

JAARSTUKKEN 2015

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
1 Programma Samenleving	5
Werk en inkomen	5
Welzijn, volksgezondheid en cultuur	6
Onderwijs en jeugd	11
Sport	15
Economie en ondernemen	17
2 Programma Ruimte	21
Centrum	21
Mobiliteit	22
Wonen en ruimtelijke kwaliteit	23
Groen, milieu en recreatie	26
Wijkgericht werken	28
3 Programma Bestuur en Regio	39
Bestuur en organisatie	39
Dienstverlening	40
Openbare orde en veiligheid	48
Communicatie	49
Regio	50
4 Algemene dekkingsmiddelen	51
Onvoorzien	
Paragrafen	53
2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	55
2.2. Onderhoud kapitaalgoederen	61
2.3 Financiering	68
2.4 Lokale heffingen	73
2.5 Grondbeleid	77
2.6 Bedrijfsvoering	81
2.7 Verbonden partijen	83
2.8 Interbestuurlijk toezicht	99
Jaarrekening 2015	101
3.1 Balans per 31 december 2015	102
3.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	104
3.3 Toelichtingen	105
3.4 SISA verantwoordingsinformatie	134
5. Overige gegevens	137
6. Bijlagen	

Inleiding Jaarverslag 2015

Het jaar 2015 kan worden gekenschetst als een financieel turbulent jaar. De eerste maanden van het jaar deden vermoeden dat er financieel zwaar weer op komst was. Door berichten in de media tekenden een aantal financiële tegenvallers voor gemeenten zich duidelijk af. Mede op basis van een raadsverzoek zo zuiver en compleet mogelijk informatie te verschaffen over de financiële situatie is via een raadsinformatiebrief gewezen op mogelijk financieel zwaar weer voor het jaar 2015. Dat was begin 2015 de feitelijke situatie zoals wij die konden inschatten. Getracht is gedurende het jaar financieel bij te sturen, hetgeen een lastige opgave was gezien de lopende dossiers. Bij de tweede concernrapportage in 2015 hebben wij u gemeld dat de oorspronkelijk verwachte tekorten wel eens mee zouden kunnen vallen. Er was immers meer financiële informatie bekend, die minder negatief voor ons uit zou pakken dan eerst gedacht. Nu de definitieve cijfers over het jaar 2015 bekend zijn, is het effect nog gunstiger voor ons geweest dan toen gedacht en eindigen we met een positief saldo voor bestemming.

Het resultaat voor bestemming over het jaar 2015 is dus positief. De kanttekening die hierbij wordt gemaakt is dat de ombuiging van het negatieve saldo naar een positief saldo voor een groot deel wordt gerealiseerd door incidentele meevallers. Meevallers die wel het jaarresultaat bepalen, maar die slechts voor het jaar 2015 gelden. Een andere mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat te weinig is geïnvesteerd of te weinig is uitgevoerd. Ook dat is niet het geval. Veel van de incidentele meevallers begeven zich buiten onze directe cirkel van invloed en betreffen regionale overschotten. De exacte verklaring van de verschillen treft u verderop in dit document aan bij de analyse.

Het is wellicht een cliché, maar voor de financiële stabiliteit geldt dat de enige zekerheid is dat voorspellingen onzeker zijn. Dat wordt veroorzaakt door de soms sterk fluctuerende financieel economische prognoses, de verschuivingen van de rijksoverheid naar de lokale overheid, de fluctuaties in de algemene uitkering en de veranderende regelgeving voor gemeenten op financieel terrein. Een belangrijk vast ankerpunt daarbij is het betrachten van financiële behoedzaamheid, een beleidslijn die wij al jaar en dag omarmen.

Economische ontwikkelingen in Nederland volgens het CBS in “Nederland in 2015”

De overheidsuitgaven waren in 2015 2 miljard euro lager dan in 2014. De overheid betaalde minder aan werkgeverspremies. Ook waren de rente-uitgaven minder. Deze nemen al enkele jaren af door dalende rentetarieven. In 2015 betaalde de overheid 10,2 miljard euro aan rente-uitgaven. Dit is 3 miljard euro minder dan in 2008, terwijl de schuld in de tussentijd met ongeveer een derde is gestegen. Doordat gemeenten weer meer grond wisten te verkopen, nam het saldo van aan- en verkopen van grond door de lokale overheid in 2015 af.

De sociale uitkeringen in natura, die voornamelijk uit zorguitgaven bestaan, stegen met ruim 2 miljard euro. De onderliggende cijfers vertonen echter grotere schommelingen. Het afgelopen jaar heeft de overheid grote hervormingen doorgevoerd in het sociale domein: jeugdzorg, werk en inkomen, en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Hierbij is de uitvoering verschoven van Rijk en sociale fondsen naar de lokale overheid. Dit leidde tot een verschuiving van ongeveer 6 miljard euro van sociale uitkeringen in natura van de sector sociale-zekerheidsfondsen naar de lokale overheid.

Het is juist ook deze verschuiving die de financiële kaders minder stabiel maakten en die in de uitvoering regionaal voor een groot verschil hebben gezorgd tussen beschikbaar budget en uitgaven. Er is veel geld in het sociale domein overgebleven.

Belangrijke dossiers / grote projecten

Het jaar 2015 is voor Papendrecht ook qua uitvoeringsprojecten en de voorbereiding daarvan een belangrijk jaar geweest. Onze gemeente heeft merkbaar geïnvesteerd. Zo zijn de winkelcentra opgeknapt en heeft bedrijventerrein Oosteind een belangrijke impuls gekregen doordat het is opgeknapt en aan de moderne eisen van deze tijd voldoet. Maar ook is de samenwerking met Fokker verder gegaan zodat de totale ontwikkeling van het Slobbengors met het hoofdkantoor van Fokker gerealiseerd gaat worden.

We hebben onderzoeken gedaan naar de verzelfstandigingen, waarbij besloten is het Jeugd en Jongerenwerk bij de gemeente te laten. Ten aanzien van het theater en de sportvoorzieningen zijn belangrijke inhoudelijke stappen gezet door het verrichten van onderzoek. Dit zijn projecten die zorgvuldige voorbereiding en besluitvorming vragen, waarbij niet over één nacht ijs mag worden gegaan. Overigens is op het gebied van sport in 2015 de prachtige voorziening op de Lange Tiendweg verder vervolmaakt met de opening van het buitenzwembad.

De werkgroep bestuurlijke vernieuwing is met een aantal voorstellen gekomen. Voorstellen die nu worden geïmplementeerd. Een belangrijk doel is de interesse voor de lokale politiek te vergroten door het op een andere manier betrekken van de bevolking bij de lokale beeld- en besluitvorming.

Op het gebied van duurzaamheid zijn verdere stappen gezet. Denk daarbij aan het verder verduurzamen van de afvalinzameling, maar ook het voorzien in duurzame oplossingen bij bouwwerkzaamheden waarop wij als lokale overheid invloed kunnen uitoefenen.

Dit jaar wordt voor het eerst met de begrotingsapp gewerkt, die wij inzetten voor de jaarrekening 2015. De bovengenoemde kort beschreven thema's komen terug in de diverse programma's, waarbij we via kort beeldmateriaal op onderdelen meer informatie verstrekken.

Relevante ontwikkelingen

Naar de toekomst toe blijft onduidelijk wat de exacte financiële effecten zijn van de decentralisatie van het sociale domein. Er is nu sprake van overschotten, maar we krijgen ook te maken met toekomstige bezuinigingen in het sociale domein. Naast dit element is sprake van wijzigingen binnen het BBV die van invloed kunnen zijn op de financiële positie en presentatie hiervan. Het gaat dan onder meer om de rentedoorbelasting richting grondbedrijf, de invoering van de Vennootschapsbelasting en de toerekening en verantwoording van de overhead. Met ingang van 2017 moet de overhead op een aantal uitzonderingen na centraal begroot en verantwoord worden. Door deze veranderingen van de als gevolg van wijzigingen in het BBV zal de vergelijking tussen de Jaarrekening 2015 en 2016 minder gemakkelijk worden dan normaal.

1. Programma Samenleving

Papendrecht is een prettige gemeente om in te wonen, werken en recreëren. Papendrecht streeft er naar een gemeente te zijn en te blijven, waarin samenhang, binding, geborgenheid en voorzieningen op het gebied van sport, onderwijs, cultuur, zorg, jeugd, recreatie, welzijn en winkelaanbod in de nabije omgeving aanwezig zijn. Om hierin blijvend te voorzien zoeken we naar andere werkwijzen, het (intern) verzelfstandigen en/of het afstoten van taken.

Wij bevorderen de sociale samenhang in onze samenleving en vergroten de zelfredzaamheid en participatie van onze inwoners. Dit kan door van de eigen kracht van onze inwoners en het zoveel mogelijk benutten van de kracht van de sociale omgeving uit te gaan. Wij ondersteunen waar nodig met algemene voorzieningen, maar soms ook met maatwerk of gespecialiseerde hulp (voor kwetsbare groepen).

We zoeken naar creatieve, innovatieve en duurzame oplossingen, samen met inwoners, bedrijven en instellingen. Papendrecht zoekt dan ook nadrukkelijk de samenwerking en verbinding met hen. Ook de samenwerking met andere gemeenten, met inachtneming van onze zelfstandigheid, helpt ons om het (bovengemiddeld) comfortabel woon-, leef- en werkklimaat te behouden.

Werk en inkomen

Werkgelegenheid

- Vermindering van de werkloosheid, met name onder de jeugd
  - Via de SDD inzetten op de integrale werkgeversbenadering
    - ❖ Sinds de overgang van Drechtwerk Personeel naar de SDD (formeel per 1-1-2015) is er sprake van één integrale werkgeversbenadering voor de onderkant van de arbeidsmarkt.
  - Zorgen voor voldoende aanbod van leerwerkplaatsen
    - ❖ In het kader van het aanbieden van participatieplekken is in 2015 door inzet van partners (Gemiva, Frittella) gezorgd voor het beschikbaar stellen van voldoende (maximaal 60) plekken. Ondanks het feit dat toeleiding van mensen vanuit het uitkeringsbestand in de praktijk toch tegenvalt, is in de loop van 2015 de feitelijke bezetting van de plekken opgelopen naar ruim 40 mensen.
Om meer bekendheid te geven over de mogelijkheden is in 2015 regionaal een speciale website voor de participatieplekken gestart: doemeewijzer.nl.
- Stimulering van werk naar werk en van uitkering naar werk
  - Via de SDD inzetten op het structureel helpen van mensen
    - ❖ Dit behoort tot de reguliere taken van de SDD, die hier met name door inzet van Baanbrekend Drechtsteden uitvoering aan geeft.
- Ondersteunen van (tijdelijk) kwetsbare inwoners
  - Voortzetting van de doelgerichte schuldhulpverlening om inwoners nieuwe kansen te bieden
    - ❖ De uitvoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening door de SDD is in 2015 voortgezet. Eind 2015 is door de SDD gestart met de voorbereidingen van een nieuw meerjarenplan met betrekking tot de schuldhulpverlening. Daarnaast zijn lokaal de Brede Welzijns Instelling (BWI, sociaal raadvrouw) en Schuldhulpmaatje actief op het gebied van schuldhulpverlening.

- Bestrijding van armoede, mede door een adequaat minimabeleid en (voortzetting van) facilitering van maatschappelijke initiatieven
  - ❖ Het minimabeleid dat (voor de Drechtstedengemeenten) wordt uitgevoerd door de SDD wordt continu gemonitord en zo nodig aangepast. In 2015 hebben enige aanpassingen in het beleid plaatsgevonden.
  - ❖ Aanvullend op het minimabeleid van de SDD zijn door de gemeente Papendrecht de volgende maatschappelijke initiatieven gefaciliteerd: Algemeen Sociaal Fonds Papendrecht, Schuldhulpmaatje, Voedselbank Papendrecht

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
Programma Samenleving					
<i>Werk en inkomen</i>					
Baten	9.273.000	9.472.000	6.213.000	6.322.000	109.000
Belang werk inkomen	6.050.000	6.350.000	6.159.000	6.258.000	99.000
Invoering participatiewet	3.193.000	3.093.000	10.000	14.000	4.000
Werkgelegenheid	30.000	29.000	44.000	50.000	6.000
Lasten	12.071.000	24.879.000	13.142.000	12.554.000	589.000
Belang werk inkomen	8.262.000	8.483.000	8.740.000	8.311.000	430.000
Invoering participatiewet	3.463.000	16.077.000	4.075.000	3.896.000	179.000
Werkgelegenheid	346.000	319.000	327.000	347.000	-20.000
Saldo	-2.798.000	-15.407.000	-6.929.000	-6.232.000	698.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

Welzijn, volksgezondheid en cultuur

Welzijn (met ingang van 2016 Maatschappelijke Participatie)

- Invulling geven aan de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) waarbij inwoners met een ondersteuningsvraag zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig geholpen worden en de eigen regie zoveel als mogelijk behouden blijft
  - Uitvoeren gemeentelijke taak bij de decentralisatie van de AWBZ/Wmo zoals verwoord in het Wmo beleidsplan Papendrecht/Drechtsteden en uitgewerkt in een lokaal uitvoeringsplan
    - ❖ Per 1 januari 2015 is de nieuwe Wmo een feit geworden en kunnen inwoners bij de Serviceorganisatie van de Sociale Dienst Drechtsteden terecht voor diverse maatwerkvoorzieningen. Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de afronding van de transitiefase (overdracht van Rijk naar gemeenten waarbij de aandacht voornamelijk uitging naar continuïteit van zorg en ondersteuning).
    - ❖ Vervolgens is in 2015 gestart met de transformatiefase (zorgen dat er vernieuwingen plaatsvinden waardoor de zorg en ondersteuning beter afgestemd worden op de lokale en regionale mogelijkheden).
    - ❖ Ook zijn in 2015 voorbereidingen gestart voor samenwerkingsafspraken met zorgaanbieders en VGZ (zorgverzekeraar) om te komen tot zorgvernieuwing op het snijvlak van Wmo, Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet.

- Een lokale ondersteuningsstructuur waarbij naast de eigen kracht en het sociale netwerk optimaal gebruik wordt gemaakt van de maatschappelijke organisaties die lokaal actief zijn
  - Verbinden van maatschappelijke organisaties bij invulling van lokaal maatwerk waardoor nieuwe voorzieningen tot stand komen dan wel bestaande voorzieningen beter benut worden. De pilot "De wijk in regie" vormt hierbij een belangrijke basis.
    - ❖ De pilot "De wijk in regie" heeft in 2015 geleid tot de opstart van een Sociaal Team Papendrecht. Binnen dit sociaal team werken de maatschappelijk werkers van de BWI Papendrecht, Rivas en MEE en de onafhankelijke wijkverpleegkundigen samen. Daarnaast is de basis gelegd om op termijn tot een gezamenlijke huisvesting (gebouw Den Briel) met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Papendrecht te komen, waarmee één overzichtelijke toegang voor onze inwoners met ondersteuningsvragen wordt gerealiseerd.
    - ❖ Eind 2015 is het lokaal zorgnetwerk afgebouwd (door de komst van het sociaal team). Geen vergaderstructuur meer waarin met alle betrokken partijen cliënten worden besproken, maar procesregie ten behoeve van zorgmijders en complexe ondersteuningsvragen op maat, gericht op de toeleiding naar de reguliere zorg en ondersteuning. Door inwoners met behoefte aan financieel/juridische ondersteuning is in 2015 intensief gebruik gemaakt van het sociaal raadsliedenwerk. Ook maatschappelijk werk van Rivas en Schuldhulpmaatje zijn actief op dit gebied. Het bieden van laagdrempelige financieel-administratieve ondersteuning is een belangrijk aandachtspunt en is ook meegenomen in de (flexibele) schil van het sociaal team.
    - ❖ Diverse gesubsidieerde instellingen (BWI Papendrecht , MEE , Rivas , Yulius, etc.) hebben in 2015 laagdrempelige ondersteuningsdiensten geboden aan kwetsbare inwoners. Vanwege de decentralisaties zijn de subsidieafspraken met deze instellingen kritisch bekeken en aangescherpt met meer aandacht voor de Papendrechtse sociale infrastructuur.
    - ❖ Stichting Waardeburgh is, mede door inspanning vanuit de gemeente, half maart 2015 gestart met een laagdrempelig wijkinlooppunt (o.a. dagbesteding) aan de Schoorweg.
    - ❖ Naast de reguliere mantelzorgondersteuning van de BWI Papendrecht, is in 2015 gewerkt aan verdere professionalisering van deze ondersteuning met "mantelzorgmakelaars" die regeltaken uit handen kunnen nemen. Daarnaast is er meer aandacht geweest voor de (collectieve) waardering.
    - ❖ Er zijn begin 2015 tussen het voortgezet onderwijs en de BWI Papendrecht afspraken gemaakt voor passende voortzetting van een vorm van maatschappelijke stage (BWI Papendrecht - maatschappelijke stage).
    - ❖ Eind maart heeft de BWI Papendrecht voor Papendrecht NLdoet georganiseerd om vrijwilligerswerk te promoten. Daarnaast heeft er eind 2015 een collectieve waardering via een posteractie plaatsgevonden. Op 29 september 2015 is door het college besloten om Mijnbuurtje.nl en bijhorende aanpak te implementeren en verwezenlijken. Dit online platform en bijbehorende aanpak moet een bijdrage leveren aan het stimuleren en ondersteunen van initiatieven uit de samenleving gericht op leefbaarheid, sociale veiligheid, zelfredzaamheid en participatie. Daarnaast moet Mijnbuurtje.nl bijdragen aan de bekendheid van sociale voorzieningen en activiteiten.

- Inwoners van Papendrecht kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen
  - Monitoren praktijksituaties bij zoeken naar mogelijkheden langer zelfstandig te blijven wonen. Hieraan wordt uitvoering gegeven in het meerjarig, integraal actieprogramma Wonen met Zorg in de Drechtsteden.
    - ❖ In 2015 is de gebiedscan Langer Zelfstandig Thuis Wonen in de Drechtsteden afgerond. De resultaten worden betrokken bij de Wmo en het woonbeleid.
    - ❖ In 2015 is het convenant preventie huisuitzettingen geëvalueerd en vernieuwd (https://www.papendrecht.nl/pdrecht/up1/ZandvjjJcbD_C-i_Samenwerkingsafspr_Preventie_Huisuitzettingen.pdf). Hierbij is ook de verbinding met het Sociaal Team gelegd.
- Overig
  - Subsidie proces/ontwikkelingen
    - ❖ In 2015 heeft de definitieve vaststelling subsidie 2014 plaats gevonden. Daarnaast is er aan diverse instellingen subsidie verleend voor 2016. De subsidievaststelling 2015 wordt conform het proces vastgesteld in 2016.
  - Maatschappelijk Vastgoed
    - ❖ Uiteraard zijn er verschillen per gebouw, maar in totaal was er in 2015 sprake van een kostendekkende exploitatie. Dit neemt niet weg dat er gewerkt is aan verdere optimalisering om zowel op het gebied van technisch onderhoud, duurzaamheid en exploitatie door te ontwikkelen. Hiervoor zullen nog keuzes worden voorgelegd.
  - Poldermolen 8/Brandweer
    - ❖ In 2015 is gewerkt aan een goede verdeling van de kosten tussen de gebruikers van het gebouw.

Gezondheid

- Het optimaliseren van de gezondheid van onze inwoners, waarbij leeftijd, afkomst of sociaal economische status geen belemmering mogen vormen
  - Uitvoeren van een preventief gezondheidsbeleid of -programma in samenwerking met partners
    - ❖ 2015 was het laatste uitvoeringsjaar van de huidige uitvoeringsprogramma's (bevorderen gezond gewicht, versterken mentale weerbaarheid, Verzuip jij je toekomst?! en prenatale zorg) over de periode 2012-2015. In oktober heeft Papendrecht als één van de vier gemeenten meegedaan aan de actiemaand van Verzuip jij je toekomst. Inmiddels is de regionale nota gezondheidsbeleid 2016-2019 vastgesteld, en wordt gewerkt aan één integraal uitvoeringsprogramma voor de nieuwe periode.

Cultuur

- Bevorderen van maatschappelijke vorming door middel van cultuur
  - De Culturele Adviesraad uitnodigen een voorstel voor de actualisering van de Nota Cultuurbeleid te doen.
    - ❖ De Culturele Raad vindt de oorspronkelijke doelstellingen en de daarbij behorende activiteiten nog actueel. Bij de uitwerking schenkt de Culturele Raad met name aandacht aan de volgende speerpunten / ambities:
      - Cultuur Onderwijs/Educatie (afbouw muziekonderwijs, versterken cultuuronderwijs binnen schoolmuren, verminderen afhankelijkheid cultuursubsidies);

- Bibliotheek (uitrol nieuw concept, huisvesting);
  - Collectie Moderne Kunst (onderbrengen Dordrechts Museum, maar drie à vier tentoonstellingen per jaar);
  - Faciliteren culturele evenementen.
- Verzelfstandiging theater
    - Voortzetting onderzoek naar verzelfstandiging theater (gestart in 2014) en opstellen van een voorstel.
      - ❖ In 2015 heeft het college een rapportage uitgebracht over de verzelfstandiging van Theater De Willem, waarin is aangegeven dat verzelfstandiging van het theater mogelijk is en aantrekkelijk kan zijn. Naar aanleiding van deze rapportage heeft het college van B&W de ambitie uitgesproken om een gezamenlijke verzelfstandiging van Theater De Willem en de binnensportvoorzieningen te realiseren.
  - Kinderen kennis laten maken met cultuur
    - Het aanbieden van een kunstmenu en specifieke projecten voor scholen die aansluiten bij de kerndoelen onderwijs
    - Bij de subsidieafspraken met ToBe meer nadruk leggen op kunstmenu en projecten scholen
    - De visie op Cultuureducatie zal worden verwoord in een afzonderlijke nota
      - ❖ In 2015 is een volledig Kunstmenu gerealiseerd in Papendrecht. In navolging van het project "I want ToBe famous, is met ToBe contact gezocht voor een vervolgproject. Hierbij is aangesloten bij de wens van de scholen. Tegelijk met het realiseren van deze wens is gesproken over een beleidsinhoudelijke koerswijziging (meer nadruk leggen op projecten en 'educatie binnen de schoolmuren'). Het doel was e.e.a. vast te leggen met in de nota Cultuurbeleid opgenomen paragraaf over Cultuureducatie. Echter, na een periode van financieel zwaar weer is eind 2015 Stichting ToBe failliet gegaan. Momenteel worden de gevolgen, mogelijkheden en kansen van dit faillissement onderzocht. Het streven is deze ontwikkelingen mee te nemen met de nieuwe nota Cultuur.
  - Financieringsstructuur voorzieningen en subsidies verminderen en vernieuwen
    - ❖ De mogelijkheden voor herziening financieringsstructuur voorzieningen zullen worden meegenomen met het opstellen van een nieuwe nota cultuurbeleid.
    - ❖ Medio 2015 is discussie over huurachterstanden met RTV Papendrecht beslecht middels het ondertekenen van een overeenkomst, waarin RTV Papendrecht zich verplicht de opgebouwde schulden bij de gemeente Papendrecht terug te betalen.
    - Onderzoek naar mogelijkheden in de markt zetten van producten
      - ❖ Komt aan bod bij de nieuwe Cultuurnota.
  - Bevordering samenwerking lokale cultuuraanbieders
    - Onderzoek naar en verbinden van mogelijke samenwerkingspartners
      - ❖ Wordt meegenomen met de nieuwe cultuurnota
  - Faciliteren maatschappelijke initiatieven (culturele) evenementen
    - Faciliteren evenementen
      - ❖ In samenwerking met de kerken is een Lichtjesfeest georganiseerd.

- Modernisering van het informatieconcept van de bibliotheek
  - Samen met de bibliotheek een ontwikkelingslijn/plan ontwikkelen en implementeren. Hierbij worden tevens de samenwerkingsmogelijkheden onderzocht.
    - ❖ In samenwerking met de bibliotheek AanZet, de Volksuniversiteit en externe partners zijn plannen gemaakt voor een vernieuwing van het bibliotheekconcept in Papendrecht. Dit heeft geleid tot het concept 'KennisMarkt'. Dit concept sluit aan op de veranderende informatievraag van de samenleving en leidt tot een voorziening die een nieuwe impuls geeft aan het centrumgebied van Papendrecht. Ontmoeten, informatie halen, brengen, scholing in een hedendaagse (ICT)omgeving komen samen in het concept. Het concept KennisMarkt wordt in 2016 uitgewerkt in een concreet gebouwoontwerp aan de Veerpromenade.

- Overig
  - Onderbrengen van de collectie Moderne Kunst
    - ❖ In 2015 heeft het gerechtshof besloten dat Papendrecht de collectie Luigies mag overbrengen naar het Dordrechts Museum. In overleg met de Directeur van het Dordrechts Museum is een rapportage opgesteld over het onderzoeken van de mogelijkheden om de collectie Moderne Kunst (deels) over te brengen naar het Dordrechts Museum. Naar verwachting kan het onderzoek voor de zomer van 2016 worden afgerond.

  - Kunst in de openbare ruimte
    - ❖ Noodzakelijk onderhoud aan diverse kunstobjecten heeft plaatsgevonden.
    - ❖ In het voorjaar van 2015 zijn de werken van de kinderkunsttuin aan de Veerpromenade verwijderd. Na deze gebeurtenis is aan kunstenaar de heer R. Teeuwen de opdracht verstrekt voor het uitvoeren van een tijdelijk kunstproject 'Een wondere wereld' op dezelfde locatie. In de maanden juli en augustus heeft de kunstenaar het kunstproject ter plaatse gerealiseerd, waardoor de bewoners van Papendrecht de constructie van de tijdelijke kunstwerken met natuurlijke materialen van nabij hebben kunnen meemaken. Elementen worden elders in de gemeente herplaatst.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
<i>Welzijn en volksgezondheid</i>					
Baten	1.314.000	1.022.000	1.144.000	1.176.000	32.000
Decentralisatie van de Jeugdzorg en AWBZ/Wrr	66.000	0	21.000	27.000	6.000
AWBZ/WMO	0	0	0	0	0
Gezondheid	10.000	11.000	11.000	11.000	0
Cultuur	1.238.000	1.011.000	1.112.000	1.138.000	26.000
Lasten	8.519.000	7.822.000	18.044.000	16.359.000	1.684.000
Decentralisatie van de Jeugdzorg en AWBZ/Wrr	909.000	768.000	14.172.000	12.465.000	1.707.000
AWBZ/WMO	3.692.000	3.579.000	0	0	0
Gezondheid	581.000	402.000	676.000	594.000	81.000
Cultuur	3.337.000	3.073.000	3.196.000	3.300.000	-104.000
Saldo	-7.205.000	-6.800.000	-16.900.000	-15.183.000	1.716.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

Onderwijs en Jeugd

Onderwijs

- Iedereen moet gaven en talenten kunnen ontwikkelen
  - Uitvoeren van de Kadernota Onderwijs 2012-2016 en de tussenevaluatie van deze kadernota
    - ❖ Begin 2015 is de tussenevaluatie vastgesteld. De geformuleerde actiepunten zijn opgepakt. Voorbeelden hiervan zijn het versterken van de aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten en het opstellen van een regionale samenwerkingsagenda voor de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. De voortgang is gemonitord door het bestuurlijk Lokale Educatieve Agenda overleg dat de gemeente en het onderwijsveld een aantal keer per jaar hebben.
  - De notitie Voorschoolse voorzieningen 2010-2014 en samenwerkingsovereenkomst Kansen voor Kinderen II worden geëvalueerd en geactualiseerd
  - Afhankelijk van de nieuwe visie van het kabinet op het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang wordt de lokale verordening kwaliteitsregels peuterspeelzalen aangepast
    - ❖ Het kabinet heeft aangekondigd het beleid en de financieringsstructuur voor de kinderopvang (zie brief van minister Asscher (SZW) van 05 juni 2015 aan de Tweede Kamer over de nieuwe financieringsstructuur van de kinderopvang), het peuterspeelzaalwerk en de voor- en vroegschoolse educatie per uiterlijk 1 januari 2018 ingrijpend te willen wijzigen. In afwachting van de ontwikkelingen is de samenwerkingsovereenkomst verlengd.
  - Uitvoeren van het Programma Onderwijs en Arbeidsmarkt
    - ❖ zie tekst Onderwijs en Arbeidsmarkt.
- Voldoende openbaar onderwijs
  - Toezicht houden op het Openbaar Primair Onderwijs en Openbaar Voortgezet Onderwijs
    - ❖ De gemeenteraad heeft toezicht gehouden door de ontwerpbegroting 2016 goed te keuren en instemming te verlenen aan de ontwerpjaarrekening 2014.
- Onderwijshuisvesting is van goede kwaliteit
  - Regie voeren op de bouw- en planningsactiviteiten van de schoolbesturen die volgen uit het Integraal Huisvestingsplan 2013-2022
    - ❖ Met de middelen uit het IHP zijn twee schoolgebouwen (Leeuwerikstraat 7 van de christelijke basisschool Oranje Nassau en P.J. Troelstrastraat 98 van de reformatorische basisschool Augustinus) grootschalig verbouwd en opgeknapt.
    - ❖ In samenwerking met de onderwijspartners is de nieuwe verordening voorzieningen huisvesting onderwijs voorbereid en door de gemeenteraad vastgesteld.

Onderwijs en arbeidsmarkt

- Doorontwikkeling van het LOC West-Alblasserwaard tot een volwaardig coördinatie en kristallisatiepunt van onderwijs- en arbeidsmarktinitiatieven voor de topsectoren en verbonden

toeleveranciers en afnemers/ Samenwerking scholen en bedrijven/ Doorontwikkelen en verder verknopen van de bedrijfsscholen en MKB/ Promotie van techniek.

- Uitvoeren van het Programma Onderwijs en Arbeidsmarkt – onderdeel onderwijs
  - ❖ Het activiteitenprogramma krijgt steeds meer samenhang. Alle doelgroepen zijn betrokken, van basis- tot wetenschappelijk onderwijs. Een aantal voorbeelden van activiteiten:
    - Op 28 mei 2015 is voor de tweede keer het congres Aerospace meets Maritime georganiseerd. Het thema dit jaar was Smart Industries. Het congres was een groot succes, met name door de concrete resultaten voor de bedrijven (en daarmee voor de regio), zoals het samenwerkingscluster SMASH rondom smart maintenance waarin onder andere Boskalis en IHC participeren. Voor het congres is een inspirerend filmpje gemaakt waarin Papendrechtse leerlingen uit het basisonderwijs hun visie geven op de toekomst van technologie.
    - Op initiatief van het onderwijs is een leerroute Aerospace meets Maritime voor het basisonderwijs ontwikkeld die in het schooljaar 2015-2016 wordt getest.
    - In maart zijn in samenwerking met bedrijven en de TU-Delft zogenaamde SMART-lectures georganiseerd waarin 100 Papendrechtse havo- en vwo-leerlingen technologische ontwikkelingen zowel in theorie als in de praktijk konden ervaren.
    - Het Willem de Zwijger College en CSG de Lage Waard hebben besloten om de reeds bestaande technologiecertificaten uit te breiden naar een volwaardig technologiecertificaat dat leerlingen ontvangen na het eindexamen en kunnen toevoegen aan hun portfolio.
    - Eind 2015 is de stichting LOC West-Alblasserwaard – na overleg met de gemeenten Alblasserdam en Sliedrecht – ontbonden. Door de faciliterende rol die de gemeente speelt als een van de drie actoren in het samenspel tussen overheid, ondernemers en onderwijs, heeft de stichting geen toegevoegde waarde meer.
    - Er is een inventarisatie gemaakt van alle activiteiten rondom technologie in de regio. Doel is een techniekkalender te ontwikkelen voor scholen, bedrijven en andere belanghebbenden.
    - Met Alblasserdam, Sliedrecht en Molenwaard heeft overleg plaats gevonden over het delen van kennis en het mogelijk samen ontwikkelen en/of verbreden van activiteiten.
- Overige
  - Toekomst visie VO
    - ❖ De scholen voor voortgezet onderwijs hebben in samenwerking met de gemeente een toekomstvisie voor het voortgezet onderwijs voorbereid.
  - Leerlingenvervoer
    - ❖ De Drechtstedengemeenten en de gemeente Molenwaard hebben voor het leerlingenvervoer met ingang van het schooljaar 2015-2016 voor een periode van drie jaar een contract afgesloten met DVG personenvervoer naar aanleiding van een Europese aanbesteding.

Jeugd

- Kinderen en jongeren kunnen zich ontwikkelen tot jongvolwassenen die later op een positieve manier invulling kunnen geven aan hun eigen leven en een bijdrage kunnen leveren aan de gemeenschap

- Evalueren van de Kadernota Jeugd 2010-2014.
  - ❖ De eindevaluatie wordt in 2016 gezamenlijk uitgevoerd met de eindevaluatie van de Kadernota Onderwijs.
- Uitvoeren van het speelruimtebeleid.
  - ❖ In de wijk Wilgendonk zijn in samenspraak met 329 kinderen en bewoners 15 van de 29 speelplekken opgeknapt.
  - ❖ De skatebaan is vanwege de herinrichting van het gebied rond de Lange Tiendweg verplaatst en ligt nu parallel aan de ligweide van het buitenzwembad. Het ontwerp voor de vernieuwde skatebaan is opgesteld in samenwerking met een groep skaters.
- Het jeugd- en jongerenwerk organiseert en coördineert sociaal culturele activiteiten voor verschillende doelgroepen gericht op talentontwikkeling (programma Meedoen).
  - ❖ Er is een beperkter activiteitenaanbod gerealiseerd dan gebruikelijk door de verbouwingen rondom het gebouw van Interval en door openstaande vacatures in de eerste helft van 2015. Daarnaast is in samenwerking met Wasko kinderopvang en het CJG Papendrecht in de herfstvakantie in het sportcentrum een kinderstuf georganiseerd voor 1700 kinderen.
- Jongeren die dreigen uit te vallen worden ondersteund en begeleid op straat en zo nodig naar de juiste hulpverlening geleid.
  - ❖ De samenwerking met het Centrum voor Jeugd en Gezin is verder geïntensiveerd.
- Het verminderen van jongerenoverlast
  - Het mogelijk maken van een open inloop in Interval en in de wijk (chill-inn).
    - ❖ Naar aanleiding van jongerenoverlast in de wijk Oostpolder is een chill-in georganiseerd. Daarnaast is de Bemop (een bus met activiteiten) ingezet.
    - ❖ De gemeente en de politie hebben in het Jongeren Overlast Overleg Papendrecht (JOOP) afspraken gemaakt over de aanpak van jongerenoverlast en overlastmeldingen afgehandeld.
- Verzelfstandiging van het jeugd- en jongerenwerk
  - 1e fase onderzoek naar verzelfstandiging.
    - ❖ Na een intern onderzoek heeft het College in november 2015 besloten dat het jeugd- en jongerenwerk onderdeel blijft van de gemeentelijke organisatie.
- Huisvesting van het jeugd- en jongerenwerk
  - Onderzoek doen naar geschikte locatie(s).
    - ❖ In december is besloten het jeugd- en jongerenwerk tijdelijk te huisvesten in het pand van de voormalige kunsttleen. Daarnaast wordt gezocht naar een oplossing voor definitieve huisvesting. Een van de opties is aan te sluiten bij de ontwikkeling richting een Integraal Kindcentrum bij basisschool de Viermaster.
- Jeugdigen groeien gezond en veilig op en krijgen kansen om zich te ontwikkelen en naar vermogen mee te kunnen doen

- Uitvoeren van de gemeentelijke taak bij de decentralisatie jeugdzorg, zoals verwoord in het beleidsplan jeugdhulp Papendrecht, de transformatieagenda en uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma.
  - ❖ De invoering van de Jeugdwet betekende de overdracht van bestaande cliënten, de start van het Jeugdteam in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en het op orde brengen van de systemen door de Serviceorganisatie ZHZ. Lokaal betekende het kennismaking met de inwoners, de lokale samenwerkingspartners en de lokale politiek. Zie de websites van Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland-Zuid en Stichting Jeugdteams Zuid-Holland-Zuid.
  - ❖ Na een lokale, regionale en landelijke discussie is de inning van de ouderbijdrage met terugwerkende kracht voor 2015 beëindigd (reeds verstrekte bedragen worden terugbetaald). Veel gemeenten hebben dit gedaan. Vaak gaat het dan om principiële en/of uitvoeringstechnische redenen.
  - ❖ De privacy van persoonsgegevens heeft geleid tot de voorbereiding van aanvullende samenwerkingsafspraken tussen de partners in het Sociaal Domein en Veiligheid.
  - ❖ De eerste ervaringen/evaluatie met de uitvoering van jeugdhulp hebben geleid tot (kleine) aanpassingen in de verordening en nadere regels Jeugdhulp Papendrecht. De verordening is vastgesteld in december 2015.
  - ❖ Ook is een beleidskader vervoersvoorziening vastgesteld (wettelijke verplichting voor gemeenten om een dergelijke voorziening te hebben).
  - ❖ De landelijke jeugdmonitor cijfers zijn beschikbaar per gemeente.
- Verbinden van maatschappelijke organisaties bij de invulling van lokaal maatwerk
  - ❖ Met de invoering van de jeugdwet is het takenpakket van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) uitgebreid. De verbinding met het onderwijs, de kinderopvang en het jeugd- en jongerenwerk is niet veranderd. De eerste stappen zijn gezet richting de transformatie: de realisatie van één gezin, één plan en één contactpersoon. Onderdeel hiervan is de start van de samenwerking met het Sociaal Team Papendrecht.
  - ❖ Eind 2015 hebben ruim 400 inwoners meegewerkt aan een onderzoek naar de bekendheid met de veranderingen in de Jeugdwet en de behoefte om mee te denken over de manier waarop de jeugdhulp in Papendrecht is georganiseerd.

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Onderwijs en jeugd</i>					
Baten	342.000	161.000	336.000	343.000	8.000
Onderwijs	296.000	135.000	310.000	329.000	19.000
Jeugd	46.000	26.000	26.000	14.000	-11.000
Lasten	5.853.000	4.131.000	3.840.000	3.875.000	-34.000
Onderwijs	4.706.000	3.161.000	3.225.000	3.372.000	-146.000
Jeugd	1.147.000	970.000	615.000	503.000	112.000
Saldo	-5.511.000	-3.970.000	-3.504.000	-3.532.000	-26.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

Sport

Sport

- De sociale ontwikkeling bevorderen, overgewicht voorkomen en mentale fysieke gezondheid te bevorderen
  - Sportverenigingen en scholen faciliteren bij hun educatieve taak om zoveel mogelijk mensen met sport in aanraking te brengen zoals verwoord in de beleidsnota 'Sport op Koers', onderdeel Sportstimulering.
  - Stimuleren van de organisatie van sportevenementen door verenigingen, die er voor zorgen dat sporten gestimuleerd worden en ook Papendrecht op de kaart zetten.
    - ❖ Om de sportverenigingen en scholen te faciliteren de subsite papendrecht.nl/sportstimulering operationeel onderhouden en is voor 2015 een 'beweegkalender' samengesteld.
    - ❖ De Cruyff Courtmedewerker organiseerde activiteiten voor diverse doelgroepen, alsmede een sport en speldag voor school en buurt.
    - ❖ Samen met DG&J is voor het project De Gezonde School, de gemeentelijke schoolsportdag voor groep 7 en 8, Kaboutersport voor groep 1 en 2, Kies voor Hart en Sport groep 6, 7 en 8, Lekker Fit! op de basisschool voor alle groepen georganiseerd.
    - ❖ Om een keuze te kunnen maken uit alle sporten is de Sportkeuzewijzer ontwikkeld.
    - ❖ Er zijn skateclinics in parkeergarage de Meent voor het voortgezet onderwijs georganiseerd.
    - ❖ In het kader van verenigingsondersteuning (deskundigheidsbevordering) is het een Mini sportcongres met workshops 'De toekomst van de sportvereniging', 'Vrijwilligersbeleid' en 'Bestuursaansprakelijkheid' aanbod georganiseerd en is jaarlijks de Beweegwijzer 60+ samengesteld.
    - ❖ In 2015 heeft college van B&W besloten om aan zwemvereniging De Geul een eenmalige subsidie te verlenen voor de (voorbereiding) organisatie van de Open Nederlandse Masters Zwemkampioenschappen die in januari 2016 zullen worden gehouden.

Naam activiteit	aantal activiteiten	Deelnemers/leerlingen	scholen	verenigingen
Cruyff Courtactiviteiten	6	360		
Buurtsportplan			5	
Kaboutersport:		groep 1 en 2	alle scholen	4
Kies voor hart en sport:		803	9	
Deelname sportcursussen		239		11
Schoolhandbal:		450	5	1
Schooljudo:		305	5	2
Skateclinics:		400	2 (VO)	
Mini- sportcongres:		17		5

- Behoud van de sportvoorzieningen in Papendrecht
  - Actualiseren en uitvoeren meerjarenonderhoudsplannen.
    - ❖ Jaarlijks worden bij de 1^e concernrapportage de 10- jarige onderhoudsvoorzieningen voor alle gemeentelijke sportvoorzieningen geactualiseerd. In 2015 zijn geen bijzonderheden op te merken.
- Verzelfstandiging van sportvoorzieningen, het sportcentrum in het bijzonder
  - Voorbereiden en opstellen van een voorstel m.b.t. verzelfstandiging sportcentrum.
    - ❖ In 2015 heeft het college een rapportage uitgebracht over de verzelfstandiging van de sportaccommodaties. Op grond van deze rapportage wordt geadviseerd om de sportaccommodaties extern te verzelfstandigen in de vorm van een BV. Naar aanleiding van deze rapportage heeft het college van B&W aangegeven dat bij de verdere uitwerking van dit advies rekening dient te worden gehouden met de initiatieven rond het gezamenlijke Theater en Sportbedrijf Papendrecht.
- Stimuleren van de inzet van vrijwilligers (vrijwilligersbank)
  - Sportverenigingen faciliteren zoals verwoord in de beleidsnota 'Sport op Koers' onderdeel verenigingsondersteuning.
    - ❖ Vrijwilligersondersteuning vindt plaats vanuit het vrijwilligerssteunpunt bij de BWI. Behalve ondersteuning komen hier ook de vraag en het aanbod samen en wordt gezocht naar matches. In dit kader zijn ook in 2015 tussen de BWI en het onderwijs afspraken gemaakt over een voortzetting van de maatschappelijke stage.
- Overig
  - verduurzaming sportverenigingen.
    - ❖ In 2015 is gestart met verduurzaming sportverenigingen fase 1 met drie sportverenigingen. In 2016 gaat fase 2 van start.
- Investeringen Xtragrassvelden
  - Realisering drie Xtragrassvelden
    - ❖ In 2013 heeft de gemeenteraad een krediet van € 750.000,- beschikbaar gesteld voor de realisering van drie Xtragrassvelden, één bij v.v. Drechtstreek en twee bij v.v. Papendrecht. Als gevolg van de economische recessie kon een gunstig aanbestedingsresultaat worden gerealiseerd waardoor de kosten van de werkzaamheden (€ 660.000) ruim binnen dit krediet zijn gebleven.

Andere afdelingen

- Informatiebeveiliging BRP en waardedocumenten
  - ❖ Op 9 juni 2015 heeft er een presentatie handboek informatiebeveiliging BRP en waardedocumenten plaatsgevonden tijdens een themamiddag van het college waarbij het MT aanwezig was. In de zomer is gestart met een proef om de risicoanalyse BRP voor het onderdeel ICT regionaal op te pakken als voorloper op het regionaal informatiebeveiligingsbeleid. De uitkomst is samengevoegd in de totale Papendrechtse risico-inventarisatie.
  - ❖ In september heeft de zelfevaluatie Wet Basisregistratie Personen (BRP) en zelfevaluatie Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten (PNIK) plaatsgevonden aan de hand van een digitale vragenlijst van het ministerie BZK. Zowel de rapportage BRP, de risico-inventarisatie als de rapportage PNIK is na 1 oktober voorzien van een actieplan 2015-2016 en aangeboden aan de verantwoordelijke bestuursorganen.
- Koningsdag 2015
  - ❖ In oktober 2014 heeft de Koning bekend gemaakt, dat Koningsdag 2015 op een andere wijze gevierd zou worden. De Koninklijke familie bezoekt voortaan één gemeente. De eerste Koningsdag 'nieuwe stijl' vond 27 april 2015 plaats in Dordrecht. Daarbij was het de wens van de Koning, om de streek de optimale gelegenheid te geven in een kleurrijk spektakel te laten zien, waar de inwoners trots op zijn. Door middel van een Grande Parade over het water werd de kracht van de maritieme regio zichtbaar gemaakt. Om de te verwachten bezoekersstroom aan de Grande Parade te reguleren en afstemming te vinden met de gemeenten Dordrecht en Zwijndrecht, zijn vroegtijdig voorbereidingen gestart en is afstemming gezocht met het Oranje Comité.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Sport</i>					
Baten	853.000	1.037.000	962.000	968.000	6.000
Sport	853.000	1.037.000	962.000	968.000	6.000
Lasten	3.415.000	3.776.000	3.644.000	3.837.000	-193.000
Sport	3.415.000	3.776.000	3.644.000	3.837.000	-193.000
Saldo	-2.562.000	-2.739.000	-2.682.000	-2.869.000	-187.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

Economie en ondernemen

Ondernemen

- **Verbinden, zichtbaar inspireren en uitdragen**
  - Promoten van Papendrecht als vestigingslocatie voor bedrijven
    - ❖ Lokaal promoot Papendrecht zich via sociale media, haar bedrijfscontactfunctionarissen en via de marketing van het Erasmusplein (de voortgang laat te wensen over).

- ❖ Papendrecht wordt ook in de schijnwerpers gezet via deelname aan beurzen en congressen.
- Overleg tussen gemeentebestuur en bedrijfsleven
  - ❖ Via het netwerk van de bedrijfscontactfunctionarissen, de maandelijkse bedrijfsbezoeken van de wethouder Economie en het driemaandelijkse werkgeversoverleg onderhoudt en verbreedt de gemeente haar relatie met het lokale bedrijfsleven.
- **Verbeteren aansluiting tussen arbeidsmarkt en bedrijfsleven**
  - Verankeren van het onderwijs- en arbeidsmarktprogramma
    - ❖ Zie onderdeel onderwijs en arbeidsmarkt.
- **Excellerende topsectoren**
  - Regionale promotie en acquisitie
    - ❖ Het afgelopen jaar is de regionale promotie van Papendrechtse topsectoren goed op stoom gekomen via Stichting DEAL!, de regionale promotie- en acquisitie-unit. In nauwe samenwerking met DEAL! is gewerkt aan de lancering van een promotieportal. De promotieactiviteiten zijn het afgelopen jaar ook verbreed richting Brussel tijdens de Open Days 2015 waar de Drechtsteden zich als Maritieme Topregio zeer succesvol in de schijnwerpers wisten te plaatsen.
  - Revitaliseren van en bieden van ruimte voor bedrijven(terreinen)
    - ❖ Op Oosteind is de revitalisering nagenoeg gereed (Rosmolenweg en Gantelweg). In 2015 zijn ook voorbereidingen voor de wijziging van de inrichting van het bedrijfsterrein Fokker getroffen. In het programma Ruimte vindt u daarover nadere informatie.
  - Stimuleren innovatie en cross-overs
    - ❖ Als vervolg op het succesvolle congres van 2014 is in 2015 het congres 'Smart Industries' georganiseerd. Het congres bracht wederom regionale topsectoren bijeen om, via het verkennen van cross-sectorale samenwerkingsmogelijkheden, het innovatief vermogen van de deelnemende bedrijven te vergroten. Een breed scala aan bedrijven uit de maritieme sector (o.a. Boskalis, Damen en Heerema Marine Contractors), de luchtvaartsector (Fokker en Airbus) en diverse kennis- en overheidsinstellingen (Kamer van Koophandel, TNO, TU Delft en Innovation Quarter) is in 2015 bij het congres betrokken geweest.
    - ❖ In december heeft de Drechtraad ingestemd met het vrijgeven van € 1 mln voor een investeringfonds en het in het kader daarvan opzetten van een MKB-katalysatorfonds en het leveren van een bijdrage aan het participatiefonds en de exploitatie van InnovationQuarter.
  - Regionaal georganiseerde lobby bovenregionaal en richting Brussel
    - ❖ In 2015 is op basis van de prioriteiten uit het rMJP een 'Public Affairs'-agenda opgesteld.
- **Verduurzamen economie**
  - Verduurzamen van werklocaties en stimuleren maatschappelijk verantwoord ondernemen
    - ❖ Stageproject "milieubarometer": voor vmbo-t leerlingen. In 2015 hebben beide middelbare scholen meegedaan en negen bedrijven. Fokker en Pon Cat stelden zich beschikbaar als excursiebedrijven.

- ❖ Duurzaamheidskring Oosteind: In 2015 heeft een tweede bijeenkomst plaatsgevonden met bedrijven, voor de laatste keer onder voorzitterschap van Stimular (gefaciliteerd door de gemeente). De bedrijven gaan zelfstandig verder.

- **Behoud en groei MKB**

- Sturen op een gezonde, toekomstgerichte detailhandel
  - ❖ Een jaar lang hebben ondernemers gebruik kunnen maken van zondagopenstellingen op de 1^e en 3^e zondag van de maand. Supermarkten, bouwmarkten en het tuincentrum zijn het meest open op de zondagen.
  - ❖ Wijkwinkelcentrum Wilgendonk is met een complete nieuwe inrichting – en het vergroten van de Albert Heijn – klaar voor de toekomst.
  - ❖ Op Winkelcentrum De Meent is het Oude Veer nieuw elan ingeblazen met drie nieuwe ondernemers.
- Ruimte voor starters en ondernemen in wijken
  - ❖ Van de mogelijkheid tot 'beroep aan huis' is goed gebruik gemaakt dankzij het gemeentelijk planologische regiem.
  - ❖ In work@erasmusplein zijn drie nieuwe huurders verwelkomd en is afscheid genomen van twee huurders. Er is een voornemen om de situatie te evalueren.
- Vermindering van regels voor ondernemers
  - ❖ De laatste vijf jaar is de regeldruk verminderd, vooral door vereenvoudiging van regels en/of aanvragen voor vergunningen/beschikkingen. Hierbij kunt u denken aan de verschillende wijzen van het indienen van aanvragen, het instellen van een meldpunt ingewikkelde regelgeving en het doen van meldingen in plaats van het aanvragen van vergunningen.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
<i>Economie en ondernemen</i>					
Baten	48.000	53.000	53.000	48.000	-4.000
Economie	0	0	0	0	0
Ondernemen	48.000	53.000	53.000	48.000	-4.000
Lasten	371.000	412.000	382.000	410.000	-28.000
Economie	0	0	0	0	0
Ondernemen	371.000	412.000	382.000	410.000	-28.000
Saldo	-323.000	-359.000	-329.000	-362.000	-32.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

Mutatie reserve(s)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
Onttrekking uit reserve (Baten)	2.677.000	116.000	190.000	190.000	0
Reserve zonder naam	2.677.000	0	74.000	74.000	0
Bestemmingsreserve Sportcentrum	0	116.000	116.000	116.000	0
Storting in reserve (Lasten)	2.090.000	100.000	90.000	90.000	0
Reserve zonder naam	90.000	0	0	0	0
Bestemmingsreserve Sportcentrum	2.000.000	100.000	90.000	90.000	0
Saldo	587.000	16.000	100.000	100.000	0

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

2. Programma Ruimte

Papendrecht streeft naar een (bovengemiddeld) comfortabel woon-, leef- en werkklimaat, waarin samenhang, binding, geborgenheid en (sport)voorzieningen in de nabije omgeving van belang zijn. Papendrecht is een gemeente met een fijne leefomgeving. Die leefomgeving is gericht op kwalitatief goed wonen, leven en werken. De uitdaging is daarbij om de realisering en instandhouding van die leefomgeving financieel mogelijk te maken.

De gemeente streeft samen met haar inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners naar het realiseren en in standhouden van een (bovengemiddeld) ruimtelijk-economisch leef- en vestigingsklimaat. Hierbij zijn de centrumontwikkeling, wonen en ruimtelijke kwaliteit, mobiliteit, groen, milieu, duurzaamheid en recreatie de thema's, ook in het belang van economie en ondernemen.

Centrum

- **Verhoging van de dynamiek in het centrum**
  - Evenementen en activiteiten in het centrum faciliteren
  - Het marktplein wordt heringericht tot multifunctioneel (evenementen)plein
    - ❖ Op 17 februari 2015 is het Definitief Ontwerp voor de herinrichting van het marktplein door het college vastgesteld.
    - ❖ Vervolgens is het ontwerp technisch verder uitgewerkt en de aanbesteding voorbereid en uitgevoerd. De aanbesteding heeft in december plaatsgevonden.
- **Het functioneren van het winkelcentrum, de horeca en de parkeergarages bevorderen**
  - De locatie Veerpromenade ontwikkelen met duurzame toegevoegde waarde
    - ❖ Met verschillende partijen (horeca, detailhandel, maatschappelijke voorzieningen) bestaat nagenoeg (financiële) overeenstemming over de ontwikkeling van een nieuw gebouw op de locatie Veerpromenade. Een schetsontwerp is gereed zodat potentiële gebruikers zich voor kunnen stellen hoe hun ruimte eruit ziet en er ook een beeld ontstaat van de bouwkosten. Voorts heeft een eerste gesprek plaatsgevonden met een potentiële afnemer van de locatie in z'n geheel.
  - De locatie Den Briel ontwikkelen met duurzame toegevoegde waarde
    - ❖ Eind 2015 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de realisatie van het project Den Briel waarbij huisvesting voor bijzondere doelgroepen in opdracht van Rivas plaats vindt en er een plint in opdracht van de gemeente gebouwd wordt. In december zijn de benodigde contracten om tot de uitvoering over te gaan getekend.
- **Verhogen van de kwaliteit van het centrum en het gebruik van de fiets stimuleren**
  - Visie centrumranden opstellen (aandacht voor toegangs- en looproutes en verbinding jachthaven)
    - ❖ In het centrum hadden lopende projecten prioriteit boven de visie centrumranden. Hiermee wordt in 2016 een aanvang gemaakt.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
Programma Ruimte					
<i>Centrum</i>					
Baten	2.746.000	2.874.000	2.849.000	2.825.000	-23.000
Centrumontwikkeling	2.084.000	2.155.000	2.174.000	2.172.000	-2.000
Parkeren	662.000	719.000	675.000	653.000	-21.000
Lasten	6.642.000	4.618.000	4.780.000	6.062.000	-1.281.000
Centrumontwikkeling	5.029.000	3.070.000	3.195.000	4.434.000	-1.238.000
Parkeren	1.613.000	1.548.000	1.585.000	1.628.000	-16.000
Saldo	-3.896.000	-1.744.000	-1.931.000	-3.237.000	-1.304.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de Jaarrekening 2015.

Mobiliteit

- **Het waarborgen van bereikbaarheid voor alle verkeersdeelnemers/ Het optimaliseren van veiligheid voor alle verkeersdeelnemers**
  - Op Basis van GVP (beleid) opstellen van een uitvoeringsprogramma
    - ❖ Het college heeft ingestemd met de projectopdracht om te komen tot het Uitvoeringsprogramma Papendrecht Bereikbaar. Conform de afspraken met de raad is in 2015 gestart met het opstellen van het uitvoeringsprogramma.
    - ❖ In 2015 is een grote reconstructie van de BK-weg gerealiseerd, waardoor doorstroming, kwaliteit en verkeersveiligheid zijn toegenomen.
  - Regionale lobby gericht op verbeterde doorstroming A15/A16/N3
    - ❖ Er is een bestuursovereenkomst met het Rijk gesloten ten einde de doorstroming op de A15 te verbeteren. Daarin zijn afspraken gemaakt over extra spitsstroken.
  - Evaluatie parkeerbeleid
    - ❖ In kwartaal 3 is de evaluatie van het parkeerbeleid over het jaar 2014 aan de raad toegezonden.
  - Actualisatie parkeerbeleid
    - ❖ In reactie op de door de raad aangenomen motie "parkeren in drie snelheden" is in kwartaal 4 van 2015 gestart met de actualisatie van nieuw parkeerbeleid.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Mobiliteit</i>					
Baten	277.000	12.000	12.000	566.000	554.000
Mobiliteit	277.000	12.000	12.000	566.000	554.000
Lasten	701.000	566.000	536.000	1.054.000	-519.000
Mobiliteit	701.000	566.000	536.000	1.054.000	-519.000
Saldo	-424.000	-554.000	-524.000	-488.000	35.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Wonen en ruimtelijke kwaliteit

Wonen

- Aantrekkelijke, adaptieve woningvoorraad
  - Mogelijkheden om langer thuis te wonen bevorderen
    - ❖ In 2015 is de gebiedsscan Langer Zelfstandig Thuis Wonen in de Drechtsteden afgerond.
    - ❖ In 2015 is het convenant preventie huissuitzettingen geëvalueerd en vernieuwd.
  - Bestaande woningvoorraad verbeteren
    - ❖ Verbetering van de bestaande woningvoorraad is als onderdeel van de PALT met de corporaties besproken.
    - ❖ De renovatie van woonwagenlocatie Randweg is in 2015 afgerond.
  - Duurzaamheid bevorderen
    - ❖ In 2015 is GPR geëvalueerd en is bij nieuwe ontwikkelingen aandacht gevraagd voor GPR.
- Aantrekkelijk woonmilieu
  - Het ontwikkelen van Land van Matena als rustig groen woonmilieu
    - ❖ Voorbereidingen zijn getroffen voor planvorming en uitgifte betrekking tot het Land van Matena (zie 'Versterking ruimtelijke kwaliteit').
- Actueel en uitnodigend beleid
  - Actueel houden woonvisie
    - ❖ In 2015 is de Rapportage Wonen in de Drechtsteden vastgesteld. Dit is een actualisatie van de woonvisie.
  - Huisvestingsverordening
    - ❖ In 2015 is de Huisvestingsverordening Papendrecht 2015 vastgesteld. In de Huisvestingsverordening is een voorrangsregeling vastgelegd. Eén onderdeel uit de voorrangsregeling heeft met name in de tweede helft van 2015 veel inzet gevraagd: de huisvesting van vergunninghouders.
  - Prestatieafspraken met de woningcorporatie
    - ❖ In 2015 zijn de voorbereidingen getroffen om de PALT in 2016 vast te kunnen stellen. Door veranderde wetgeving zijn ook de huurdersadviesraden gesprekspartner geworden bij de PALT. Hoewel het Gemeenschappelijk Overleg Huurdersadviesraden Drechtsteden, waarin de in de regio actieve huurdersadviesraden zijn vertegenwoordigd, al ver voor de wetwijziging bij de totstandkoming van PALT betrokken was, heeft dit tot vertraging geleid.
    - ❖ In 2015 is de WSW achtervangovereenkomst verlengd.

Ruimtelijke kwaliteit

- **Versterken ruimtelijke kwaliteit in combinatie met de economische opgave**
  - Actueel gemeentebreed ruimtelijk beleid als handelingskader voor de gemeente en als basis voor het beoordelen van initiatieven
    - ❖ Op basis van de Strategie Binnenstedelijke Vernieuwing heeft het college aangegeven dat de focus nog meer op het stimuleren en uitvoeren van concrete initiatieven wordt gelegd. Het Van der Palmgebied is genoemd als één van de gebieden die daarbij als eerste aan bod komt. In 2015 is een projectopdracht opgesteld. Daarnaast lopen verschillende concrete trajecten over kleinschalige plannen en invullingen.
    - ❖ Op 9 april 2015 heeft de raad de visie op een duurzame ontwikkeling van Papendrecht "Samen naar een duurzaam Papendrecht 2020" vastgesteld. Papendrecht wil samen met haar burgers, maatschappelijke organisaties, onderwijs en ondernemers naar een duurzaam Papendrecht.

Om het duurzaam denken en handelen aan de voorkant van alle werkprocessen, projecten en bestuurlijke processen meer aandacht te geven zijn college- en raadsvoorstellen voorzien van een paragraaf duurzaam.

- Invloed uitoefenen op koppeling wateropgaven lange termijn aan versterking ruimtelijke kwaliteit
  - ❖ Het MIRT A5H is opgezet om de waterveiligheidsopgave in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden te verbinden met de ruimtelijk-economische opgaven in het gebied. De opgaven, kansen en knelpunten voor water, ruimte en economie zijn verdiept en op kaart gezet. Op basis hiervan zijn zes opgaves beschreven. In 2015 is ook een communicatieplan voor het MIRT A5H opgesteld. Communicatie richt zich niet alleen op informeren over het MIRT A5H, maar vooral ook op het vergroten van waterbewustzijn bij bewoners in de regio en op het betrekken van bedrijven, bewoners en maatschappelijke groeperingen in het proces. Papendrecht draait zowel ambtelijk als bestuurlijk mee in het proces en levert namens de gemeenten de projectsecretaris voor het MIRT A5H. Provincie Zuid-Holland levert de projectleiding. Overige kosten van het MIRT worden gedeeld door rijk, provincie, waterschap en gemeenten samen.
  - ❖ Daarnaast heeft B&U in 2015 gewerkt aan waterbewuste inrichting van Vincent van Goghlaan en omgeving.
- Herontwikkeling Lange Tiendweg zone
  - ❖ Na jaren van overleg, voorbereiding en bouwtijd is op zaterdag 30 mei 2015 het sportcentrum Papendrecht officieel geopend. Het sportcentrum Papendrecht is een moderne multifunctionele sportaccommodatie bestaande uit een dubbele sporthal, een binnenzwembad, een buitenzwembad met ligweide, een sportrestaurant en een aantal multifunctionele ruimten. Het sportcentrum is gerealiseerd binnen het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde krediet van 19,3 miljoen euro. Inmiddels is het sportcentrum Papendrecht volop in bedrijf. Het buitenbadseizoen 2015 was mede dankzij het goede weer een groot succes.
- Afronding Oostpolder
  - ❖ Voor een klein deel van de Tiendzone is een bestemmingsplan in voorbereiding dat het mogelijk gaat maken om 5 tot 7 kavels te bebouwen. Met de Welstandscommissie is overlegd over de Welstandscriteria en er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd t.b.v. het bestemmingsplan
  - ❖ Voor de locatie waar nu de tijdelijke noodwinkel (MCD) gevestigd is zijn allereerste verkenningen naar de toekomstige ontwikkelingen gestart.
  - ❖ De ruimtelijke procedures en benodigde contracten voor de bouw van de woningen in het project Aalscholver zijn afgerond, de verkoop is in volle gang.
- Ontwikkeling Land van Matena
  - ❖ In 2015 is gewerkt aan de planvorming voor het woongebied en aan de voorbereidingen voor de uitgifte. In december is de website www.woneninlandvanmatena.nl gelanceerd. Hierop kunnen geïnteresseerden zich aanmelden.
  - ❖ De uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot de EFRO-projecten is gereed. De accountant heeft het eindverslag geaccordeerd. De definitieve eindrapportage is conform de subsidievoorwaarden voor 31-12-2015 ingediend.
- Versterken blauwe en groene structuur en kwaliteit
  - ❖ Op 5 maart heeft de gemeenteraad het Groenbeleidsplan 2015-2024 vastgesteld. Een document dat een schakel vormt tussen de beleidskaders en de beheerplannen. Het is een kompas voor het toekomstig beheer, onderhoud en investeringen in het groen en blauwe binnen Papendrecht. https://www.papendrecht.nl/pdrecht/up1/ZixcpcfJiC_Bijl2-Groenbeleidsplan_2015-2024.pdf

- **Aantrekkelijke bedrijvenlocaties**

- Gebiedsontwikkeling Fokker Slobbengors
  - ❖ In 2015 is het ontwerp voor het hoofdkantoor uitgewerkt tot Definitief Ontwerp en bestek. In november is de omgevingsvergunning aangevraagd, in december is door het college ingestemd met de stukken voor zowel de oprichting van de CV/BV als de Europese aanbesteding van de realisatie van het hoofdkantoor. In deze laatste maand is tevens het krediet voor de realisatie van het kantoor gevoteerd door de raad, de omgevingsvergunning afgegeven en de aanbesteding gestart. Het, naar aanleiding van opmerkingen van de Raad van State, aangepaste bestemmingsplan Slobbengors is in september vastgesteld door de raad en begin december onherroepelijk geworden. Met al het voorgaande is wederom een belangrijke stap gezet in de kwaliteitsimpuls voor het Slobbengors en het blijvend verankeren van Fokker en de daarmee gemoeide werkgelegenheid in Papendrecht.
- Uitvoeren revitalisering bedrijventerrein Oosteind
  - ❖ Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan de laatste fase van de revitalisering van bedrijventerrein Oosteind. Openbaar groen is opnieuw aangelegd en de openbare verlichting is vervangen door duurzame LED-verlichting.
  - ❖ Het ontwerp van de herinrichting van de revitalisering Industrierrein Oosteind zuidwest heeft in samenspraak met de omliggende bedrijven plaatsgevonden. De uitvoering van de Geulweg is gerealiseerd. In augustus 2015 is gestart met de uitvoering van de werkzaamheden aan de Rietgorsweg/Scheepvaartweg (verbetering parkeersituatie, ophoging en egalisatie). Het werk vindt plaats conform de planning voor het verkrijgen van de toegezegde subsidiegelden.

- **Doelmatig en integraal beheer van de openbare ruimte met als aandachtspunten kwaliteitsverbetering en veiligheidsbeleving**

- Opstellen IBOR beleidsplan waarbij keuzes worden gemaakt in kwaliteitsniveaus van wegen, groen en wegmeubilair
  - ❖ Op 18 juni heeft de gemeenteraad het Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020 vastgesteld. Het Uitvoeringsplan IBOR brengt in beeld hoe de openbare ruimte in de komende jaren in stand gehouden zal worden. Het uitvoeringsplan biedt het kader voor integraal beheer en samenwerking en leidt tot samenhangende planvorming, logische en efficiënte uitvoering en een financieel beheersbaar geheel. Tevens zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor projecten waarbij onderhoudsachterstand is geconstateerd.
https://www.papendrecht.nl/pdrecht/up1/ZswhwihJiE_Bijl-IBOR_uitvoeringsplan_2015-2020.pdf

- **Borgen van ruimtelijke kwaliteit**

- Vaststellen bestemmingsplan Aansluiting A15/N3 (conform)
- Opstellen bestemmingsplan Woongebied II (ipv vaststellen)
- Opstellen bestemmingsplan Aan de Noord geluid (conform)
- Opstellen Nota van uitgangspunten Dijklint (ipv vaststellen)
- Opstellen bestemmingsplan Dijklint (conform)
- Opstellen buitenplanse afwijking Markt van Matena (ipv vaststellen)
- Vaststellen bestemmingsplan Bedrijventerrein Oosteind (opnieuw)
- Vaststellen bestemmingsplan Slobbengors (opnieuw)
- Opstellen beheersverordening Rivieroever (nieuw)
- Opstellen bestemmingsplan fietsbrug Matenasche Scheidkade (nieuw)
- Opstellen bestemmingsplan 7 Bouwkavels Tiendzone (nieuw)
- Opstellen bestemmingsplan 32 woningen Aalscholver (nieuw)
- Opstellen beheersverordening Papendrecht 2016 (nieuw)
- Vaststellen buitenplanse afwijking twee woningen Westeind 25 (nieuw)
- Vaststellen buitenplanse afwijking Den Briel (nieuw)
- Vergunningen

- ❖ In 2015 zijn 162 omgevingsvergunningen (inclusief voor de activiteit slopen) verleend. Dit is nagenoeg gelijk aan 2014 toen 166 omgevingsvergunningen zijn verleend.

In 2015 is voor een aantal grote projecten omgevingsvergunning verleend. Voorbeelden hiervan zijn Staay Food Group in Polder Nieuwland, het hoofdkantoor van Fokker op Slobbengors. Bovendien is de vergunning aangevraagd voor het nieuw realiseren van bedrijfsbebouwing voor Topec/Fischcon aan de Ketelweg.

Indien zich ruimtelijke ontwikkelingen aandienen is adequaat gereageerd door informatie te verschaffen over noodzakelijke procedures en hiervoor de nodige vergunningen te verlenen.

Verder is de ontwerp-omgevingsvergunning voor De Rivierendriesprong ter inzage gelegd. De aanloop hier naar toe (onder andere bewonersavonden) en de daadwerkelijke totstandkoming van het ontwerp heeft veel capaciteit gekost.

- Handhaving

- ❖ Het dossier De Rivierendriesprong heeft wat betreft handhaving veel capaciteit gevergd. Groot succes was de uitspraak van de Raad van State. De Raad van State heeft het college op alle punten in het gelijk gesteld. Het college is terecht tot handhaving overgegaan en de dwangsommen zijn terecht ingevorderd.

In 2015 is het project met de brandveiligheid op de middelbare en de basisscholen afgerond. Dit heeft ook veel capaciteit gekost. Het resultaat hiervan is dat alle schoolgebouwen weer voldoen aan de brandveiligheidseisen.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
<i>Wonen en ruimtelijke kwaliteit</i>					
Baten	2.492.000	2.436.000	2.467.000	3.741.000	1.274.000
Wonen	755.000	640.000	620.000	1.160.000	540.000
Ruimtelijke kwaliteit	1.737.000	1.796.000	1.847.000	2.581.000	734.000
Lasten	6.869.000	6.524.000	8.248.000	7.669.000	577.000
Wonen	1.647.000	1.562.000	1.654.000	1.697.000	-44.000
Ruimtelijke kwaliteit	5.222.000	4.962.000	6.594.000	5.972.000	621.000
Saldo	-4.377.000	-4.088.000	-5.781.000	-3.928.000	1.851.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Groen, milieu en recreatie

Groen en milieu

- **Inzetten op een duurzaam milieu**

- Het bevorderen van afvalscheiding in samenhang met een goed functionerend afvalbrengstation (ABS)
  - ❖ Er komt geen separaat gemeentelijk afvalbeleidsplan. Aangesloten wordt bij reeds bestaande landelijke afvalbeleid en de gemeentelijke Visie op een Duurzame ontwikkeling van Papendrecht.
  - ❖ De samenhang met de ABS vindt pas plaats na afronding van het efficiencyonderzoek naar de buitendienst.

- Invoeren ecologisch verantwoorde manier van onkruidbestrijding
  - ❖ Op 21 oktober heeft de gemeente Papendrecht het Bijenconvenant van de Bijenstichting ondertekent, daarmee is verklaard dat (vooruitlopend op het verbod op chemische onkruidbestrijding) het onkruid op verharding in eigendom van de gemeente Papendrecht op een milieuvriendelijke wijze bestreden gaat worden. Dit zal vanaf 2016 op deze wijze plaatsvinden. In 2015 zijn de mogelijkheden omtrent regionale aanbestedingen onderzocht, inzet is dat Papendrecht en Alblisserdam gezamenlijk gaan aanbesteden in 2016.
- Actieve voorlichting over duurzaamheid en energieverbruik
  - ❖ Op 9 oktober 2015 heeft de eerste Doe Duurzaam Markt in Papendrecht plaatsgevonden met als thema 'consuminderen'. De markt is goed bezocht.
  - ❖ In 2015 is besloten de deelname aan de regionale samenwerking voor Natuur en Milieu Educatie (NME) met ingang van 2016 stop te zetten. Samen met de afdeling MO wordt lokaal een oplossing gezocht voor het organiseren van NME voor leerlingen en inwoners.
- Actieplan omgevingslawaaï Papendrecht 2013-2018
  - ❖ De maatregelen in het actieplan bestaan uit het toepassen van stiller wegdek. De BK-weg is één van de eerste wegen die in dit kader is aangepakt. In 2015 zijn zowel de BK-weg als de Molenlaan van stil asfalt voorzien.
- Vermindering van concentraties fijnstof en geluid- en verkeershinder
  - ❖ Het onderzoek naar de mogelijkheden van vermindering van de concentraties fijn stof en NO₂ en vermindering van geluidhinder is uitgevoerd. Het college heeft het rapport van 30 november 2015 over het onderzoek op 15 december 2015 vastgesteld. De raad is bij brief van diezelfde datum middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd. Uit het rapport blijkt dat de door het college uitgevoerde maatregelen een positieve bijdrage leverden en leveren aan de vermindering van de concentraties fijn stof en NO₂ (alsmede CO₂) en de vermindering van geluidhinder in onze gemeente. Veel maatregelen werden en worden in regionaal verband uitgevoerd.
- Elektrische oplaadfaciliteiten
  - ❖ In 2015 zijn acht elektrische laadpalen in de openbare ruimte geplaatst en opgeleverd. Inmiddels staan vanaf 2015 19 elektrische laadpalen in de openbare ruimte, naast de twee elektrische laadpalen in de parkeergarages.
  - ❖ Bedrijven in Papendrecht kunnen, onder bepaalde voorwaarden, een subsidie aanvragen voor een enkele of dubbele oplaadpaal voor elektrische wagens op eigen bedrijfsterrein. In 2015 is vijf keer subsidie aangevraagd waarvan er vier zijn toegekend.
- Bodembeheer: Nazorglocatie Veerdam / Het Havenhoofd
  - ❖ Papendrecht heeft een nazorgplan voor de locatie opgesteld. In goed overleg met het bewonerscomité Veerdam/Het Havenhoofd is een informatiefolder voor de bewoners van de locatie opgesteld. In de folder zijn de door de provincie uitgevoerde saneringsmaatregelen gememoreerd, is de door de gemeente uitgevoerde nazorg toegelicht en zijn de gebruiksbeperkingen van de leeflaag uitgelegd.
- **Behoud en versterking van het groene karakter van de gemeente**
  - Op een structurele, duurzame en beleidsmatige wijze waarborgen groene karakter
    - ❖ Op 5 maart heeft de gemeenteraad het Groenbeleidsplan 2015-2024 vastgesteld. Een document dat een schakel vormt tussen de beleidskaders en de beheerplannen. Het is een kompas voor het toekomstig beheer, onderhoud en investeringen in het groen en blauwe binnen Papendrecht. https://www.papendrecht.nl/pdrecht/up1/ZixcpkfJiC_Bijl2-_Groenbeleidsplan_2015-2024.pdf
    - ❖ Op 18 juni heeft de gemeenteraad het Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020 vastgesteld (zie "Doelmatig en integraal beheer openbare ruimte").

Recreatie

- **Het gebied boven de A15 behouden als recreatie- en landschapsgebied**
  - Onderzoek naar mogelijkheden voor recreatieve en landschappelijke versterking van het gebied ten noorden van de A15
    - ❖ Het onderzoek naar de mogelijkheden voor recreatie in het gebied ten noorden van de A15, is één van de projecten die Papendrecht inbrengt in de Regiegroep Groen van de provincie. De provincie zet het geld voor het Uitvoeringsprogramma Groen in als cofinanciering bij regionale uitvoeringsprogramma's. De noordelijke Drechtsteden sluiten aan bij het regionale programma van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.
    - ❖ In 2015 is gewerkt aan het opzetten van de Regiegroepen Groen en aan het opstellen van een regionaal programma voor 2016. Papendrecht coördineert de inbreng van de noordelijke Drechtsteden.
    - ❖ Begin december 2015 is met grondeigenaren in de Vriesenpolder gesproken over de mogelijkheden van het gebied ten noorden van de A15. De avond is begeleid door bureau voor landschapsarchitectuur Bosch en Slabbers.
- **Het Slobbengors behouden als sport- en recreatiegebied**
  - Aandacht geven bij uitwerking groenstructuur Slobbengors
    - ❖ In 2015 zijn de eerder vastgestelde kaders en ambities voor de ontwikkeling van het Slobbengors verder uitgewerkt in een inrichtingsplan. Dit plan omvat de ingrepen in de structuur van de buitenruimte in relatie tot het nieuwe hoofdkantoor van Fokker en een concreet voorstel ten aanzien van de inrichting en materialen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de doelstellingen ten aanzien van belevings-, toekomst- en gebruikskwaliteit.
- **Behoud van kwalitatief goede buitenspeelruimte en speelmogelijkheden**
  - Uitvoering geven aan uitvoeringsprogramma speelruimtebeleid 2011-2016
    - ❖ In 2015 heeft de jaarlijkse inspectie van de speelobjecten plaatsgevonden. Eigenaren van speelobjecten (derden, zoals scholen) zijn geïnformeerd over de kwaliteit van de speelobjecten. In de wijk Wilgendonk zijn diverse speeltoestellen vervangen.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Groen, milieu en recreatie</i>					
Baten	7.413.000	7.482.000	7.763.000	7.585.000	-178.000
Groen en milieu	7.410.000	7.476.000	7.757.000	7.574.000	-183.000
Recreatie	3.000	6.000	6.000	11.000	5.000
Lasten	11.021.000	10.200.000	10.399.000	10.190.000	209.000
Groen en milieu	10.825.000	9.993.000	10.201.000	9.986.000	215.000
Recreatie	196.000	207.000	198.000	204.000	-6.000
Saldo	-3.608.000	-2.718.000	-2.636.000	-2.605.000	31.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Wijkgericht werken

- **Versterking wijkgericht werken**
  - Herijking rol wijkplatforms
    - ❖ De vier wijkplatforms zijn met elkaar in gesprek gegaan om zich anders te organiseren in één organisatie. De gesprekken hebben niet geleid tot het bereiken van een gezamenlijk standpunt waardoor besloten is om de wijkplatforms op te heffen.

- Verbreding wijkgericht werken
  - ❖ Met herijking van de rol van de wijkplatforms verandert ook de werkwijze van de gemeente Papendrecht. Insteek 2016 is dat er op vraag gewerkt gaat worden door de gemeente. Dat betekent dat in alle opzichten de organisatie meer buiten gaat werken. Op deze manier wordt de drempel voor de gemeente nog verder verlaagd om goede ideeën, wensen, initiatieven en zorgen op te halen bij haar inwoners. Voor de uitvoering is daarbij de hele gemeentelijke organisatie nodig. Dit betekent niet dat alle goede resultaten en winstpunten overboord gegooid worden, maar het accent wordt het komende jaar wel verlegd. De gemeente blijft verbinden, ondersteunen en stimuleren.
- Onderzoek en ontwikkelen
  - ❖ Team Actief: actie – reactie bij aanhoudende calamiteiten in de wijk. Een samenwerking van gemeente, politie en Woonkracht10. De eerste twee acties hebben reeds plaatsgevonden.
  - ❖ Behoeft onderzoek naar het soort van en de bereidheid van bewoners om deel te nemen aan wijkactiviteiten.
  - ❖ De standaard van het aantal zelfredzame bewoners op peil houden en bij voorkeur verhogen.
  - ❖ Het opzetten en uitrollen van Mijnbuurtje.nl. De buurtaanpak volgens "Mijnbuurtje" is gestart. Er zijn 7 buurtverbinders opgeleid die zich bezighouden met verbinden en het vullen van het digitale dorpsplein in Papendrecht. Lancering van het nieuwe Papendrechtse buurtplatform wordt verwacht in het vierde kwartaal 2016.
  - ❖ Wijkgericht werken dient als aanspreekpunt voor bewonersinitiatieven en wijkwensen. Ingevoerd is 'Goed Idee voor de Wijk'. Via een invulformulier op de website kunnen ideeën en initiatieven ingediend worden. De eerste "Goede ideeën" zijn reeds gehonoreerd. Voor het beoordelen van goede ideeën worden bewoners gevraagd zitting te nemen in een bewonerspanel.

Geo-informatie en –basisregistraties

- Geo-informatie
  - ❖ Plan 2013-2016: Hierin wordt beschreven wat de organisatie wil op het gebied van geo-informatie en hoe dit kan worden bereikt.
  - ❖ Project Implementatieplan Basisregistratie Grootschalige Topografie; de BGT wordt dé nieuwe landsdekkende digitale kaart van heel Nederland. De inhoudelijke opbouw is voor de gemeente Papendrecht in 2015 afgerond. Daarnaast stond 2015 in het teken van afstemming met de andere bronhouders.
  - ❖ De uitvoering van de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) is een coproductie van de afdelingen RO en B&U. Door deze intensieve samenwerking en de continue aandacht voor kwaliteitsmanagement behoren we tot de 15% van de gemeenten die geslaagd zijn voor de landelijke BAG inspectie. In 2015 zijn alle "niet-woning BAG objecten" onderzocht op het onderdeel gebruiksovervlakke. Alle bevindingen van dit onderzoek zijn in 2015 verwerkt in de landelijke voorziening van de BAG.
- Beheersysteem Openbare Ruimte (BOR)
  - ❖ In het kader van de regionale samenwerking BOR (Beheer Openbare Ruimte) is namens de zes Drechtsteden gemeenten een aanbesteding gedaan voor een regionaal beheersysteem voor de openbare ruimte. De gemeenteraad heeft hiervoor een krediet beschikbaar gesteld. Inmiddels is al hard gewerkt aan een gezamenlijk regionaal gegevensmodel en wordt aangesloten op landelijke informatiemodellen en standaarden.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
<i>Wijkgericht werken</i>					
Baten	9.000	0	0	20.000	20.000
Wijkgericht werken	9.000	0	0	20.000	20.000
Lasten	301.000	282.000	282.000	284.000	-2.000
Wijkgericht werken	301.000	282.000	282.000	284.000	-2.000
Saldo	-292.000	-282.000	-282.000	-264.000	18.000

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
<i>Grondexploitatie</i>					
Baten	14.848.000	11.993.000	10.854.000	10.854.000	0
Grondexploitatie	14.848.000	11.993.000	10.854.000	10.854.000	0
Lasten	12.910.000	12.204.000	11.245.000	7.807.000	3.438.000
Grondexploitatie	12.910.000	12.204.000	11.245.000	7.807.000	3.438.000
Saldo	1.938.000	-211.000	-391.000	3.047.000	3.438.000

Mutatie reserve(s)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
Onttrekking uit reserve (Baten)	4.678.000	505.000	4.367.000	4.349.000	-18.000
Reserve stedelijke vernieuwing	25.000	25.000	1.408.000	1.390.000	-18.000
Risicoreserve grondexploitatie	3.470.000	0	1.935.000	1.935.000	0
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	106.000	144.000	246.000	246.000	0
Reserve tariefseglisatie riolering	1.077.000	336.000	0	0	0
Bestemmingsreserve geluidsschermen A15	0	0	778.000	778.000	0
Storting in reserve (Lasten)	3.525.000	649.000	3.603.000	4.067.000	-464.000
Reserve stedelijke vernieuwing	23.000	130.000	0	0	0
Risicoreserve grondexploitatie	1.460.000	0	3.022.000	3.022.000	0
Reserve tariefseglisatie afvalstoffenheffing	52.000	0	0	0	0
Reserve tariefseglisatie riolering	75.000	0	0	0	0
Risicoreserve erfpachtsgronden	439.000	415.000	417.000	417.000	0
Risicoreserve deelnemingen	34.000	34.000	34.000	34.000	0
Risicoreserve Noordoevers	34.000	0	0	0	0
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	105.000	70.000	70.000	559.000	-489.000
Bestemmingsreserve geluidsschermen A15	1.303.000	0	0	0	0
Egalisatiereserve Bestemmingsplannen	0	0	60.000	35.000	25.000
Saldo	1.153.000	-144.000	764.000	282.000	446.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Bijlage A: Concrete binnenstedelijke projecten

- **Versterken ruimtelijke kwaliteit in combinatie met de economische opgave**
  - Concrete binnenstedelijke projecten
    - In 2012 is de samenwerkingsovereenkomst met WPM Vastgoedplan getekend voor de bouw van een woon-/winkelcomplex in Land van Matena. Nadien verliep de planvorming met de ontwikkelaar echter stroperig. In 2015 is gewerkt aan het vernieuwen van de samenwerkingsovereenkomst met BPD (destijds MKB Vastgoedplan). In de nieuwe overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de voortgang. Daarnaast is de overeenkomst met de firma Boon, exploitant van de supermarkt, vernieuwd.
    - Realisatie van het project is sterk afhankelijk van de verkoop van de appartementen. Indien dit vlot verloopt zal de bouw van het complex in 2016 kunnen starten.
    - In 2015 is het winkelcentrum Wilgendonk verbouwd en uitgebreid, waarbij met name de supermarkt meer ruimte heeft gekregen. Na de opening is in het najaar de buitenruimte rond het voorzieningencomplex opgeknapt.
    - De nieuwbouw Schooldwarsstraat is medio 2012 vrijwel voltooid. Van de resterende zes dijkwoningen zijn er in 2015 vier gebouwd. Hoewel de belangstelling voor de woningen aantrekt staan er nog twee te koop. De bouw van de laatste twee dijkwoningen is daarom vooralsnog niet aan de orde.
    - Het overleg over nieuwbouw in het Beatrixplantsoen is in 2015 beëindigd. Bezien wordt hoe verder met deze locatie om te gaan.
    - Voor de percelen Westeind 25 en 45 zijn bouwplannen ontwikkeld voor elk twee vrijstaande woningen. Daartoe is met beide partijen een exploitatieovereenkomst gesloten.
    - Najaar 2015 is de Kopflat Den Briel opgeleverd.
    - De onderhandelingen over de verpleegvoorziening en de besluitvorming over de bouw van de voorzieningenplint Den Briel zijn eind 2015 afgerond. Onderdelen van het plan zijn ook de aanleg van de parkeervoorziening achter de nieuwbouw en de bouw van de parkeergarage voor eigenaren/bewoners van De Marktmeester.
  - Gronduitgifte
    - In 2015 kon in beperkte mate aanvullend (siertuin)grond worden verkocht. De taakstelling van € 50.000,- is daarmee vrijwel gehaald.
    - In het kader van de reconstructie en herprofilering van de Geulweg is een grondruil met een gevestigde ondernemer begin 2015 geëffectueerd.
    - Boskalis heeft behoefte aan uitbreiding van het bedrijfsterrein aan de Rosmolenweg/Ketelweg. De gemeente wil dit faciliteren. Onder meer door verkoop van de Gantelweg. De lopende onderhandelingen met derden over eigendomsverwerving hebben tijd nodig waardoor het overleg over de verkoop van de Gantelweg wordt aangehouden.
    - Het gemeentelijk grondbeleid is voorjaar 2013 vastgesteld. In 2014 heeft de verdere uitwerking plaatsgehad met een Nota Grondprijzen 2014 en een prijskaart. De Nota grondprijzen is een tweejaarlijks vast te stellen beleidsdocument. De grondprijzen worden jaarlijks aangepast, zo ook in 2015.
    - Het waterschap heeft een aanvraag ingediend voor verwerving gemeentegrond voor verlenging fietspad ten noorden van de A15 via gemeentegrond. Daartoe is de medewerking van de pachter van de gemeentegrond nodig. De onderhandelingen zijn in 2015 afgerond.
    - Najaar 2015 is gestart met een actualisatie/heroverweging van de voorwaarden voor uitgifte van snippergroen en reststroken. Mede op basis van groenbeleid moet dit leiden tot nieuwe kaders voor de beoordeling van verzoeken tot aankoop van (aanvullende) grond voor perceeluitbreiding.
    - Eind 2015 is opdracht gegeven voor een inventarisatie van alle door bewoners in gebruik genomen gemeentegrond. De inventarisatie zal de basis vormen voor het te formuleren handhavingsbeleid.

Bijlage B: Activiteiten doelmatig en integraal beheer per categorie

- **Doelmatig en integraal beheer van de openbare ruimte met als aandachtspunten kwaliteitsverbetering en veiligheidsbeleving**
  - Onderhoudsachterstand openbare ruimte
    - Bij vaststelling Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020 zijn financiële middelen zijn beschikbaar gesteld voor projecten waarbij onderhoudsachterstand is geconstateerd. Het gaat hierbij om:
      - Asfaltwegen

Uitgevoerd	Vervangen deklaag Kastanjelaan (fase 1) Vervangen deklaag Burgemeester Keizerweg (deel Noordhoek-Alblasserdam) Vervangen deklaag Vijzellaan
Voorbereiding	Reconstructie Veerweg (thv Vondelpark)
Reconstructie	Jacob Catslaan
      - Elementenverharding

Uitgevoerd	Herstraten Henri Dunantsingel (Oostkant) Herstraten fiets- en voetpaden Randweg
Voorbereiding	Marnixstraat e.o. JR Suurhofstraa J.J. Vorinckstraat
      - Civiele kunstwerken

Voorbereiding	Vervanging 10 civiele kunstwerken
---------------	-----------------------------------
  - Openbare verlichting (OVL)
    - In 2015 heeft vervanging van lichtmasten en armaturen plaatsgevonden o.a. in de Badhuisstraat, Dr. Rietveldplein, P.J. Oudstraat, Veerweg (parallelweg thv Den Briel), Oude SW36 (weg ten noorden van de Witte Brug), Vijzellaan en Wiardi Beckmanstraat. De verlichting hierbij is vervangen door LED-verlichting.
    - Ieder jaar vindt de groepsgewijze lampvervanging binnen de openbare verlichting plaats. Deze werkzaamheden zijn eind 2015 uitgevoerd.
    - Voor een keuze van een nieuwe karakteristieke dijkverlichting (Dijkvisie Papendrecht), is eind 2015 een tijdelijke proefopstelling op het Bosch aangebracht met drie verschillende type armaturen, voor een periode van ongeveer drie maanden.
    - Voor het regulier onderhoud aan de openbare verlichting heeft Papendrecht, samen met negen andere gemeenten, een dienstverleningsovereenkomst met Bureau OVL. Op 12 november is door de gemeenteraad ingestemd met de toetreding van Krimpenerwaard tot de gemeenschappelijke regeling Bureau Openbare Verlichting.
    - Gemeente Papendrecht heeft, in samenwerking met Bureau OVL, zich aangemeld voor de jaarlijkse monitoring voor energiebesparing. Met deze monitoring wordt de energiebesparing binnen de OVL bijgehouden, kan vergeleken worden met het landelijk gemiddelde of met andere organisaties. De gegevens worden tevens gepubliceerd via de Klimaatmonitor.
    - In 2015 is door Bureau OVL gestart met het opstellen van een onderhoudsbestek openbare verlichting.
  - Civiele kunstwerken
    - Constructief onderzoek heeft plaatsgevonden naar de verkeersbrug Jan Steenlaan. Onderzoek gaf aan de noordelijke landhoofd zijn stabiliteit verliest. Door de gemeenteraad is een krediet beschikbaar gesteld van € 525.000,- om de verkeersbrug te vervangen in een duiker, in combinatie met het grootschalig asfaltproject Burgemeester Keizerweg. Deze werkzaamheden zijn in 2015 uitgevoerd.

- Eind 2014 is groot onderhoud aan de duikerbrug Veerweg, ter hoogte van de Wieklaan uitgevoerd. In 2015 is aansluitend een deformatiemeting aan de duikerbrug Veerweg uitgevoerd, in verband met monitoring zetting duikerbrug.
  - Aanbrengen tijdelijke afzetting i.v.m. instabiliteit twee keermuren Onderslag.
  - Onderhoudswerkzaamheden hebben plaatsgevonden aan:
    - Vervangen damwand duikerbrug Westkil
    - Vervangen circa 65 dekplanken vlonder Vondelpark
    - Vervangen dekplanken houten brug Ridderspoorhof
    - Vervangen beschoeiing onder drie bruggen t.h.v. zuidelijk voetgangerstunnel N3
    - Vervangen dekplanken vier bruggen Park Noord Hoekse Wiel
    - Vervangen brugdek houtenbrug J.H.A Schaperstraat/P.J. Oudstraat
- Werkzaamheden voorziening IBOR
  - De volgende IBOR werkzaamheden (in hoofdlijnen) zijn uitgevoerd in 2015:
    - Herstraten voetpad Andoornlaan
    - Ophogen voetpad Brasem
    - Plaatselijk herstraten voetpaden Veerdam
    - Herstraten fiets- en voetpad Rembrandtlaan
    - Herstraten parkeerplaatsen Pontonniersweg
    - Herstraten voetpad Eikenlaan (thv ingang appartementencomplex)
    - Ophogen voetpad Anjerstraat
    - Herstraten rijbaan en voetpad Randweg
    - Vervangen beplantingvakken, aanplant bomen en herstraten voetpad Scheidingslaan
    - Ophogen bestrating Veerprommenade (thv Fritella)
    - Ophogen rijbaan voor verkeersbrug Douwes Dekkerlaan
- Wegen
  - In de samenwerking Openbare Ruimte ligt bij de zes gemeenten in de Drechtsteden de opdracht voor het jaarlijks centraal uitvoeren van weginspectie. Gemeente Papendrecht is de trekker van het onderdeel weginspecties. In 2015 heeft regionaal de weginspectie plaatsgevonden.
  - Regionaal is voor het asfaltonderhoud een onderhoudsbestek opgesteld. In 2015 heeft op basis van dit bestek asfalt onderhoud plaatsgevonden op diverse locaties binnen de gemeente.
  - Naast het regulier onderhoud en diverse IBOR projecten zijn vervangingsprojecten uitgevoerd. Een aantal projecten komen voort uit het GRP, zoals de Molenlaan, Havenstraat en omgeving, Schoolstraat, de Markt en Edelweisslaan, Van der Palmstraat (ontwerpfase), Jan Steenlaan/Ary Scheffersingel (ontwerpfase), Walmolen (in voorbereiding), Goudenregenstraat (in voorbereiding).
  - Uit de voorziening onderhoud asfaltwegen zijn de volgende asfaltprojecten opgepakt/uitgevoerd:
    - Burgemeester Keizerweg (Veerweg-Noordhoek). Vervanging asfalt rijbaan, herinrichting busstation, aanleg twee richting fietspad tot Alblasserdam.
    - Wieklaan fase 2. Dit project is in voorbereiding en sluit aan op het eerdere project in de Wieklaan en het project Burgemeester Keizerweg/Molenlaan. Hierbij wordt de weg opgehoogd, het asfalt en aanwezige riolering vervangen.
  - In 2014 is gestart met uitvoering van de revitalisering Oosteind. In 2015 is de Geulweg en Rietgorsweg opnieuw aangelegd. Voor de Gantelweg is met Boskalis onderhandeld om het eigendom van de Gantelweg over te dragen.
- Waterbushaltes
  - In 2015 zijn (regionaal) grootschalig onderhoudswerkzaamheden aan drie waterbuspontons uitgevoerd, op basis van uitgevoerde inspectie.

- Parkeergarages
  - In 2015 heeft, in samenwerking met Dordrecht een regionale aanbesteding en gunning plaatsgevonden voor het ophalen van het geld van de geldautomaten in de parkeergarages.
Eind 2015 is een proefopstelling van LED verlichting aangebracht waarmee de huidige TLD verlichting in de loop van 2016 wordt vervangen. Met de proefopstelling wordt beoordeeld welke verlichting het best passend is bij de parkeergarages.

Bijlage C: Concrete activiteiten behoud en versterking groene karakter

• Behoud en versterking van het groene karakter van de gemeente

- Bomen
  - Onderstaand een overzicht van de gekapte (deels nog te kappen) bomen en opgelegde herplant.

Groene kaart	
Verleend	97
Opgelegde herplant	62

Niet op groene kaart	
Verleend	264
Opgelegde herplant	142

- Regionaal onderhoudsbestek bomen
  - In 2015 is samen met de gemeenten Alblasterdam, Sliedrecht, Dordrecht en Papendrecht een gezamenlijk bestek voor het onderhoud van bomen aanbesteed. Papendrecht heeft dit traject getrokken.
- Streefbeeldenplan stedelijk water
  - In 2015 is samen met het Waterschap Rievereiland en de klankbordgroep gewerkt aan het Streefbeeldenplan stedelijk water. Doel van het streefbeeldenplan is het bepalen en vastleggen van het gewenste beeld, gebruik, onderhoud en inrichting van het stedelijke water om de (ecologische) kwaliteit, beleving, biodiversiteit, en het gebuikt te optimaliseren, waar mogelijk te vergroten en te kunnen toetsen. In 2016 wordt het streefbeeldenplan afgerond en ter vaststelling aangeboden.
- Nieuwland Parc
  - In 2015 is Nieuwland Parc in beheer genomen, belangrijk speerpunt bij het beheer en onderhoud is de natuurontwikkeling.
- Sociale moestuin Papendrecht
  - Een bewoner uit de wijk Molenvliet, heeft een werkgroep sociale moestuin geformeerd onder de vlag van de toenmalige wijkplatform Molenvliet-Wilgendonk. Deze werkgroep maakt zich sterk voor de sociale moestuin. De werkgroep is zeer actief in Papendrecht en communiceert actief in plaatselijke kranten en via facebook. Tevens zijn er korte lijnen met de gemeente via het wijkplatform. In 2015 is op drie locaties een start gemaakt met een moestuin gemaakt, met name de locatie Beukmolen is een groot succes. De werkgroep is in 2015 omgezet in een stichting.
- Rembrandtlaan
  - Llangs de Rembrandtlaan zijn 23 bomen gekapt, de gemeente had vervolgens het voornemen om de bestaande beplanting om te vormen tot gazon. Omdat dit tot veel weerstand bij de bewoners leidde is de gemeente in overleg met de bewoners gegaan. Uit dit overleg is het volgende bereikt: In samenspraak met de bewoners is gezamenlijk een beplantingsplan opgesteld welke vervolgens door de gemeente is aangeplant. Als tegenprestatie voeren de bewoners van de Rembrandtlaan gezamenlijk het onderhoud uit.
- Veerdam
  - Begin 2015 zijn naar aanleiding van een vallende tak op de Veerdam en het hieruit voortvloeiende onderzoek 13 bomen gekapt en zijn 14 bomen aanzienlijk gesnoeid. De verharding lag op diverse locaties dusdanig ongelijk dat het, in het kader van de veiligheid, noodzakelijk was dit op korte termijn te herstellen. Daarnaast zijn in 2015 twee veiligheidscontroles uitgevoerd en is gestart met een verjongingsplan. Zaken als toekomstverwachting, ingrijpmoment en het geplande proces komen hierin aan bod.

- Flora en Fauna
  - Door de vaststelling van het Groenbeleidsplan 2015-2024 is een start gemaakt met het meer natuurlijke beheer en onderhoud van Papendrecht. In 2015 hebben alle 'groene' medewerkers de cursus gedragscode bestendig beheer en onderhoud in het kader van de Flora en Faunawet gevolgd. Daarnaast is het bijenconvenant ondertekend, wordt het gras op een aantal locaties 'gemaaid' door schapen, wordt het onkruid op de verharding in 2016 milieuvriendelijk bestreden, vindt regelmatig afstemming plaats met de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' en wordt bij nieuwe aanplant van bomen en beplanting rekening gehouden met flora en fauna.
- Baggeren/Beschoeiing
  - In 2015 is het onderhoudsplan baggeren en beschoeiingen van watergangen 2015-2024 vastgesteld. Onderhoudswerkzaamheden hebben plaatsgevonden in trajecten op de Admiraal de Ruyterweg (achter begraafplaats), Zernikelaan, Tiendweg Oost, Noordrand (ten zuiden A15) en Park Noordhoekse Wiel.
  - In 2015 heeft de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden plaatsgevonden, vanuit regionaal onderhoudsbestek beschoeiingen op diverse locaties binnen Papendrecht.
- Riolering
  - In 2013 is de samenwerkingsovereenkomst "Gemeenschappelijke Afvalwaterketen Alblasserwaard Vijfheerenlanden" ondertekend.
    - In deze samenwerking is in 2015 het beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet aanbesteed, in samenwerking met Hendrik-Ido-Ambacht en Vianen. Totaal zijn dit 146 peilbuizen, waarvan 46 in Papendrecht.
    - In de regio GAAV is in 2015 een programma van eisen het reinigen van kolken opgesteld, aanbesteedt en uitgevoerd.
    - In 2015 een programma van eisen voor rioolrenovatie opgesteld, aanbesteedt en uitgevoerd. Bij rioolrenovatie wordt een kunststof kous in de rioolbuis geplaatst, waarmee de noodzakelijke reparatie is uitgevoerd. Dit is kosten effectief, omdat de weg niet opengebrouwen hoeft te worden en de uitvoering in een kort tijdsbestek kan plaatsvinden.
    - Voorbereidingen zijn opgestart van het omzetten van de verschillende telemetriesystemen van de gemeenten naar gemeenschappelijk beheersysteem van rioolgemalen. De telemetriesysteem wordt een centraal systeem, op de server van de gemeente Zederik. In de loop van 2016 vindt deze uitvoering plaats.
- Werkzaamheden riolering
  - In 2015 is de jaarprogrammering voor renovatie van gemalen aanbesteed en uitgevoerd.
  - In 2015 zijn in een aantal straten en wijken rioolreiniging en –inspectie werkzaamheden uitgevoerd. Het betreft totaal circa 10 km riolering, 7% van het totale stelsel. Aan de hand van deze inspecties wordt klein onderhoud uitgevoerd. Het betreft scheuren in buizen, gaten in wanden, obstakels en ingroei van boomwortels. Door plaatselijke reparaties wordt voorkomen dat de riolering vroegtijdig vervangen moet worden.
  - In 2015 is het volledige rioolstelsel doorberekend, met als doel inzicht te krijgen van de gevolgen bij extreme wateroverlast. Een eerste berekening is uitgevoerd, de capaciteiten zijn getoetst. Deze doorberekening levert invulling in het nieuwe GRP.
  - In 2015 is een tijdelijke pomp geplaatst in verband met overlast riolering in de Spinbolmolen. Dit is een tijdelijke maatregel, vooruitlopend op het groot onderhoud in de Spinbolmolen.
  - In 2015 heeft een onderzoek van het watercirculatiesysteem in Papendrecht plaatsgevonden. Voor het onderzoek is een rondspoelsysteem bij de Kennedylaan aangebracht, in samenwerking met het Waterschap. Het definitieve rapport is gereed in het 1^e kwartaal 2016.

Bijlage D: Geo-informatie en -basisregistraties

Geo-informatie en –basisregistraties

- Geo-informatieplan 2013-2016
  - Hierin wordt beschreven wat de organisatie wil op het gebied van geo-informatie en hoe dit kan worden bereikt. Dit geo-informatieplan sluit aan op de landelijke @gende2015 en aanbevelingen van de VNG en het i-NUP programma. De belangrijkste hierin opgenomen projecten zijn hieronder benoemd. <https://vng.nl/onderwerpenindex/dienstverlening-en-informatiebeleid/basisregistraties/brieven/basisregistratie-grootschalige-topografie-en-geo-informatie-0>
- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
  - De BGT wordt dé nieuwe landsdekkende digitale kaart van heel Nederland. Daarin worden objecten als gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en terreindelen op een eenduidige wijze vastgelegd. Op 1 januari 2016 treedt de wet BGT in werking, vanaf 1-1-2017 geldt het verplicht gebruik binnen overheden. De gemeente Papendrecht is voor een groot deel bronhouder en verantwoordelijk voor de implementatie hiervan binnen de gemeentegrenzen.
- Project Implementatieplan BGT gemeente Papendrecht
  - De inhoudelijke opbouw is voor de gemeente Papendrecht in 2015 afgerond. Daarnaast stond 2015 in het teken van afstemming met de andere bronhouders, Provincie Zuid-Holland, Rijkswaterstaat, ProRail en de buurgemeenten Alblasterdam, Molenwaard en Sliedrecht. Tevens hebben we een samenwerking afgesloten om naast de eigen gemeentelijke objecten tevens de BGT objecten van het Waterschap Rivierland en het Ministerie van EZ (landbouwgronden) om binnen de gemeentegrenzen ook door de gemeente Papendrecht te laten opbouwen en aan te leveren. De aanlevering aan het landelijk samenwerkingsverband SVB-BGT heeft in december 2015 plaatsgevonden, hierbij zijn ca. 340.000 geografische objecten aangeleverd. De verwachting is dat de opname in de landelijke voorziening BGT in januari 2016 is gerealiseerd.
- Aansluiting beheersysteem BOR op geo-warehouse (BGT)
  - Het grote directe voordeel van de BGT binnen de gemeente Papendrecht is de koppeling met het beheersysteem openbare ruimte (groen-, wegen en rioolbeheer). Enerzijds een behoorlijke uitdaging tijdens de BGT opbouw, echter door deze geïntegreerde werkwijze is het gelukt om de extra (BGT-) werkzaamheden tegen geringe kosten en volledig in eigen beheer, met de huidige medewerkers succesvol en met een hoge kwaliteit uit te kunnen voeren.

Eind 2015 was landelijk ca. 10% opgenomen in de Landelijke Voorziening BGT.

Afbeelding BGT gemeente Papendrecht 2015

- Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG)
  - De BAG gegevens zijn een belangrijke bron van ruimtelijke informatie, mede omdat de BAG koppelingen mogelijk maakt met een groot aantal administratieve gegevens, zoals bijvoorbeeld de waardebepaling WOZ maar o.a. ook de bepaling van de hoogte van het gemeentefonds.
- Kwaliteitsmanagement geo-informatie & -basisregistraties
  - De uitvoering van de BAG is een coproductie van de afdelingen RO en B&U. Door deze intensieve samenwerking en de continue aandacht voor kwaliteitsmanagement behoren we tot de 15% van de gemeenten die geslaagd zijn voor de landelijke BAG inspectie. Er kan dus vertrouwd worden op de beschikbaar gestelde gegevens.
- Projectplan Kwaliteitsplan oppervlakte niet-woningen BAG gemeente Papendrecht
  - In 2015 zijn alle "niet-woning BAG objecten" onderzocht op het onderdeel gebruiksoppervlakte. Tijdens de opbouw van de BAG mocht hierbij namelijk gebruik gemaakt worden van conversie uit de reeds aanwezige WOZ-oppervlakten. Expliciete voorwaarde hierbij was wel dat vervolgens planmatig werd gewerkt aan de wettelijke nauwkeurigheidseisen hiervoor. Alle bevindingen van dit onderzoek zijn in 2015 verwerkt in de landelijke voorziening van de BAG.
- Beheersysteem Openbare Ruimte (BOR)
  - In het kader van de regionale samenwerking BOR (Beheer Openbare Ruimte) is namens de zes Drechtsteden gemeenten een aanbesteding gedaan voor een regionaal beheersysteem voor de openbare ruimte. De gemeenteraad heeft hiervoor een krediet beschikbaar gesteld. Enkele uitgangspunten hierbij zijn verhoging van de kwaliteit van het werk, vermindering kwetsbaarheid, verhoging efficiency en uniformering van processen en systemen. Er is een kernteam samengesteld om de concretiseringsfase van de aanbesteding te doen, hierin zijn CIO, Inkoop en de gemeenten Dordrecht en Papendrecht vertegenwoordigd. Inmiddels is al hard gewerkt aan een gezamenlijk regionaal gegevensmodel en wordt aangesloten op landelijke informatiemodellen en standaarden. De gunning is begin 2016. De implementatie van dit nieuwe regionale systeem loopt een groot deel van het jaar 2016, bij deze inrichting hebben de gemeenten Dordrecht en Papendrecht een hoofdrol.

3. Programma Bestuur en Regio

De gemeente Papendrecht is een lokale overheid, die betrouwbaar en consistent functioneert door als gemeente zelfstandig te blijven en inwoners, bedrijven en instellingen zekerheid te bieden en samen te werken met regiopartners om zo efficiënt en effectief mogelijk te zorgen voor een stabiele dienstverlening. Wij spelen op een betrokken en professionele wijze in op de dynamiek van de veranderende samenleving en de daarbij horende eigen verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven en instellingen. Dat betekent dat wij de relatie tussen lokale samenleving en bestuur versterken door te investeren in de kwaliteit van de bestuurlijke besluitvorming en ontwikkeling en verbetering van de dienstverlening. Wij investeren in een veilige samenleving waarin alle inwoners zich thuis voelen en waarin iedereen naar wens en vermogen kan participeren.

Wij blijven voortdurend investeren in het vernieuwen en intensiveren van onze externe communicatie, regionale samenwerking en in de veiligheid en leefbaarheid binnen de gemeente. Wij vergroten de flexibiliteit en het adaptief vermogen van de organisatie en vertalen dit in gewenst gedrag en vaardigheden als onderdeel van de organisatieontwikkeling die steeds meer gericht is op het contact met inwoners, bedrijven en instellingen: van buiten naar binnen.

Bestuur en organisatie

- **Regie versterken opdrachtgeverschap en control**
  - Organisatiebreed inzetten op opdrachtgericht werken
    - ❖ Binnen de organisatie is in 2015 veel meer gewerkt met opdrachtgevers en opdrachtnemers. Hiermee is het opdrachtgericht werken meer gemeengoed geworden. We hebben overigens nog niet in alle facetten van ons handelen deze wijze van werken doorgevoerd.
- **Uitnodigend gemeentehuis dat past bij de veranderde rol van de overheid**
  - Noodzakelijk en doelmatig groot onderhoud gemeentehuis
    - ❖ In 2015 heeft de voorbereiding van het groot onderhoud gemeentehuis plaatsgevonden. Zo is door de gekozen architect een voorlopig ontwerp gemaakt waarin op basis van het concept van flexibel werken een nieuwe indeling voor het gemeentehuis is gemaakt. De voorwaarden zijn zo bepaald dat er na verbouwing weer voor een langere periode een representatief gemeentehuis staat.
- **Doorontwikkeling organisatie**
  - Blijvend professionaliseren P&C-cyclus
    - ❖ In 2015 is door de gemeenteraad gevraagd om de toepassing van een begrotingsapp. Afgesproken is de Jaarrekening 2015 voor het eerst in de app-vorm aan te bieden. Alle voorbereidingen daarvoor zijn in 2015 getroffen.
  - Vergroten flexibele inzetbaarheid ambtelijk apparaat
    - ❖ De in- en uitstroom van medewerker is in 2015 gestegen. Was in 2014 nog sprake van 'maar' drie nieuwe medewerkers (1,4%) en 8 uitstromers (3,8%), in 2015 zijn 8 nieuwe medewerkers (3,9%) in dienst gekomen en 12 medewerkers (5,8%) vertrokken. Deze cijfers liggen iets boven het landelijk gemiddelde (2014: instroom 3,6%; uitstroom 5,3%). Deze cijfers bevestigen het belang van de strategische personeelsplanning (SPP) ter bevordering van mobiliteit en flexibiliteit in de organisatie en met als doel een duurzame inzetbaarheid en 'de juiste medewerker op het juiste moment op de juiste plaats'.
  - Bezinning op rol en werkwijze college en raad
    - ❖ Via de werkgroep bestuurlijke vernieuwing zijn de rol en werkwijze van college en raad onderwerp van discussie geweest. Er zijn onder andere suggesties gedaan om de discussie tussen inwoners en de politiek voorafgaand aan commissievergaderingen beter op gang te brengen. Ook is het onderscheid tussen de opiniërende en besluitvormende fase tijdens commissie-overleggen beter geduid.

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
------------------------------	--------------------	------------------------------------	----------------------------------	--------------------	---------

Programma Bestuur en Regio

Bestuur en Organisatie

Baten	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0
Organisatie	0	0	0	0	0
Lasten	3.176.000	2.719.000	2.720.000	2.790.000	-70.000
Bestuur	3.176.000	2.719.000	2.720.000	2.790.000	-70.000
Organisatie	0	0	0	0	0
Saldo	-3.176.000	-2.719.000	-2.720.000	-2.790.000	-70.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Dienstverlening

Verkiezingen en referendum

Verkiezing Provinciale Staten en Waterschappen

- Het organiseren van de verkiezing Provinciale Staten en Waterschappen
  - Het begeleiden van het organisatieproces en de uitvoering van taken omtrent de verkiezing Provinciale Staten en Waterschappen.
    - ❖ Dit jaar was het voor het eerst een dubbele verkiezing van zowel de Provinciale Staten als de Waterschappen. Door extra inzet en alertheid is de verkiezing van de Provinciale Staten en Waterschappen goed verlopen.

Referendum over het Associatieverdrag tussen Europa en Oekraïne

- Het organiseren van het referendum over het Associatieverdrag tussen de EU en Oekraïne.
  - Het opstarten van het organisatieproces van het referendum

Handhaving

Buitengewoon opsporingsambtenaren

- Het actualiseren van de drank- en horecaverGUNningen
  - Het bezoeken van de drank- en horeca gelegenheden door boa's in 2015
    - ❖ Sinds 2014 wordt er aandacht besteed aan het actualiseren van de drank- en horecaverGUNningen. Er is gekeken of de vergunningen nog actueel en compleet zijn of dat deze aangevuld dienen te worden. De buitengewoon opsporingsambtenaren hebben alle locaties met een drank- en horecaverGUNning bezocht. De drank- en horecaverGUNningen zijn mede daardoor snel en effectief geactualiseerd.

Branche	Aantal controles
Horeca	5
Supermarkt	8
Slijterij	4
Sportkantine	5
Evenement	4
Totaal	18

Toezicht openbare orde en veiligheid

- Het ondersteunen van de handhaving in andere gemeenten
  - Het verrichten van werkzaamheden door de Papendrechtse boa's in gemeenten Sliedrecht, Alblasserdam en Molenwaard.
  - ❖ De gemeente Papendrecht heeft zes boa's in dienst die werken aan een goede woon- en leefomgeving. Naast de werkzaamheden voor de gemeente Papendrecht hebben de boa's in 2015 werkzaamheden verricht voor 2153 uur in de gemeente Sliedrecht, 711 uur in gemeente Alblasserdam en 579 uur in gemeente Molenwaard.

- Extra inzet van boa's hotspots
  - Diverse locaties die zijn aangemerkt als hotspots
  - ❖ De hotspots zijn locaties waar veel meldingen over binnen komen. Deze meldingen gaan over hondenpoepoverlast, parkeeroverlast en overlast van zwerfafval. Aan deze hotspots wordt tijdens de surveillance extra aandacht besteed.

- Inzet boa's betoging Fokker Technologies Holding B.V.
  - Controleren en toezichthouden bij de betoging van Fokker B.V.
  - ❖ Dit behoort tot de reguliere taken van de boa's. Vanaf het begin van de betoging om 06:00 uur tot het einde van de betoging is er een boa aanwezig geweest om toezicht te houden en te dienen als aanspreekpunt.
- Inzet boa's evenementen
  - Controleren en toezichthouden bij evenementen
  - ❖ Dit behoort tot de reguliere taken van de boa's. Deze inzet wordt gebruikt bij evenementen zoals bijvoorbeeld Kids4Cars, de Wielerronde, de Intocht van Sinterklaas en de Kermis. Mede door de inzet van de boa's verlopen de evenementen in goede sfeer en rustig.

Onderwijs en vervoer

Leerlingenvervoer

- Het uniformeren van het leerlingenvervoer binnen de Drechtsteden.
  - Met de gemeenten binnen de Drechtsteden een regionale werkgroep oprichten.
    - ❖ In 2015 zijn wij met de gemeenten Sliedrecht, Dordrecht, Alblasterdam, Hendrik Ido Ambacht, Zwijndrecht en Molenwaard een regionale werkgroep leerlingenvervoer gestart om het leerlingenvervoer zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Door middel van een aanbesteding zijn wij een overeenkomst aangegaan met een vervoerder die het taxivervoer voor alle gemeenten uitvoert. Daarnaast zijn wij erin geslaagd om één gezamenlijk digitaal aanvraagformulier te ontwikkelen en ons werkproces te uniformeren. De gemeenten blijven zelf verantwoordelijk voor het behandelen van aanvragen en de besluitvorming hierover.

Weekmarkt

Verplaatsing weekmarkt

- Een alternatieve locatie zoeken voor de weekmarkt in verband met de herinrichtingswerkzaamheden op het marktplein in 2016
  - Diverse locaties voor een tijdelijke verplaatsing van de weekmarkt inventariseren.
    - ❖ Het marktplein wordt in 2016 opnieuw ingericht. Vanwege de werkzaamheden aan het marktplein is een verplaatsing van de weekmarkt noodzakelijk. In 2015 hebben wij locaties overwogen en diverse voorbereidingen getroffen om de weekmarkt in 2016 tijdelijk te kunnen verplaatsen naar de kunsttuin aan de Veerpromenade.

Evenementen

Evenementen centrum

- Faciliteren bij evenementen in het centrumgebied.
  - Het bijhouden van een digitale evenementenkalender.
    - ❖ Bij evenementen ligt de verantwoordelijkheid voor de organisatie en uitvoering van een evenement bij de organisator. Op onderdelen kan de gemeente hierin faciliteren. In 2015 zijn wij gestart met het bijhouden van een digitale evenementenkalender. Met een goede planning wordt voorkomen dat evenementen elkaar beconcurreren en te dicht op elkaar volgen. Door evenementen in het jaar te verspreiden ontstaat er meer variatie in het centrumgebied. Daarnaast zijn wij in 2015 facilitair intensief betrokken geweest bij Koningsdag in verband met het bezoek van de Koning aan Dordrecht.

Koningsdag 2015

- Het afhandelen van de aanvraag Koningsdag 2015.
  - Het begeleiden van de aanvragers bij hun aanvragen voor een vergunning voor activiteiten tijdens Koningsdag.

- ❖ In 2015 was Koningsdag in Papendrecht vanwege het bezoek van de Koning aan Dordrecht grootser qua opzet en bezoekersaantallen dan de voorgaande jaren. Dit heeft er toe geleid dat er voor Publiekszaken meer uren in de voorbereiding naar het evenement toe zijn gaan zitten. Tijdens het evenement werden er extra BOA' s en verkeersregelaars ingezet om de bezoekersstromen en verkeersstromen binnen Papendrecht goed te laten verlopen. Koningsdag 2015 was een groot succes.

Dienstverlening

- Verbetering van de beveiliging o.b.v. de zelfevaluaties BRP en Waardedocumenten
  - Aan de hand van een verbeterplan zorgen voor een hoge kwaliteit

Jaarlijks in het derde kwartaal vinden er zelfevaluaties plaats om de kwaliteit van de beveiliging en processen rondom de reisdocumenten en de Basisregistratie Personen. De zelfevaluaties zijn verplicht en worden uitgevoerd op basis van strenge vereisten, welke door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ministerie van BZK) worden opgesteld. De eisen worden jaarlijks door genoemd ministerie bijgesteld, waardoor de kwaliteit jaarlijks ook toeneemt. Na iedere zelfevaluatie wordt een verbeterplan opgesteld om steeds weer te voldoen aan deze hogere eisen. In 2015 is uitvoering gegeven aan de verbeteringen die zijn geconstateerd bij de zelfevaluaties van 2014 en er is een verbeterplan voorbereid, voortkomend uit de zelfevaluaties in 2015. De uitwerking van het verbeterplan 2015 vindt in 2016 plaats.

- Tijdig afhandelen aanvragen reisdocumenten
  - Zorgen voor voldoende capaciteit

De in 2005 ingevoerde wet op de Identificatieplicht zorgt met een cyclus van 5 jaar net als in 2010 ook in 2015 voor een groter aantal aanvragen reisdocumenten (ongeveer 15 % ten opzichte van 2014). Met extra inzet is gezorgd voor vlotte afhandeling van deze stroom extra aanvragen.

- Verwerking en afhandeling meldingen openbare ruimte
  - Zorgen voor voldoende capaciteit om structureel de toename aan meldingen aan te kunnen

De aantallen van de meldesk laten in 2015 een stijgende lijn zien. In 2014 waren er 3020 meldingen, in 2015 is dit toegenomen naar 3712 meldingen. Dit betekent een aanzienlijke stijging van meldingen van ruim 20%. Dit komt vooral voort uit de steeds betere bekendheid van de meldesk onder de inwoners en bedrijven.

- Onze dienstverlening is via nieuwe en oude media goed toegankelijk, kwalitatief hoogwaardig en snel
  - Bieden van keuzevrijheid door producten en diensten via alle dienstverleningskanalen beschikbaar te blijven stellen

Producten en diensten van deze gemeente worden de komende jaren allemaal gedigitaliseerd. Deels zijn hiervoor landelijke projectgroepen aan de gang, maar ook de gemeenten zelf zijn aan de slag. In 2015 is de digitale aangifte van overlijden geïntroduceerd en is gestart met de voorbereiding van verdere digitalisering. Regionaal is besloten om geen inspanningen meer te verrichten in aanpassingen van het huidige zaak-, klant- en archiefsysteem, als gevolg van de aanschaf van een nieuw systeem. De digitalisering is voor een groot deel afhankelijk van dit besluit en van dit nieuwe systeem dat in 2016 regionaal zal worden uitgerold. Waar direct mogelijk zal tegelijk met de uitrol van dit systeem de digitalisering van producten en diensten, als verbetering van het proces, worden meegenomen. Tegelijkertijd zal er op dit punt maatwerk worden verricht door blijvend aandacht te hebben voor de mensen die minder digitaal vaardig zijn.

- Meer maatwerk afspraken

Maatwerk wordt door de afdeling Publiekszaken verricht voor de hulpbehoevende inwoners. Waar nodig wordt een aanvraag voor een reisdocument thuis gedaan en wordt het document vervolgens thuisgebracht. Dit geldt ook voor de inwoners in verzorg- en verpleeghuizen. In 2015 is dit pro-actief bij de verzorg- en verpleeghuizen aangeboden en vervolgens uitgevoerd.

- Werken aan een uitnodigende uitstraling van de publieksbalie

In de voorbereiding op de verbouwing van het gemeentehuis in 2016 is in 2015 bekeken op welke wijze de Publiekshal moet worden ingericht om een uitnodigende uitstraling te verkrijgen.

Welkom

- Ontwikkelen digitalisering van de dienstverlening en social media
  - Inwoners, bedrijven en instellingen op een moderne wijze betrekken bij de gemeente

Samenlevingsgericht werken vraagt om een andere manier van werken en organiseren. We zien inwoners, bedrijven en instellingen niet meer als klanten met vragen, maar als partners. We betrekken deze partners op verschillende manieren bij de opgaven waar we met elkaar voor staan. Dit varieert van informeren en in gesprek gaan tot het uit handen geven van taken, het overdragen van overheidstaken aan de samenleving. Om de organisatie op een goede manier mee te nemen, zijn er drie pijlers:

1. Inspireren (bewustwording/workshops),
2. Ontwikkelen (benoemen van kerncompetenties); een ontwikkeltraject waarin de sterke punten van de medewerkers centraal staan.
3. Faciliteren; we zijn een faciliterende organisatie voor inwoners, medewerkers, politiek en bestuur.

In 2015 is e.e.a. op dit punt voorbereid en wordt verder in 2016 en 2017 vormgegeven.

- Meer producten en diensten digitaal beschikbaar stellen

De kanalen van dienstverlening veranderen continue. In 2015 is hier aandacht voor in voorbereiding op de komende digitaliseringsstag en zal daarmee ook in de komende jaren onder de aandacht blijven.

- Innovatie met digitale dienstverlening stimuleren

Inmiddels is er de beschikking over een systeem om in social media berichten over de gemeente Papendrecht te filteren en wordt zo nodig actie ondernomen op berichtgeving. In de komende jaren zal de dienstverlening worden uitgebreid naar een pro-actieve opstelling via dit kanaal. Ook andere kanalen zullen actief worden onderzocht.

- Investeren in de digitale basisinfrastructuur voor de e-overheid

De Rijksoverheid is leidend als het gaat om digitale basisinfrastructuur. In 2015 is e-Herkenning mogelijk gemaakt, maar is er verder geen investering nodig geweest. In 2016 en 2017 zullen vervolgstappen worden ondernomen voor de digitale basisinfrastructuur.

- Wij verminderen regeldruk en faciliteren maatschappelijke initiatieven waar mogelijk
  - Betrokkenheid van inwoners, bedrijven en instellingen bij het verminderen van regeldruk vergroten

Er is in 2015 een project gestart met de bedoeling om de betrokkenheid van inwoners, bedrijven en instellingen bij de gemeente te vergroten in zijn algemeenheid en om met deze groepen te spreken over het terugdringen van de regeldruk. In afwachting van het nieuwe programmaplan Dienstverlening 2016 – 2020. In 2016 en 2017 wordt dit verder vorm gegeven en uitgewerkt met deze groepen.

- Standaardiseren aanvraagformulieren en daarbij schrappen van indieningsvereisten

In het derde en vierde kwartaal van 2015 is aandacht geschonken aan het verkorten van procedures en het standaardiseren en terugdringen van de aanvraagformulieren bij het onderdeel Burgerzaken. Daarnaast worden op formulieren niet alleen Burgerzakenvragen gesteld, maar is integratie met andere domeinen gezocht. Als voorbeeld is het adreswijzigingsformulier uitgebreid met vragen of er een parkeervergunning nodig is (domein Parkeren) en of de inwoner één of meer honden heeft (domein Belastingen).

Buurtbemiddeling

- Het bemiddelen in de wijken tussen mensen
  - Buurtbemiddeling wordt ingeschakeld bij eenvoudige en complexe casussen (vereenzaming, vervuiling, psychisch sociale problematiek, relatieproblematiek binnen gezinnen en tussen burens, etc.)
    - In 2015 hebben we de minieme dalende trend van het slagingspercentage van de afgelopen jaren omgezet naar een hoger slagingspercentage (64% van 56 meldingen). Door het hoge slagingspercentage is voldaan aan de prestatienormen die gesteld zijn in het netwerk van ketenpartners.
    - Er is een toename van complexe casussen als effect van de gevolgen van de decentralisaties in het sociale domein. Wij zijn succesvol geweest door extra investeringen in het trainen van de bemiddelaars op het gebied van psychosociale problematiek.

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Dienstverlening</i>					
Baten	555.000	465.000	555.000	569.000	14.000
Dienstverlening	555.000	465.000	555.000	569.000	14.000
Lasten	1.603.000	1.550.000	1.633.000	1.544.000	89.000
Dienstverlening	1.603.000	1.550.000	1.633.000	1.544.000	89.000
Saldo	-1.048.000	-1.085.000	-1.078.000	-975.000	103.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Openbare orde en veiligheid

- **Inwoners voelen zich veilig in hun eigen huis en buurt**
  - Overleg met inwoners over veiligheidsaspecten per wijk (activiteiten 2015: organiseren interactieve bijeenkomsten (in samenwerking met politie, Woonkracht10, OM, brandweer en wijkplatforms))
  - ❖ Voor het opstellen van een nieuw vierjarig Integraal Veiligheidsplan (IVP) zijn via een loting 500 bewoners van verschillende leeftijden/ wijken benaderd om mee te denken over dit plan. Het heeft er toe geleid dat er drie interactieve bijeenkomsten voor bewoners en mede voor leden van de wijkplatforms zijn gehouden. Uit de avonden is een Top 3 van onveilige onderwerpen naar voren gekomen, die voor alle wijken geldt. Tevens heeft een aantal bewoners zich tot een monitorgroep geformeerd, die de uitwerking van het IVP gaan volgen. Naast de bewoners zijn er ook interactieve bijeenkomsten geweest met politie, Woonkracht10 en de Veiligheidsregio ZHZ. Tevens is gesproken met leden van het college. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een gezamenlijke Top 3 van onveilige aspecten binnen de gemeente Papendrecht.
- Benadrukken eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor veiligheid in de leefomgeving
(Activiteiten 2015: bewoners benaderen voor initiatieven als Zappers, preventieteam zakkenrollers, sociale controle en buurtpreventie)
  - ❖ Dit zijn activiteiten die door de wijkcoördinatoren worden ondersteund.
- Preventiemaatregelen inzetten om overlast, woninginbraken e.d. te voorkomen
  - ❖ De gemeente heeft in samenwerking met onder meer politie en veiligheidsregio ZHZ een veiligheidskrant opgesteld voor alle bewoners in Papendrecht. In de krant stonden allerlei tips en tools om onder meer om brand in de woning te voorkomen. Verder heeft de politie met de bewoners door de wijken gelopen om aan te geven wat voor preventieve maatregelen kan worden getroffen om inbraak in woning en schuur te voorkomen.
- Opstellen nieuw IVP
(Activiteiten 2015: voorbereiden IVP (2016) met aandacht voor lokale thema's en prioriteiten. Resultaat: afgeronde besluitvorming nieuw IVP (2016))

- ❖ In 2015 is naast een IVP 2016 -2020 ook een Uitvoeringskader 2016 opgesteld. In december 2015 zijn de stukken door het college vastgesteld. Besluitvorming in de gemeenteraad volgt daarna.

In het IVP is aan de hand van vijf veiligheidsvelden ingegaan op lokale thema's en prioriteiten (Top 3). In het eerste Uitvoeringskader 2016 zijn maatregelen opgenomen die uitwerking geven aan de lokale prioriteiten.

Crisisbeheersing

- **Verdere samenwerking in de veiligheidsketen**
  - Voortzetten verbetering samenwerking

(activiteiten 2015: voorbereiden om te komen tot 1 crisisorganisatie)

- ❖ Per 1 januari 2015 hebben 17 gemeenten 1 crisisorganisatie Zuid-Holland Zuid gevormd, die is onderverdeeld in 3 subregio's. Per subregio zijn trainingen gegeven om de deelnemers verder te professionaliseren. Binnen de gemeente Papendrecht wordt het actiecentrum voorbereid om direct aan de slag te kunnen bij een crisis.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil
<i>Openbare orde en veiligheid</i>					
Baten	50.000	51.000	29.000	29.000	0
Openbare orde en veiligheid	30.000	30.000	29.000	29.000	0
Verantwoordelijkheid eigen leefomgeving en en bestrijding overlast	20.000	21.000	0	0	0
Lasten	2.037.000	2.502.000	2.061.000	1.992.000	69.000
Openbare orde en veiligheid	1.975.000	2.450.000	2.061.000	1.992.000	69.000
Verantwoordelijkheid eigen leefomgeving en en bestrijding overlast	62.000	52.000	0	0	0
Saldo	-1.987.000	-2.451.000	-2.032.000	-1.963.000	69.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Communicatie

- Papendrecht op de kaart
  - Gebruik maken van de mogelijkheden voor marketing en promotie
    - Er is in Papendrecht een grote groep ondernemers, wethouders, bestuurders van verenigingen, organisaties en events, die al jaren van mening is dat de samenwerking en promotie van Papendrecht beter kan.
    - In 2015 is het idee van de Stichting Promotie Papendrecht ontstaan vanuit de behoefte van 'organisaties, ondernemers en gemeente' om gezamenlijk professioneel inhoud te geven aan de promotie van Papendrecht. Het doel is dat we Papendrecht promoten als centrumgemeente in de West-Alblasserwaard voor wonen, onderwijs, ondernemen, werken, cultuur, winkelen, evenementen, horeca, sporten en groen.
    - De stichting doet dit in samenwerking met de bestaande en nieuwe partners in deze sectoren binnen Papendrecht.

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Communicatie</i>					
Baten	1.000	0	0	0	0
Communicatie	1.000	0	0	0	0
Lasten	262.000	201.000	226.000	184.000	42.000
Communicatie	262.000	201.000	226.000	184.000	42.000
Saldo	-261.000	-201.000	-226.000	-184.000	42.000

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

Regio

- **Continuering van regionale samenwerking**
  - Sturing versterken mogelijkheden verbonden partijen
    - ❖ In 2015 is gewerkt aan een Nota verbonden partijen. De verdere uitlijning van de nota vergt een zorgvuldig afwegingsproces. Het gaat dan vooral om de verschillende wijzen van sturing die gebruikt kunnen worden bij verschillende verbonden partijen.

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
<i>Regio</i>					
Baten	32.000	0	0	72.000	72.000
Regio	32.000	0	0	72.000	72.000
Lasten	788.000	1.035.000	1.016.000	964.000	52.000
Regio	788.000	1.035.000	1.016.000	964.000	52.000
Saldo	-756.000	-1.035.000	-1.016.000	-892.000	124.000

Omschrijving (-/- = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
Mutatie reserve(s)					
Onttrekking uit reserve (Baten)	0	0	10.000	10.000	0
Reserve raadsvisie	0	0	10.000	10.000	0
Storting in reserve (Lasten)	8.000	0	0	0	0
Reserve raadsvisie	8.000	0	0	0	0
Saldo	-8.000	0	10.000	10.000	0

Voor de toelichting per thema op de verschillen wordt verwezen naar de jaarrekening 2015.

4. Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen betreft geen programma. Hierdoor zijn de (financierings)middelen opgenomen van de overige programma's. De producten die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen zijn onder andere algemene uitkering, belastingopbrengsten en dividend.

Omschrijving (-/ = nadelig)	Realisatie 2014	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil
Programma Algemene dekkingsmiddelen					
Baten	38.549.000	50.030.000	49.901.000	50.228.000	327.000
Lokale heffingen	5.589.000	5.637.000	5.638.000	5.737.000	99.000
Algemene uitkeringen	30.395.000	27.070.000	27.250.000	27.408.000	158.000
Dividend	1.099.000	974.000	974.000	971.000	-3.000
Saldo financieringsfunctie	3.057.000	3.868.000	4.150.000	3.819.000	-331.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.591.000	12.481.000	11.889.000	12.293.000	404.000
Onvoorzien	0	0	0	0	0
Lasten	932.000	4.031.000	3.678.000	3.442.000	236.000
Lokale heffingen	239.000	221.000	234.000	220.000	14.000
Algemene uitkeringen	0	0	0	0	0
Dividend	156.000	160.000	160.000	155.000	5.000
Saldo financieringsfunctie	99.000	92.000	92.000	96.000	-4.000
Overige algemene dekkingsmiddelen	438.000	3.458.000	3.142.000	2.971.000	171.000
Onvoorzien	0	100.000	50.000	0	50.000
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	37.617.000	45.999.000	46.223.000	46.611.000	563.000
Storting vanuit of naar de reserves					
Baten	1.367.000	623.000	2.062.000	2.062.000	0
laten	4.696.000	74.000	814.000	814.000	0

In de jaarrekening staat per onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen een uitsplitsing met toelichting.

Paragrafen

2.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen wordt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschreven als: "de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt, of kan beschikken, om niet begrote kosten te dekken". Het weerstandsvermogen bestaat uit een incidenteel en een structureel deel, waarbij het incidentele deel vermogen is om onverwachte incidentele tegenvallers op te vangen zonder dat dit van invloed is op de huidige bedrijfsvoering. De middelen die dit bepalen zijn: het vrij besteedbare deel van de algemene reserve, en het vrij besteedbare deel van (bestemmings-) reserves waarvan de bestemming nog kan worden gewijzigd. Het structurele deel is het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel op te vangen zonder beïnvloeding van de uitvoering van bestaande taken. De middelen hiertoe worden gevormd door (onbenutte) belastingcapaciteit, heroverwegingen c.q. bezuinigingen en geraamde onvoorziene uitgaven.

Het weerstandsvermogen wordt berekend door gecalculeerde risico's in mindering te brengen op de vrij besteedbare middelen en/of reserves. Het weerstandsvermogen geeft, rekening houdend met in de programmabegroting 2016 geprognostiseerde jaarresultaten, het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	incidenteel	structureel
Direct beschikbaar (ultimo) 2015	4.780.000	100.000
Direct beschikbaar (ultimo) 2016	5.040.000	220.000
Direct beschikbaar (ultimo) 2019	5.520.000	220.000
Op termijn (na 2020) beschikbaar	5.610.000	620.000

Structureel weerstandsvermogen

Het structureel weerstandsvermogen is bestemd voor tegenvallers als gevolg van autonome ontwikkelingen en calamiteiten waarvoor geen budget aanwezig is. Structurele tegenvallers dienen uiteindelijk structureel uit het begrotingsresultaat te worden gefinancierd. Het is toegestaan om gedurende een aantal jaren een bestemmingsreserve in te zetten. Het structureel weerstandsvermogen van de gemeente Papendrecht is:

Structureel weerstandsvermogen		ultimo 2015	ultimo 2016	ultimo 2019	op termijn
1. Budget voor onvoorziene uitgaven	Direct	100.000	100.000	100.000	100.000
2. Onbenutte belastingcapaciteit	Direct	-	120.000	120.000	1.000.000
	Totaal	100.000	220.000	220.000	1.100.000
3. Rente-effect aanwending van alle reserves	Op termijn	-	-	-	-480.000
Weerstandsvermogen op korte en lange termijn	Totaal	100.000	220.000	220.000	620.000

Toelichting:

1. Budget onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is jaarlijks € 100.000 beschikbaar.

2. Onbenutte belastingcapaciteit

Gemeenten mogen gezamenlijk de opbrengsten van de onroerende zaakbelasting (OZB) jaarlijks met maximaal 3% verhogen (landelijk gemiddelde). Deze zogeheten macronorm geldt voor de onroerende zaakbelasting en is een macro-plafond dat is ingesteld om te forse lokale lastenstijgingen te voorkomen. In de Programmabegroting 2016 van Papendrecht is de totale OZB-omvang aangepast met 0,80% inflatie. De onbenutte belastingcapaciteit (het gat tussen de 0,8% en 3%) is € 120.000 met structureel effect. Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB op termijn te bepalen is gebruik gemaakt van de berekeningswijze OZB-tarief van het rijk voor toelating tot artikel 12. Daarmee wordt de maximale verhoging berekend, voordat de artikel 12 status van toepassing kan worden. Op termijn is sprake van een onbenutte belastingcapaciteit van € 1.000.000. Overige belastingen zijn 100% kostendekkend.

3. Rente-effect aanwending van alle reserves

De gemeente Papendrecht heeft ultimo 2015 (algemene en bestemmings-)reserves voor € 24,2 miljoen. Het aanwenden van reserves heeft een ongunstig effect op het renteresultaat. Bij aanwending neemt de financieringsbehoefte toe en stijgen de rentelasten, dit kan leiden tot een nadeel van € 0,5 miljoen.

Incidenteel weerstandsvermogen

De stand van de reserves na resultaatbestemming bedraagt ultimo 2015 inclusief resultaatbestemming 2015 circa € 26,9 miljoen. Hiervan is € 19,3 miljoen vrij besteedbaar. Dit betreft het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve, van de reserve raadsvisie, van de reserve zonder naam en specifieke risicoreserves. Het risico wordt gecalculeerd op € 14,5 miljoen. Het incidenteel weerstandsvermogen komt uit op ruim € 4,8 miljoen.

Incidenteel weerstandsvermogen	Ultimo 2015
Algemene reserve	8.513.000
Reserve raadsvisie	159.000
Reserve zonder naam	1.023.000
Risicoreserve grondexploitatie	5.500.000
Risicoreserve Noordoevers transformatie zone	880.000
Risicoreserve erfpachtsgronden	1.829.000
Risicoreserve deelnemingen	136.000
Reserve frictie personeel	1.258.000
Beschikbare reserves	19.298.000
Risico's grondexploitatie	5.500.000
Risico's Noordoevers transformatie zone	880.000
Risico's erfpachtsgronden	1.829.000
Risico's deelnemingen	136.000
Risico's frictie personeel	1.258.000
Risico's verbonden partijen sociaal domein	1.260.000
Risico's overige verbonden partijen	540.000
Risico's Vennootschapsbelasting	p.m.
Risico's afgegeven gemeentegaranties	350.000
Risico's overig	2.770.000
Totaal risico's	14.523.000
Incidenteel weerstandsvermogen	4.775.000

Toelichting van de risico's

Risico's grondexploitatie

De risico's van de grondexploitatie zijn bij de jaarrekening 2015 geactualiseerd. Dit heeft tot een bijstelling geleid (zie paragraaf Grondbeleid). Gelet op de onzekere economische ontwikkelingen wordt als maatregel voor de beheersing van het risico op de grondexploitatie een reserve aangehouden ter grootte van het financiële risico.

Risico's Noordoevers transformatie zone

De Risicoreserve Noordoevers wordt in lijn met besluitvorming aangehouden op het maximum risico. Hiermee zijn de risico's bij de grondexploitatie afgedekt.

Risico's erfpachtsgronden

De fabriekslocatie van fokker aan de industrieweg wordt door de gemeente in erfpacht uitgegeven. Om het risico op waardedaling op te vangen wordt een deel van de erfpachtcanon gereserveerd.

Risico's deelnemingen

De gemeente loopt bij de deelneming Fabriek Slobbengors CV een financieringsrisico. Het risico-aandeel in de rentevergoeding wordt ter afdekking van dit risico gestort in de risicoreserve deelnemingen.

Risico's frictie personeel

Dit betreft het risico op deze frictiekosten bij (re) organisaties als gevolg van lokale en regionale ontwikkelingen. De gemeente is aangaande ww-verplichtingen eigen risicodragers. Daarnaast brengt de begeleiding van medewerkers van werk naar werk ook kosten met zich mee.

Risico's verbonden partijen sociaal domein

Dit betreft het risico dat de gemeente loopt op alle publieke verbonden partijen die gelieerd zijn aan het sociaal domein. Dit betreft de SDD, de Soj, DG&J en Drechtwerk. Verbonden partijen hebben, omdat de gemeenten dienen als achtervang, zelf beperkt weerstandvermogen. Gemeenten zullen voor het overige deel in het lokale weerstandvermogen middelen moeten reserveren. Voor bepaling van het gemeentelijke risico is uitgegaan van de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing uit de jaarstukken 2015 en/of de begroting 2017 van deze verbonden partijen. Voor de uitvoering van de decentralisaties is het uitgangspunt dat de desbetreffende taken worden uitgevoerd voor het geld dat er vanuit het Rijk voor beschikbaar is. Wij sluiten echter ook na het eerste volledige uitvoeringsjaar niet uit dat in de komende periode extra geld nodig zal zijn om de taken uit te voeren.

Risico's overige verbonden partijen

Dit betreft het risico dat de gemeente loopt op alle publieke verbonden partijen die niet zijn gelieerd aan het sociaal domein. Doordat gemeenten dienen als achtervang hebben verbonden partijen zelf beperkt weerstandvermogen. Gemeenten zullen voor het overige deel in het lokale weerstandvermogen middelen moeten reserveren. Voor bepaling van het gemeentelijke risico's is uitgegaan van de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing uit de jaarstukken 2015 en/of de begroting 2017 van deze verbonden partijen.

Risico's Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 zijn gemeenten VPB-plichtig. Hierdoor moeten gemeenten over de winst van bedrijfsonderdelen die volgens de wet op de vennootschapsbelasting kwalificeren als onderneming belasting over de winst afdragen. In 2016 worden mogelijke financiële effecten geïnterpreteerd.

Risico's afgegeven gemeentegaranties

De gemeente staat voor in totaal € 55,1 miljoen garant. Hiervan had € 35,7 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden. Het bedrag aan directe borgstellingen (exclusief de borgstelling voor de gemeenschappelijke regelingen) bedroeg per eind 2015 € 9,1 miljoen. Ook hier zijn voldoende zekerheden gesteld, waardoor het risico beperkt is.

Risico's overig

Dit betreft onder andere negatieve bijstelling van het gemeentefonds, schadeclaims, lagere rijksbijdrage decentralisaties sociaal domein en wijziging in (fiscale) wetgeving.

Beoordeling weerstandscapaciteit

Voor de beoordeling van de weerstandscapaciteit gaat het om een beoordeling van de relatie tussen het beschikbare weerstandvermogen en het, aan de risico's gerelateerde, benodigde weerstandvermogen. Voor de hoogte en samenstelling van het weerstandvermogen zijn geen landelijke normen en richtlijnen vastgesteld. De normen voor het weerstandvermogen worden door de raad vastgesteld. Een gangbare norm is het hanteren van een beoogde weerstandratio (= weerstandvermogen gedeeld door risico's) van tussen de 1 en 1,5. Met een weerstandratio van 2 of hoger is het weerstandvermogen goed tot uitstekend te noemen. Uitgangspunt is om voor risico's, waarvoor geen specifieke reserve is gevormd uit te gaan van een ratio van 1,5 met een ondergrens van 1,0. Voor risico's waar wel een specifieke reserve voor is gevormd is een ratio van 1,0 voldoende.

De gemeentelijke weerstandsratio voor algemene risico's bedraagt 2,0. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Berekening weerstandsratio	ultimo 2015
Totaal risico	14.523.000
<i>Waarvan afgedekt door specifieke reserve</i>	
Risico's grondexploitatie	5.500.000-
Risico's Noordoevers transformatie zone	880.000-
Risico's erfpachtsgronden	1.829.000-
Risico's deelnemingen	136.000-
Risico's frictie personeel	1.258.000-
Af te dekken algemeen risico	4.920.000
Totaal vrije reserve ¹⁾	9.695.000
Weerstandsratio	2,0

1) Algemene reserve, Reserve raadsvisie en reserve zonder naam

Herschikking reserves

De raad heeft verzocht het inzicht in de reserves transparanter te maken. Uitgangspunt hierbij is het vrij besteedbare deel van reserves zichtbaar te maken. Door vrij besteedbare reserves zonder concreet doel te clusteren in een vrije reserve kan dit worden bereikt. Dit betreft het vrij besteedbare deel van de Algemene reserve, van de reserve raadsvisie en de reserve zonder naam. Daarnaast is er ook de reserve bedrijfsvoering. Deze is geoormerkt voor uitgaven voor het personeel niet zijnde frictie. De reserve is hiermee niet vrij besteedbaar. In 2016 zal een bestedingsvoorstel worden gedaan. Hierbij wordt onder andere gedacht aan het geven van een impuls aan het nieuwe werken in aansluiting op de nieuwe inrichting van het gemeentehuis.

Gewenste omvang Algemene reserve

Door het vormen van een vrije reserve kan de algemene reserve uitsluitend gezien worden als weerstandsvermogen. Uitgaande van de ratio van 1,5 en een algemeen risico van € 4,9 miljoen komt de gewenste omvang van de algemene reserve uit op € 7,4 miljoen. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Berekening omvang Algemene reserve	ultimo 2015
Totaal risico	14.523.000
<i>Waarvan afgedekt door specifieke reserve</i>	
Risico's grondexploitatie	5.500.000-
Risico's Noordoevers transformatie zone	880.000-
Risico's erfpachtsgronden	1.829.000-
Risico's deelnemingen	136.000-
Risico's frictie personeel	1.258.000-
Af te dekken algemeen risico	4.920.000
Gewenste weerstandsratio	1,5
Gewenst algemeen weerstandsvermogen	7.380.000

De stand van de Algemene reserve per 31-12-2015 bedraagt na resultaatbestemming € 9,4 miljoen. Hiervan is € 290.000 in de Begroting 2016 meerjarig belegd voor de bijdrage rMJP (€ 120.000), taakstelling veiligheidsregio (€ 90.000), transitieplan Drechtsteden (€ 50.000) en de aanvullende storting in de voorziening wethouders pensioenen (€ 30.000). Daarnaast is bij de Tweede Concernrapportage 2015 € 85.000 naar 2016 overgeheveld en wordt conform voorstel in deze jaarstukken € 517.000 naar 2016 overgeheveld. Deze middelen worden overgebracht naar een nieuwe bestemmingsreserve. Daar staat tegenover dat het vrij besteedbare deel van de reserve Raadsvisie (€ 159.000) en de reserve Zonder naam (€ 1.023.000) aan de Algemene reserve worden toegevoegd. Na deze mutaties resteert een saldo van € 9.695.000. Met een gewenste omvang van

€ 7.380.000 kan € 2.315.000 vrijvallen ten gunste van de vrije reserve. In onderstaande tabel is de berekening opgenomen.

Verloop Algemene reserve	ultimo 2015
Stand Algemene reserve 31-12-2015	9.405.000
Naar Algemene bestemmingsreserve	892.000-
Van reserve Raadsvisie	159.000
Van reserve zonder naam	1.023.000
Totaal algemene reserve	9.695.000
Gewenste omvang	7.380.000
Naar vrije reserve	2.315.000

De voorgestelde herschikking is onderdeel van het voorstel tot resultaatbestemming.

Conclusies

- Voor concrete risico's zijn specifieke reserves benoemd en is de omvang inzichtelijk.
- Het incidentele weerstandsvermogen is om eenmalige tegenvallers te financieren. Met een omvang van € 19,3 miljoen per ultimo 2015 en in samenhang met de huidige risico's van € 14,5 is het weerstandsvermogen toereikend. Daarbij moet worden aangetekend dat nog niet alle risico's kwantificeerbaar zijn.
- Voor algemene risico's bedraagt de weerstandsratio 2,0.
- Met de voorgestelde herschikking van reserves wordt het vrij besteedbaar deel van de reserves inzichtelijk gemaakt.

Financiële kengetallen

In lijn met de wijziging van het BBV zijn in deze paragraaf relevante financiële kengetallen opgenomen. Deze kengetallen geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad.

Netto schuldquote

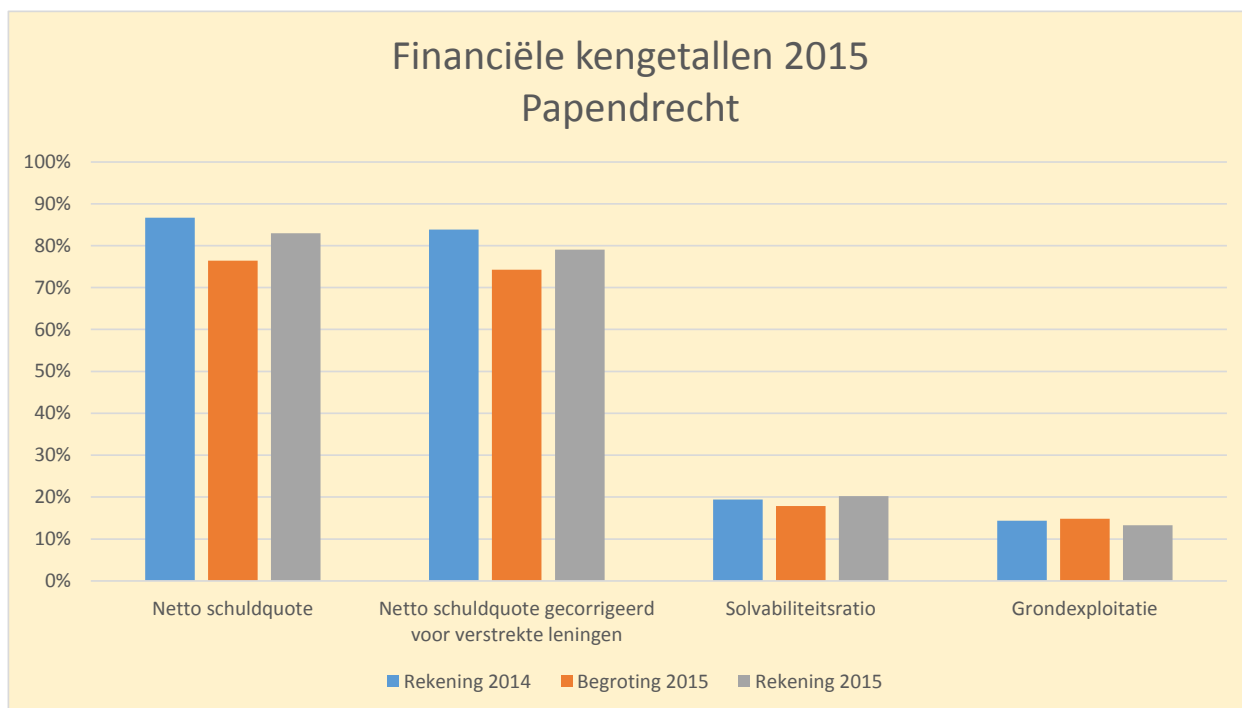
De netto schuldquote en de solvabiliteitsratio geven een goed inzicht in de schuldpositie van de gemeente. Met de netto schuldquote worden de totale schulden afgezet tegen het totaal aan baten van de gemeente. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan de gemeentelijke jaaromzet (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien welk deel van het bezit van de gemeente wordt bekostigd met eigen vermogen. Hierbij geldt hoe hoger het percentage hoe beter het is. In de VNG-uitgave "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat gemiddeld de solvabiliteitsratio zich begeeft tussen de 30% en 70%. Bij een solvabiliteitsratio tussen 20% en 30% springt het stoplicht op oranje en bij een percentage van <20% heeft een gemeente zijn bezit zwaar belast met schuld.

Aandeel grondexploitatie

Met het aandeel grondexploitaties wordt aangegeven hoe de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale baten van de gemeente. Hoe lager het percentage hoe beter. In onderstaande grafiek is het verloop van deze kengetallen weergegeven.

Naast bovenstaande kengetallen wordt ook inzicht gegeven in de structurele exploitatieruimte (- = tekort) en de belastingcapaciteit. De structurele ruimte laat zien welk deel van het begrotingsresultaat reëel is (zie ook Hoofdstuk 7 Financiële begroting). De belastingcapaciteit laat zien hoe de woonlasten zich verhouden ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Overige financiële kengetallen

Papendrecht	Rekening 2014	Begroting 2015	Rekening 2015
Structurele exploitatieruimte	2.616.000	967.000-	229.000
Belastingcapaciteit	104%	104%	104%

Bevindingen

- De netto schuld is in 2015 afgenomen.
- De solvabiliteitsratio is laag. De gemeente heeft relatief veel gefinancierd met vreemd vermogen. Dit is te verklaren gezien het hoge voorzieningenniveau binnen Papendrecht en de recente investeringen hierin. Verder heeft de gemeente veel economische activiteiten (parkeren, sportcentrum en theater) in eigen beheer. Het financieren hiervan met vreemd vermogen is niet ongebruikelijk.
- Het aandeel van de grondexploitatie neemt de komende jaren af. Met het beëindigen van de projecten zal dit op termijn verder dalen.
- De structurele ruimte laat voor 2015 een overschot zien.

2.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt aangegeven wat in 2015 gedaan is aan de openbare infrastructuur en gebouwen. De gemeente Papendrecht heeft de beschikking over een groot aantal kapitaalgoederen, zoals wegen, riolering, water, groen, civiele constructies en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen dienen zo effectief mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangelegd. De gemeente Papendrecht wil haar kapitaalgoederen goed onderhouden en instandhouden. De wijze waarop de inspanning die hiervoor in 2015 is geleverd, wordt in deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen beschreven.

Openbare ruimte algemeen

In het Uitvoeringsplan IBOR 2015 -2020 is de integrale kwaliteit en zijn de financiële middelen door de gemeenteraad vastgesteld. Het Uitvoeringsplan brengt in beeld hoe de openbare ruimte in deze planperiode in stand wordt gehouden. Het uitvoeringsplan geeft bijzondere aandacht aan de aanpak van onderhoudsachterstand bij wegen en civiele constructies om achterstallig onderhoud nu en in de toekomst te voorkomen.

In het uitvoeringsplan is een aantal financiële voorstellen gedaan. Dit betreft voorstellen voor de inzet van structurele financiële middelen en de inzet van reserves (de reserve geluidsschermen). Allereerst is in het uitvoeringsplan een beperkte budgetgroei tot 2020 voorgesteld, en zijn voorstellen voor het wegwerken van de onderhoudsachterstand gedaan. Daarnaast zijn verschillende oplossingsrichtingen geformuleerd (zoals omvormen groen, Participatie in het groen, etc.) voor behoud van de technische kwaliteit.

Financiële middelen zijn beschikbaar gesteld voor projecten waarbij onderhoudsachterstand is geconstateerd. Deze werkzaamheden zijn gestart en hebben een doorloop tot en met 2016. Het gaat hierbij om:

Asfaltwegen

Uitgevoerd	Vervangen deklaag Kastanjelaan (fase 1) Vervangen deklaag Burgemeester Keizerweg (deel Noordhoek-Alblasserdam) Vervangen deklaag Vijzellaan
Vorbereiding	Reconstructie Veerweg (t.h.v. Vondelpark) Reconstructie Jacob Catslaan.

Elementenverharding

Uitgevoerd	Herstraten Henri Dunantsingel (Oostkant) Herstraten fiets- en voetpaden Randweg
Vorbereiding	Marnixstraat e.o. JR Suurhofstraat J.J. Vorinckstraat.

Civiele kunstwerken

Vorbereiding Vervanging 10 civiele kunstwerken.

Riolering

Wat hebben we gedaan (beleidsmatig)?

In 2013 is de samenwerkingsovereenkomst "Gemeenschappelijke Afvalwaterketen Alblasserwaard Vijfheerenlanden" ondertekend.

- In deze samenwerking is in 2015 het beheer en onderhoud van het grondwatermeetnet aanbesteed, in samenwerking met Hendrik-Ido-Ambacht en Vianen. Totaal zijn dit 146 peilbuizen, waarvan 46 in Papendrecht.
- In de regio GAAV is in 2015 een programma van eisen voor het reinigen van kolken opgesteld, aanbesteed en uitgevoerd.

- In 2015 is een programma van eisen voor rioolrenovatie opgesteld, aanbesteed en uitgevoerd. Bij deze wijze van rioolrenovatie wordt een kunststof kous in de rioolbuis geplaatst, waarmee de noodzakelijke reparatie is uitgevoerd. Dit is kosten effectief, omdat de weg niet opengebrouwen hoeft te worden en de uitvoering in een kort tijdsbestek kan plaatsvinden.
- De negen deelnemende gemeenten hebben ieder voor zich een sturingsysteem voor rioolgemalen. Het doel is deze negen systemen te vervangen door één gezamenlijk systeem. Dit jaar is de systeemkeuze gemaakt en zijn de eerste gemeenten aangesloten op de nieuwe voorziening. De automatisering is ondergebracht bij de gemeente Zederik en kent een uitwijkvoorziening. In 2016 worden de overige gemeenten aangesloten.

Wat hebben we gedaan (uitvoering)?

In 2015 zijn de volgende riool vervangingswerkzaamheden uitgevoerd:

- Eilandstraat/Havenstraat. Deze werkzaamheden bestaan uit rioolvervanging, het vervangen van de verharding en het vervangen van het groen. Het asfalt van de rijbaan wordt aangepast in elementenverharding. Met de inrichting vindt aansluiting plaats met het materiaalgebruik van het centrum.
- Spinbolmolen: Het aanbrengen van een pomp (tijdelijke maatregel), vooruitlopend op structurele maatregelen (vervanging).
- Schoolstraat. Deze werkzaamheden zijn vooruitlopend op de Markt uitgevoerd en bestaan uit rioolvervanging, het ophogen van de verharding en het vervangen van het groen.
- Molenlaan. Het vervangen van de riolering is uitgevoerd in een integraal bestek samen met het groot onderhoud asfaltwegen Burgemeester Keijzerweg (Veerweg- Noordhoek).

De onderstaande riool vervangingswerkzaamheden zijn in voorbereiding genomen:

- Van der Palmstraat
- Edelweisslaan
- Jan Steenlaan/Ary Scheffersingel, e.o.
- Goudenregenstraat
- Walmolen
- De Markt.

In 2015 is het project Stellingmolen afgerond.

In 2015 is de jaarprogrammering voor renovatie van gemalen aanbesteed en uitgevoerd.

In 2015 zijn vooral in de wijk Westpolder rioolreiniging en –inspectie werkzaamheden uitgevoerd. Het betreft totaal circa 10 km riolering, 7% van het totale stelsel. Aan de hand van deze inspecties wordt klein onderhoud uitgevoerd en het vervangen van riolering gepland. Bij klein onderhoud betreft dit scheuren in buizen, obstakels en ingroei van boomwortels. Door plaatselijke reparaties wordt voorkomen dat de riolering vroegtijdig vervangen moet worden. Bij vervanging gaat het niet alleen om de kwaliteit van de rioolbuis maar ook om het functioneren van het plaatselijke rioolstelsel.

In 2015 is het volledige rioolstelsel doorgerekend, met als doel inzicht te krijgen in de afvoermogelijkheden van het rioolstelsel en om inzicht te verkrijgen in de mate van wateroverlast bij extreme regenval. Een eerste berekening is uitgevoerd, de capaciteiten zijn getoetst. Na invoering van verbetervoorstellen wordt opnieuw de capaciteit van het stelsel getoetst. Deze doorberekening levert invulling in het nieuwe GRP.

In december is voor het college een themamiddag Water georganiseerd. Het college is hierbij breed geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van drinkwater (Oasen), oppervlaktewater en zuivering (Waterschap), het Waterplan en de inzameling en afvoer van regen – en afvalwater(gemeente).

In 2015 is tijdelijk een pomp geplaatst in verband met wateroverlast uit de riolering in de Spinbolmolen. Dit is een tijdelijke maatregel, vooruitlopend op het groot onderhoud/ vervanging riolering in de Spinbolmolen.

In 2015 heeft samen met het Waterschap een onderzoek plaatsgevonden naar de verbetering van de waterkwaliteit van het watercirculatiesysteem in zuid- west Papendrecht. In het zuid westen van Papendrecht is tien jaar geleden een rondspoelsysteem aangebracht om de waterkwaliteit te verbeteren. Het definitieve rapport is gereed in het 1^e kwartaal 2016.

Wegen

Wat hebben we gedaan (beleidsmatig)?

Is eerder beschreven onder het onderdeel openbare ruimte algemeen (Uitvoeringsplan IBOR 2015-2020).

Wat hebben we gedaan (uitvoering)?

Naast het regulier onderhoud en diverse IBOR projecten (apart onderdeel in deze paragraaf) zijn vervangingsprojecten uitgevoerd. Een aantal projecten komt voort uit het GRP en wordt gecombineerd met de riolering, zoals de Molenlaan, Havenstraat en omgeving, Schoolstraat, de Markt en Edelweisslaan, Van der Palmstraat, Jan Steenlaan/Ary Scheffersingel, Walmolen, Goudenregenstraat (in voorbereiding).

Vanuit het groot onderhoud asfaltwegen zijn de volgende asfaltprojecten opgepakt/uitgevoerd:

- Burgemeester Keijzerweg (Veerweg-Noordhoek). Vervanging asfalt rijbaan, herinrichting busstation, aanleg twee richting fietspad tot Alblasserdam.
- Wieklaan fase 2. Dit project is in voorbereiding en sluit aan op het eerdere project in de Wieklaan en het project Burgemeester Keijzerweg/Molenlaan. Hierbij wordt de weg opgehoogd, het asfalt en aanwezige riolering vervangen.

In 2014 is gestart met uitvoering van de revitalisering Oosteind. Met subsidie en in samenwerking met de afdeling RO wordt het bedrijventerrein voorzien van nieuwe bestrating en verlichting. In 2015 is de Geulweg en Rietgorsweg opnieuw aangelegd. Voor de Gantelweg wordt met Boskalis onderhandeld om het eigendom van de Gantelweg over te dragen.

In regionaal verband vindt samenwerking plaats ten aanzien van een gezamenlijk onderhoudsbestek asfaltverharding & markering.

In 2015 zijn de wegverhardingen geïnspecteerd volgens de CROW methodiek.

Groen

Wat hebben we gedaan (beleidsmatig)?

Op 5 maart 2015 heeft de gemeenteraad het Groenbeleidsplan 2015-2024 vastgesteld. Het Groenbeleidsplan is een visieplan. De gemeente Papendrecht streeft naast een robuust netwerk van groen en blauw naar een gevarieerd aanbod van aantrekkelijk en betekenisvol groen. Samen met de visie op het groenblauwe netwerk vormt het Groenbeleidsplan het kompas van het beheer, onderhoud en investeringen in het groen en blauw binnen de gemeente Papendrecht.

Door de vaststelling van het Groenbeleidsplan 2015-2024 is een start gemaakt met het meer natuurlijke beheer en onderhoud van Papendrecht. In 2015 hebben alle 'groene' medewerkers de cursus gedragscode bestendig beheer en onderhoud in het kader van de Flora en Faunawet gevolgd. Daarnaast is het bijenconvenant ondertekend, wordt het gras op een aantal locaties 'gemaaid' door schapen, wordt het onkruid op de verharding in 2016 milieuvriendelijk bestreden, vindt regelmatig afstemming plaats met de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' en wordt bij nieuwe aanplant van bomen en beplanting rekening gehouden met flora en fauna.

Wat hebben we gedaan (uitvoering)?

In 2015 is een veiligheidsonderzoek bij de bomen uitgevoerd (Visual Tree Assessment), het betrof ca. een derde van het bomenbestand (circa 4.700 bomen). De resultaten worden in 2016 verwerkt in onderhoudsplanningen voor gericht onderhoud en zo nodig wordt tot kap van bomen besloten.

Op 21 oktober heeft de gemeente Papendrecht het Bijenconvenant van de Bijenstichting ondertekend, daarmee is verklaard dat (vooruitlopend op het verbod op chemische onkruidbestrijding) het onkruid op verharding in eigendom van de gemeente Papendrecht op een milieuvriendelijke wijze bestreden gaat worden. Dit zal vanaf 2016 op deze wijze plaatsvinden. In 2015 zijn de mogelijkheden omtrent regionale aanbestedingen onderzocht, inzet is dat Papendrecht en Alblasserdam gezamenlijk gaan aanbesteden in 2016.

In 2015 is samen met de gemeenten Alblasterdam, Sliedrecht, Dordrecht en Papendrecht een gezamenlijk bestek voor het onderhoud van bomen aanbesteed. Papendrecht heeft dit traject getrokken.

In 2015 is Nieuwland Parc in beheer genomen, belangrijk speerpunt bij het beheer en onderhoud is de natuurontwikkeling van de eco zone.

In 2015 is door bewoners (in samenwerking met de gemeente) de werkgroep sociale moestuin opgericht. Deze werkgroep is ontstaan vanuit het wijkplatform Molenvliet-Wilgendonk. Deze werkgroep maakt zich sterk voor de sociale moestuin. In 2015 is op drie locaties (o.a. bij de Beukmolen) binnen de gemeente een moestuin aangebracht.

Langs de Rembrandtlaan zijn 23 bomen gekapt, de gemeente had vervolgens het voornemen om de bestaande beplanting om te vormen tot gazon. Echter in samenspraak met de bewoners is gezamenlijk een beplantingsplan opgesteld en aangelegd. Als tegenprestatie voeren de bewoners van de Rembrandtlaan gezamenlijk het onderhoud uit.

Begin 2015 zijn naar aanleiding van het incident op de Veerдам 13 bomen gekapt en 14 bomen fors gesnoeid. Aansluitend zijn twee veiligheidscontroles uitgevoerd en is gestart met een schetsontwerp voor het verjongingsplan kastanjabomen in de Veerдам.

Naast de reguliere werkzaamheden heeft in 2015 in het openbaar groen een aantal reconstructies plaatsgevonden. Deze reconstructies zijn onder meer uitgevoerd/gerealiseerd in:

- Stellingmolen, reconstructie en vernieuwde groene inrichting
- Parc Nieuwland, aanplant groene inrichting.

Integraal beheer openbare ruimte (IBOR- voorziening)

Wat hebben we gedaan?

Regulier groot onderhoud van wegen (elementenverharding) en groen worden gefinancierd uit de voorziening Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Deze onderhoudsmaatregelen hebben het doel om de openbare ruimte tussentijds te herstellen om zo de functie in stand te houden.

De volgende IBOR werkzaamheden zijn in 2015 uitgevoerd:

- Voetpad Andoornlaan: herstraten voetpad in verband met afschuiving en ernstige verzakkingen
- Brasem: Ophogen voetpad langs onderheide tuinmuren in verband met forse zetting en wegspoeling zand onder tuinmuren
- Veerдам: Plaatselijk herstel van het straatwerk in verband met wortelopdruk in de bestrating
- Rembrandtlaan: Herstraten van het fiets- en voetpad in verband met ernstige wortelopdruk en verzakkingen
- Pontonniersweg: Herstel parkeerplaatsen ter hoogte van twee appartementencomplexen in verband met ernstige wortelopdruk. Daarnaast herstel straatwerk rond trappen richting Pontonnierspad
- Eikenlaan: Herstel losliggende bestrating voor ingang appartementencomplex in de Eikenlaan
- Anjerstraat: Ophogen (circa 50cm) voetpad nabij achterkant woningen
- Randweg: herstraten voetpad bij de Randweg en rijbaan bij het woonwagenvak
- Scheidingslaan: Het vervangen van de beplanting in de scheidingslaan, aanplanten bomen in nieuwe beplantingsvakken. Omvormen meerdere beplantingsvakken naar gazon. Herstel straatwerk van het voetpad
- Veerprommenade (t.h.v. Fritella): Aanbrengen hellingbaan voor invaliden naar ingang Pannenkoekhuis. Ophogen bestrating bij intree
- Douwes Dekkerlaan: herstraten rijbaan voor verkeersbrug.

Openbare verlichting

Wat hebben we gedaan (beleidsmatig/uitvoering)

In 2015 zijn 211 armaturen en 3 lichtmasten vervangen. Deze vervanging heeft plaatsgevonden in de Badhuisstraat, Dr. Rietveldplein, P.J. Oudstraat, Veerweg (parallelweg t.h.v. Den Briel), Oude SW36 (weg ten noorden van de Witte Brug), Vijzellaan en Wiardi Beckmanstraat. De verlichting hierbij is vervangen in LED- verlichting.

Ieder jaar vindt de groepsgewijze lampvervanging binnen de openbare verlichting plaats. Hierin worden de lampen voor het einde van hun levensduur groepsgewijs vervangen, juist voor het moment dat het uitvalspercentage zal gaan oplopen. Dit is kostenefficiënt en levert een kwalitatief betere openbare verlichting op dan wanneer lampen alleen worden vervangen wanneer de lamp is gedoofd vanwege ouderdom. Deze werkzaamheden zijn eind 2015 uitgevoerd.

Vanuit de Dijkvisie Papendrecht worden de dijkwegen bij planmatige vervanging van openbare verlichting voorzien van een nieuwe karakteristieke dijkverlichting. Om een keuze te maken in een nieuw type armatuur, passend bij het straatbeeld, is eind 2015 een tijdelijke proefopstelling op het Bosch aangebracht met drie verschillende type armaturen, voor een periode van ongeveer drie maanden. De vormgeving van de nieuwe armaturen sluit beter aan op de verlichting van het centrum van Papendrecht.

Voor het regulier onderhoud aan de openbare verlichting heeft Papendrecht een dienstverleningsovereenkomst met Bureau OVL. Binnen deze regionale samenwerking wordt samengewerkt met negen andere gemeenten in de Alblasserwaard Vijfheerenlanden. De hoofdtaak is de uitvoering van het administratieve beheer en de centrale aansturing op de uitvoeringswerkzaamheden aan de openbare verlichting. Op 12 november is door de gemeenteraad ingestemd met de toetreding van Krimpenerwaard tot de gemeenschappelijke regeling Bureau Openbare Verlichting.

In het Energieakkoord, dat in 2013 landelijk is overeengekomen, staan afspraken over onder andere het energieverbruik van de openbare verlichting (OVL) en de verkeersregelininstallaties (VRI's). Rijkswaterstaat bewaakt in opdracht van de Sociaal- Economische Raad (SER) de voortgang. In het SER-Energieakkoord staan o.a. de volgende doelstellingen genoemd:

- 20% energiebesparing bij openbare verlichting en verkeersregelininstallaties in 2020 ten opzichte van 2013;
- 40% van de openbare verlichting is voorzien van slim energiemanagement in 2020;
- 40% van de openbare verlichting is energiezuinig in 2020.

Deze doelstellingen gelden voor heel Nederland, alle openbare verlichting en verkeersregelininstallaties van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat samen. Dus niet iedere gemeente hoeft 20% / 40% energiebesparing te halen.

Gemeente Papendrecht heeft, in samenwerking met Bureau OVL, zich aangemeld voor de jaarlijkse monitoring voor energiebesparing. Met deze monitoring wordt de energiebesparing binnen de OVL bijgehouden, kan vergeleken worden met het landelijk gemiddelde of met andere organisaties. De gegevens worden tevens gepubliceerd via de Klimaatmonitor.

De doelstelling waarbij 40% van de openbare verlichting is voorzien van slim energiemanagement in 2020 is binnen de gemeenschappelijke regeling behaald.

In Papendrecht zijn 418 armaturen met LED verlichting aanwezig (bijna 7%).

Civiele constructies (zoals bruggen, duikers, etc.)

Wat hebben we gedaan (uitvoering).

Dit jaar zijn 24 bruggen geïnspecteerd.

Constructief onderzoek heeft plaatsgevonden naar de verkeersbrug Jan Steenlaan. Onderzoek gaf aan dat het noordelijke landhoofd zijn stabiliteit verloor. Door de gemeenteraad is een krediet beschikbaar gesteld van € 525.000,- om de verkeersbrug te vervangen door een duiker, in combinatie met het grootschalig asfaltproject Burgemeester Keizerweg. Deze werkzaamheden zijn in 2015 uitgevoerd.

In 2015 is een deformatiemeting aan de duikerbrug Veerweg uitgevoerd, in verband met monitoring op zetting van de duikerbrug.

Eind december is bij de twee keermuren aan de Onderslag een onaanvaardbare zetting vastgesteld. In afwachting van nader onderzoek in 2016 is de directe omgeving voorzien van een tijdelijke afzetting.

De volgende onderhoudswerkzaamheden aan civiele constructies hebben plaatsgevonden:

- Vervangen damwand duikerbrug Westkil
- Vervangen circa 65 dekplanken vlonder Vondelpark
- Vervangen dekplanken houten brug Ridderspoorhof
- Vervangen beschoeiing onder drie bruggen t.h.v. zuidelijk voetgangerstunnel N3
- Vervangen dekplanken vier bruggen Park Noord Hoekse Wiel
- Vervangen brugdek houtenbrug J.H.A Schaperstraat /P.J. Oudstraat.

In 2015 is een programma van eisen voor vervanging civiele kunstwerken opgesteld.

Speelruimte

Stand van zaken (beleidsmatig)

In het kader van het speelruimtebeleid heeft inventarisatie van de speelplekken in Wilgendonk plaatsgevonden.

Wat hebben we gedaan (uitvoering)?

In 2015 heeft de jaarlijkse inspectie van de speelobjecten plaatsgevonden. Eigenaren van speelobjecten (derden, zoals scholen) zijn geïnformeerd over de kwaliteit van de speelobjecten.

In 2015 zijn de speelplaatsen in de wijk Wilgendonk onder de loep genomen en heeft overleg plaatsgevonden met de omwonenden en gebruikers over de wensen, eisen en kwaliteit. Aan de hand daarvan zijn op diverse locaties diverse speeltoestellen vervangen of gerepareerd.

Water en baggeren

Wat hebben we gedaan?

In 2015 is het onderhoudsplan baggeren en beschoeiingen van watergangen 2015-2024 vastgesteld. Conform het onderhoudsplan, hebben onderhoudswerkzaamheden plaatsgevonden in trajecten op de Admiraal de Ruyterweg (achter begraafplaats), Zernikelaan, Tiendweg Oost, Noordrand (ten zuiden A15) en Park Noordhoekse Wiel.

In 2015 heeft de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden plaatsgevonden, vanuit regionaal onderhoudsbestek beschoeiingen op diverse locaties binnen Papendrecht.

Als voorbereiding op onderhoud aan duikers, heeft een grootschalige inspectie aan circa 85 duikers (en duikerbruggen) plaatsgevonden.

In 2015 is samen met het Waterschap Rivierenland en de klankbordgroep gewerkt aan het Streefbeeldplan stedelijk water. Doel van het streefbeeldplan is het bepalen en vastleggen van het gewenste beeld, gebruik, onderhoud en inrichting van het stedelijke water om de (ecologische) kwaliteit, beleving, biodiversiteit, en het gebruik te optimaliseren, waar mogelijk te vergroten en te kunnen toetsen.

Waterbuspontons

Wat hebben we gedaan?

Het onderhoud waterbuspontons vindt plaats in samenwerking met de Drechtsteden. In 2015 zijn onderhoudswerkzaamheden aan drie waterbuspontons uitgevoerd, op basis van uitgevoerde inspectiewerkzaamheden.

Havens

Wat hebben we gedaan?

Naast de reguliere werkzaamheden in de havens is de voorbereiding voor het baggeren van de Schaarhaven opgestart.

De bodemdiepte van de havens zijn in 2015 gepeild. Aan de hand van deze peilingen worden werkzaamheden in de havens voorbereid.

Gebouwen

Stand van zaken

Voor circa vijfendertig panden en vijf woningen die in eigendom van de gemeente zijn, is voor het jaarlijkse onderhoud een onderhoudsvoorziening ingericht. Over een voortschrijdende planperiode van tien jaar wordt per jaar een begroting uitgewerkt. Op grond hiervan wordt een gemiddelde storting bepaald en op de betreffende panden verantwoord.

Wat hebben we gedaan?

In 2015 is de meerjaren onderhoudsplanning geactualiseerd.

Parkeergarages

Wat hebben we gedaan?

Naast het regulier onderhoud in de parkeergarages, heeft in samenwerking met Dordrecht een regionale aanbesteding en gunning plaatsgevonden voor het bezorgen en ophalen van het geld van de geldautomaten in de parkeergarages.

Eind 2015 is een proefopstelling van LED verlichting aangebracht waarmee de huidige TLD verlichting in de loop van 2016 wordt vervangen. Met de proefopstelling wordt beoordeeld welke verlichting het best passend is bij de parkeergarages.

Elektrische laadpalen

Wat hebben we gedaan?

In 2015 zijn acht elektrische laadpalen in de openbare ruimte geplaatst en opgeleverd. Inmiddels staan 19 elektrische laadpalen in de openbare ruimte, naast de twee elektrische laadpalen in de parkeergarages.

2.3 Financiering

Algemeen

In deze paragraaf wordt door het college verantwoording afgelegd over de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury. Hierbij wordt ingegaan op de manier waarop de gemeente met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen, zowel op korte als op langere termijn, is omgegaan. Tevens worden de risico's in beeld gebracht en eventuele genomen maatregelen om deze risico's te beheersen vermeld.

De advisering over en de uitvoering van de gemeentelijke financieringstaken wordt verzorgd vanuit het Servicecentrum Drechtsteden (SCD). Besluitvorming over de financiering blijft bij de gemeente behalve als het specifiek gemandateerd is. De toedeling van de bevoegdheden (wie autoriseert, wie voert uit) is vastgelegd in het gemeentelijke Financieringsstatuut. Conform de in het Financieringsstatuut opgenomen bepalingen heeft gedurende 2015 tweemaal ambtelijk voortgangsoverleg plaatsgevonden tussen gemeente en het SCD over de uitvoering van de financieringsfunctie. In dit overleg wordt één van de belangrijkste gespreksonderwerpen gevormd door de liquiditeitenplanning met een planperiode van vijf jaar. Het doel van deze planning is om zicht te krijgen op de meerjarige financieringsbehoefte, speciaal wat betreft de kasstromen die voortvloeien uit diverse gemeentelijke grondexploitaties en het investeringsplan.

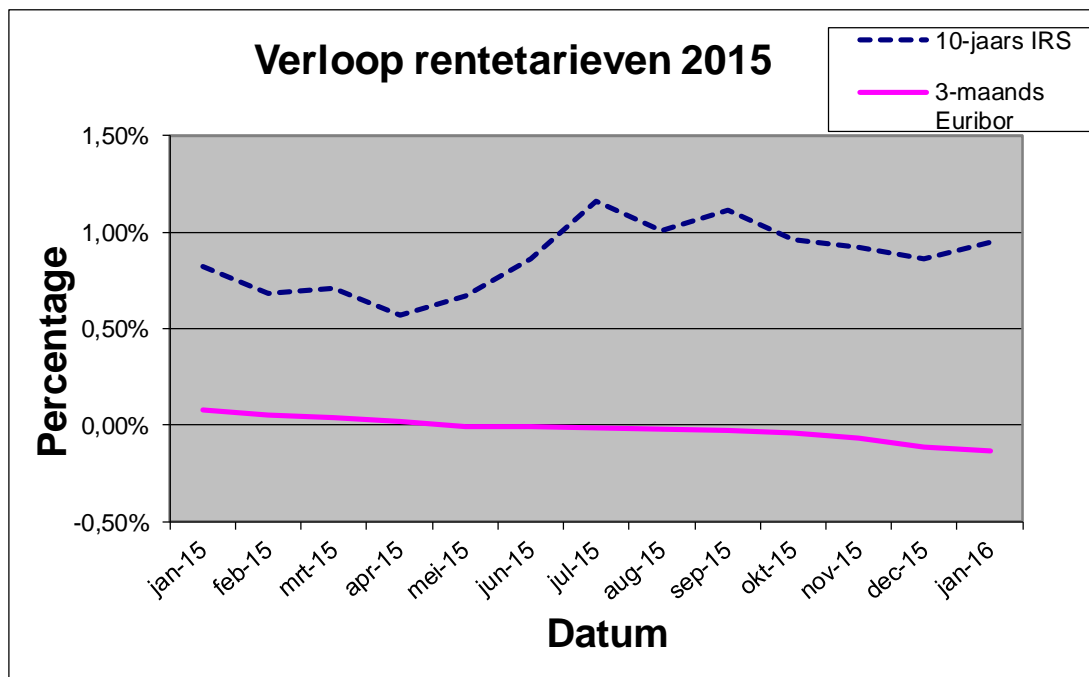
Economische ontwikkelingen

Het jaar 2015 kenmerkte zich door een verder neerwaartse trend van de rente op de geldmarkt en een enigszins grillig verloop van de rente op de kapitaalmarkt. Mede als gevolg van ECB-maatregelen is de rente op 1-maandskasgeldleningen het gehele jaar onder de 0% uitgekomen.

Vertoonde de kapitaalmarktrente de eerste vier maanden van 2015 een dalende trend, vanaf mei is een stijging in gang gezet tot boven de 1% in juli. De ontwikkelingen rondom de Griekse schuldenkwesie speelden hierin een grote rol. Vanaf het najaar is een lichte daling ingezet.

Onder de huidige marktomstandigheden is het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen, de kasgeldlimiet optimaal te benutten en zoveel mogelijk kort te financieren. De financieringsfunctie van de gemeente dient uitsluitend de publieke taak. Zij voert een prudent beleid binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De ontwikkeling van de rente gedurende 2015 kan als volgt worden weergegeven:

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er thans opslagen gelden bovenop het IRS-tarief zoals hierboven weergegeven. Voor een 10-jaars lening bedroeg dit eind 2015 circa 0,35 procentpunt.

Wettelijke ontwikkelingen

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof)

De kern van de Wet houdbare overheidsfinanciën is verankering van de Europese begrotingsafspraken en de bepaling dat het Rijk en de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) een gelijkwaardige inspanning moeten leveren om aan deze afspraken te voldoen. Eén van de belangrijkste doelen is het bereiken van begrotingsevenwicht op middellange termijn. De Eerste Kamer heeft op 26 mei 2015 een wetswijziging aangenomen waarbij het sanctiemechanisme wordt vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen, bijvoorbeeld door middel van het faseren van investeringen.

Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is huisbankier van de gemeente Papendrecht. Naast de BNG houdt de gemeente een rekening aan bij de ING en bij de Rabobank.

Financiering

In 2015 is een overeenkomst gesloten voor een fixe lening van 1 jaar en 3 dagen met een hoofdsom van € 9,5 miljoen en een rentepercentage van 0,0 %.

De totale langlopende leningschuld van de gemeente Papendrecht bedroeg per 31 december 2015 € 55,0 miljoen. Dit betreft 11 leningen. De gemiddelde rente over deze leningen bedroeg per eind 2015 3,91% (2014: 3,91%).

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente per jaar maximaal met kort geld mag financieren. Volgens de Wet fido bedraagt deze limiet 8,5% van het totaal van de exploitatiebegroting. Gezien de omvang van de begroting 2015 (€ 88,3 miljoen) betekende dit dat de gemeente Papendrecht haar financiële huishouding voor maximaal circa € 7,5 miljoen met kort geld mocht financieren. In onderstaande tabel is het verloop van de gemeentelijke kortlopende middelen in 2015 ten opzichte van de kasgeldlimiet weergegeven. Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Papendrecht de eerste drie kwartalen binnen de grenzen van de kasgeldlimiet is gebleven. In het vierde kwartaal is de kasgeldlimiet overschreden. Op 24 december 2015 is een langlopende lening van € 9,5 miljoen gestort, waardoor deze overschrijding weer is beëindigd.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang kasgeldlimiet				
1 Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
in een bedrag	7.509	7.509	7.509	7.509
2 Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar				
Schuld in rekening-courant				
Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	4.545	10.000	9.558	15.316
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld				
	4.545	10.000	9.558	15.316
3 Vlottende middelen				
Contanten in kas				
Tegoeden in rekening-courant	2.378	3.831	4.954	1.790
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar				
	2.378	3.831	4.954	1.790
4 Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	2.167	6.169	4.604	13.526
Toegestane kasgeldlimiet	7.509	7.509	7.509	7.509
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	5.342	1.340	2.905	-6.017

Tabel 1: Verloop kasgeldlimiet 2015

In 2015 zijn 13 kasgeldleningen opgenomen, met een hoofdsom variërend van € 5 miljoen tot € 17 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer dan 20% zijn van het begrotingstotaal. In 2015 bedroeg de renterisiconorm van de gemeente Papendrecht € 17,7 miljoen. Uit onderstaande berekening blijkt dat de gemeente Papendrecht in 2015 ruim binnen de renterisiconorm is gebleven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	Begroot	Werkelijk	Verschil
Basisgegevens renterisiconorm			
1 Renteherzieningen op leningen o/g	0	0	0
2 Betaalde aflossingen	12.352	12.436	84
3 Renterisico (1 + 2)	12.352	12.436	84
4 Begrotingstotaal jaar T			
	87.000	88.341	1.341
5a Het bij Min. Regeling vastgestelde %	20%	20%	20%
5b Regeling	0	0	0
5 Renterisiconorm	17.400	17.668	268
Toets renterisiconorm			
6 Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	5.048	5.232	184

Tabel 2: Toetsing renterisiconorm 2015

Het ministerie van BZK gaat de werking van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm in 2016 evalueren.

Kredietrisico's

De gemeente Papendrecht loopt kredietrisico op uitzettingen (o.a. verstrekte geldleningen) en leningen waarop door haar een borgstelling is afgegeven.

Categorie		Bedragen x € 1.000,-			
		Per 1-jan-2015		Per 31-dec-2015	
Uitzettingen		€	2.363	€	2.408
Borgstellingen	Direct	€	15.224	€	19.392
	Indirect	€	43.710	€	35.733
Totaal		€	58.934	€	55.125

Tabel 3: Overzicht kredietrisico's

Het in bovenstaande tabel weergegeven bedrag aan uitzettingen per 31 december 2015 van € 2.408.000,- kan als volgt worden gespecificeerd:

- Fabriek Slobbengors CV: € 1.613.000,-
- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (fondsdeelname): € 573.000,-
- Intens BV: € 150.000,-
- Rivas: € 71.000,-

Daarnaast stond de gemeente per 31 december 2015 voor in totaal € 55,1 miljoen garant. Hiervan had € 35,7 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden. In verband met het aflopen van de bestaande achtervangovereenkomst van de gemeente met het WSW, is er eind 2015 een nieuwe achtervangovereenkomst gesloten. Deze overeenkomst loopt van 1 januari 2016 tot 1 januari 2020 en is gelimiteerd tot Woonkracht10.

Het bedrag aan directe borgstellingen (exclusief de borgstelling voor de gemeenschappelijke regelingen) bedroeg per eind 2015 € 9,1 miljoen. De belangrijkste directe borgstellingen worden gevormd door:

- HVC Alkmaar (1,46%-belang; 'getrapt' via GR Gevudo): € 8,5 miljoen
- Stichting Oostpolderhal: € 0,6 miljoen

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Toegestaan blijft dat de gemeente 0,75% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist mag houden, het zogenoemde drempelbedrag. Dit drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In onderstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2015 het drempelbedrag geen enkel kwartaal is overschreden.

a) Berekening drempelbedrag Schatkistbankieren 2015		<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Begrotingstotaal	€ 69.000				
Wettelijk percentage	0,75%				
Drempelbedrag	€ 518				
b) Buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	€ 74	€ 351	€ 326	€ 171	
Drempelbedrag	€ 518	€ 518	€ 518	€ 518	
Ruimte onder drempelbedrag	€ 444	€ 167	€ 192	€ 347	
Overschrijding van het drempelbedrag	€ -	€ -	€ -	€ -	-

Tabel 4: Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren

2.4 Lokale heffingen

Deze 'Paragraaf lokale heffingen' geeft op hoofdlijnen een overzicht van de lokale heffingen en belastingen.

Lokale heffingen kunnen we onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeld) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de desbetreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrijelijk binnen het werkkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerende-zaakbelastingen (OZB) en hondenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide categorieën heffingen. In het vervolg gaan wij in op de volgende aspecten:

- Ontwikkelingen en rijksbeleid
- Opbrengst gemeentelijke heffingen
- Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)
- Kwijtscheldingen

1. Evaluatie nieuwe ontwikkelingen en rijksbeleid

a. *Begrenzing stijging OZB (macronorm OZB)*

Ter voorkoming van onevenredige stijging van de collectieve lastendruk heeft het Rijk een beperking ingesteld op de stijging van de OZB-tarieven: de macronorm OZB. Voor 2015 was deze norm 3%. Landelijk is deze met 1,17% overschreden.

Deze is in mindering gebracht op de norm voor 2016. Dit heeft voor onze gemeente op dit moment geen (nadelige) financiële gevolgen.

b. *Ontwikkelingen in de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ)*

Met ingang van 1 oktober 2015 hebben door wetwijziging van de Wet WOZ en de introductie van de WOZ-waarde in het woningwaarderingstelsel twee belangwekkende ontwikkelingen plaatsgevonden.

Ten eerste: Als de WOZ-waarde volgens een wettelijk voorschrift wordt gebruikt en iemand daardoor in zijn individuele belang wordt geraakt, kan die persoon de gemeente vragen om een WOZ-beschikking. Tegen die beschikking kan bezwaar worden gemaakt. Vóór 1 oktober kon dit alleen als iemand een fiscaal belang had. De WOZ-waarde krijgt dus een breder gebruik dan uitsluitend voor belastingheffing.

Ten tweede: Met de introductie van de WOZ-waarde in het woningwaarderingstelsel speelt deze een grotere rol bij het bepalen van de maximale huurprijs. Dit is voornamelijk het geval bij huurwoningen in de gereguleerde sector.

Gelet op het bovenstaande is het mogelijk geworden voor burgers en ook bedrijven bezwaar te maken tegen een te lage WOZ-waarde.

De gevolgen voor de uitvoering ervan zullen in de loop van 2016 duidelijk worden.

c. *Uitbreiding gemeentelijk belastinggebied*

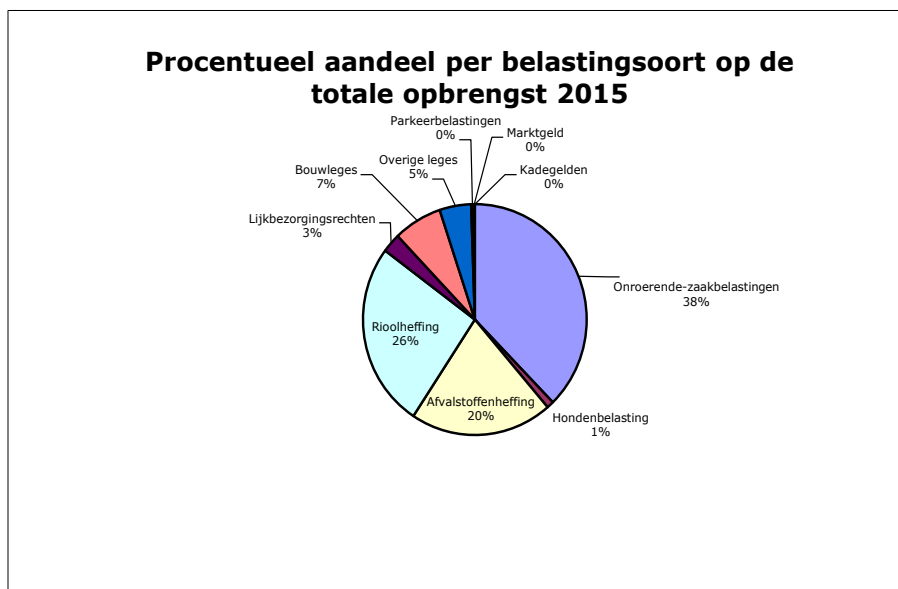
In 2015 bracht de commissie Financiële ruimte voor gemeenten onder leiding van Alexander Rinnooy Kan het rapport 'Bepalen betekent betalen' uit. Hierin adviseert zij onder meer tot meer ruimte voor belastingen op lokaal niveau. Als vervolg hierop heeft het kabinet aangegeven voor de zomer van 2016 met een voorontwerp van een wetsvoorstel te komen dat als basis kan dienen voor een wetsvoorstel om vanaf 2019 een verschuiving te realiseren van de inkomstenbelasting naar het gemeentelijk belastinggebied van € 4 miljard.

2. Gemeentelijke belastingopbrengsten (bedragen x € 1.000,-)

Onderstaande tabel is een overzicht van de gerealiseerde opbrengsten over 2015 en, ter vergelijking, 2014. Wij merken op dat de verschillen tussen de verantwoording 2014 en 2015 geen indicatie geven van de stijging of daling van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen bij de onroerende-zaakbelastingen een belangrijke rol. Meer of minder afgegeven omgevingsvergunningen kunnen de opbrengst leges sterk beïnvloeden.

Overzicht inkomsten die op basis van door de raad vastgestelde belastingverordeningen worden gegenereerd (x € 1.000)

Heffing	Rekening 2014	Raming 2015	Rekening 2015	Resultaat 2015
Ongebonden heffingen (algemene dekkingsmiddelen)				
Onroerende-zaakbelastingen	5.438	5.482	5.588	106
Hondenbelasting	151	155	149	-6
Subtotaal	5.589	5.637	5.737	100
Gebonden heffingen				
Afvalstoffenheffing	3.034	3.042	3.043	1
Rioolheffing	3.806	3.842	3.841	-1
Lijkbezorgingsrechten	358	460	399	-61
Bouwleges	595	555	1.042	487
Overige leges	671	699	675	-24
Parkeerbelastingen	3	74	51	-23
Marktgeld	27	27	27	0
Kadegelden	0	3	0	-3
Subtotaal	8.494	8.702	9.078	376
TOTAAL	14.083	14.339	14.815	476

3. Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk.

In de volgende tabel wordt over de laatste vijf jaren de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven. De OZB is berekend op basis van de geactualiseerde gemiddelde woningwaarde.

	2011	2012	2013	2014	2015
Gemiddelde WOZ-waarde	217.000	213.000	205.000	190.000	183.000
OZB-eigenaar	234,58	239,41	242,11	244,53	245,95
Afvalstoffenheffing	222,00	222,00	222,00	222,00	222,00
Rioolheffing eigenaar	204,00	228,00	255,00	258,00	260,00
Ontwikkeling lastendruk	661	689	719	725	728
% stijging tov vorig jaar		4,4%	4,3%	0,8%	0,5%

Bij de berekening van de woonlasten is uitgegaan van een eigen woning die wordt bewoond door een gezin. De gemiddelde woningwaarde is de basis voor berekening van de aanslag OZB. Deze waarde is berekend naar de peildatum 1 januari van het voorgaande jaar. De WOZ-waarden 2015 zijn dus berekend naar de waardepeildatum 1 januari 2014. Voorheen werd de gemiddelde WOZ-waarde overgenomen uit de COELO-atlas. Vanwege veroudering van deze gegevens is de berekening ingaande deze paragraaf lokale heffingen gebaseerd op de geactualiseerde gegevens uit de WOZ-administratie.

Uit bovenstaande tabel kan worden geconcludeerd dat de woonlasten in onze gemeente in 2015 met 0,5% zijn gestegen.

Hieronder treft u per heffing een toelichting aan.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) is na de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Deze heffing bestaat uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen (bedrijven, enz.). De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De gemeenteraad bepaalt de tarieven en daarmee de door belastingplichtigen te betalen belasting. De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak. Deze wordt vastgesteld op basis van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Voor de WOZ-waarden 2015 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2014. Sinds 2009 is de verschuldigde OZB een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

De volgende tabel geeft weer hoe de OZB-tarieven zich in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld.

	2011	2012	2013	2014	2015
Eigenaar woning	0,1081	0,1124	0,1181	0,1287	0,1344
Eigenaar niet-woning	0,1994	0,2070	0,2105	0,2219	0,2298
Gebruiker niet-woning	0,1598	0,1659	0,1746	0,1867	0,1868

Uitgangspunt bij het bepalen van de tarieven 2015 was de raming 2014. Bij vaststelling van de tarieven is, naast de beleidsuitgangspunten voor 2015, rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ-waarden. Bij een waardedaling, zoals de afgelopen jaren het geval was, moet het tarief dus met een vergelijkbaar percentage verhoogd worden om een gelijkblijvende opbrengst te realiseren

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt.

De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	2011	2012	2013	2014	2015
Tarief	222,00	222,00	222,00	222,00	222,00
% stijging tov vorig jaar		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Rioolheffing

Rioolheffing is een vergoeding ter dekking van kosten die gemeenten maken voor haar rioolstelsel. Ook de kosten van de nieuwe wettelijke watertaken, zoals zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand kunnen hiermee bekostigd worden. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. Het verloop van de tarieven in de afgelopen jaren is als volgt:

	2011	2012	2013	2014	2015
Rioolheffing eigendom	204,00	228,00	255,00	258,00	260,00
% stijging tov vorig jaar		11,8%	11,8%	1,2%	0,8%

Papendrecht heft uitsluitend van eigenaren van panden. Bepalend daarbij is de situatie van 1 januari. Het tarief is een vast bedrag per aansluiting.

Vergelijking andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten is het goed een vergelijk met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen. Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2015 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer. De woonlasten in 2015 in Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht worden samengevat in het volgende schema (x € 1). Het rangnummer geeft de positie aan in de ranglijst van alle gemeenten in Nederland: rangnummer 1 staat voor de laagste woonlasten.

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffen heffing	Totaal	Rangnr. meerp.huish.
Alblasserdam	189.000	0,1353	256	200	324	780	289
Dordrecht	154.000	0,1322	204	171	258	633	56
H.I. Ambacht	208.000	0,1471	306	172	315	793	309
Papendrecht	184.000	0,1344	247	260	222	729	199
Sliedrecht	168.000	0,1083	182	226	205	613	33
Zwijndrecht	164.000	0,1388	228	248	300	776	284
Landelijk gemiddelde	216.000	0,1251	264	189	263	716	

4. Kwijtscheldingen

Als een belastingplichtige wegens financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger is dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Wel vindt een vermogenstoets plaats. Een groot deel van de kwijtscheldingen is geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen. Gemeenten mogen wel zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. De volgende tabel geeft weer hoeveel kwijtschelding voor 2015 is geraamd en verleend.

	Raming € 1.000)	(x Werkelijk € 1.000)	(x
Afvalstoffenheffing	135	148	

2.5 Grondbeleid

Algemeen

Het grondbeleid van de gemeente Papendrecht is ondersteunend aan het ruimtelijk beleid zoals dat onder andere in de Structuurvisie, de Dijkvisie, de Visie op het Groen-Blauwe Netwerk en diverse andere regionale en lokale sectorale visies wordt benoemd. De gemeente hanteert een alerte en waakzame houding in haar grondbeleid om doelstellingen uit deze visies te realiseren. In de praktijk is sturing via grond in Papendrecht beperkt. Vrijwel de gehele gemeente is volgebouwd en er is nog slechts één, relatief kleine, uitleglocatie in ontwikkeling. De gemeente heeft, in vergelijking met andere gemeenten, relatief weinig grond in eigendom en er wordt niet actief aangekocht. Een randvoorwaarde bij het grondbeleid is nl. dat er geen onaanvaardbaar maatschappelijk en/of economisch risico gelopen wordt.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen gaat het niet meer om grote uitleggebieden maar om herontwikkeling binnen bestaand stedelijk gebied. Dat betekent automatisch dat er veel meer belanghebbenden zijn met ook nog eens een grotere diversiteit aan belangen. Ontwikkelingen zijn daardoor complexer, vragen meer (ambtelijke) inzet en de uitkomsten zijn minder zeker. Meer en meer wordt gebruik gemaakt van 'anterieure overeenkomsten' waarmee op voorhand kosten verhaald kunnen worden op particuliere initiatiefnemers.

De woningmarkt is in 2015 verbeterd en afgelopen half jaar zijn er ca. 10 nieuwe initiatieven uit de markt op ons afgekomen. Het gaat daarbij om ideeën voor 1 tot 10 woningen. Zelf lokt de gemeente projecten uit door voor sommige locaties schetsen op te stellen voor mogelijke ontwikkelingen. Vaak gaat het om locaties waar de gemeente zelf grond of verouderd vastgoed in eigendom heeft maar waar alleen in samenwerking met naastliggende eigenaren resultaat geboekt kan worden. Maar net zo goed gaat het ook om locaties waar de gemeente geen grond in eigendom heeft.

Voor de grondposities die de gemeente nog wel in eigendom heeft melden zich met regelmaat beleggers en ontwikkelaars die belangstelling hebben om deze af te nemen. Ook daaraan merken we dat de woningmarkt verbetert.

De beperkte hoeveelheid grond in eigendom maakt dat de financiële risico's overzichtelijk zijn. Deze financiële risico's in grondexploitaties manifesteren zich voor de gemeente vooral bij het complex Centrum en het complex Land van Matena. Deze risico's kunnen opgevangen worden binnen de hiervoor aangelegde Risicoreserve grondexploitaties.

Werkwijze

Afgelopen jaar is, mede op advies van de accountant, het werk aan de uitvoering van de grondexploitatie-projecten anders georganiseerd. Er is beter vastgelegd wie (ambtelijk) opdrachtgever van de projecten is en de projectleiders stellen een jaarplan en voortgangsrapportages op die regelmatig met de opdrachtgever besproken worden. De kunst daarbij is om het goede evenwicht te vinden tussen een gezonde checks-and-balances en een te grote administratieve belasting. Voorts zijn de (financiële) taken bij het voeren van de grondexploitatie over meerdere personen verdeeld. Zo zijn uitvoering en control verder van elkaar gescheiden en is sprake van verdere professionalisering.

Afgesloten complexen

Minder grond betekent ook minder 'complexen'. De complexen Merwehoofd, Pieter Zeemanlaan, Amberdreef en Polder het Nieuweland zijn in 2014 afgerond en komen niet meer in de jaarrekening voor. In 2015 zijn de werkzaamheden aan de complexen Oosteind fase 2 en Groenrecreatieve structuren Papendrecht nagenoeg afgerond zodat deze voor de laatste keer in de jaarrekening opgenomen zijn. Het project Aalscholver is afgezonderd van het complex Oostpolder en dit laatste complex is samengevoegd met het complex Land van Matena.

Meerjarenperspectief Grondexploitaties

De exploitatieberekeningen worden jaarlijks herzien. Enerzijds wordt teruggeblikt op de daadwerkelijke inkomsten en uitgaven ten opzichte van de ramingen, anderzijds wordt vooruitgekeken.

Door middel van taxaties worden de ingeschatte opbrengsten opnieuw gewaardeerd en de ramingen voor de nog uit te voeren werkzaamheden worden geactualiseerd. Ook wordt gekeken naar de fasering en de looptijd van het project en worden de parameters voor rente en inflatie opnieuw beoordeeld.

Voor de berekening van de financieringslasten werd in 2015 uitgegaan van een rentepercentage van 1,5 % bij een positieve boekwaarde (uitgaven groter dan de inkomsten) en 4,5% bij een negatieve boekwaarde (inkomsten groter dan uitgaven). Voor de doorkijk worden de percentages gehanteerd conform de richtlijnen van het BBV. Voor een positieve boekwaarde wordt gerekend met 0% rente en bij een negatieve boekwaarde met 1,9% rente. Bij de actualisatie van de grondexploitaties is voorgesorteerd op de vernieuwing BBV en de invoering van de Vennootschapsbelasting. In maart 2016 is de notitie Grondexploitaties 2016 van de commissie BBV verschenen. Hierin wordt de impact op grondexploitaties van de vernieuwing BBV toegelicht. Met de vernieuwing van het BBV is aansluiting gezocht bij de fiscale regels van de VPB en de omgevingswet. De belangrijkste wijzigingen betreffen de beperking van de looptijd van grondexploitaties, het vervallen van niet in exploitatie genomen gronden, de rentetoerekening en de toe te rekenen kosten welke aan moeten sluiten op de kostensoortenlijst van het Bro. Het gevolg hiervan is onder andere, dat gevormde verliesvoorzieningen niet meer als onderdeel van de grondexploitatie gepresenteerd mogen worden. Deze wijziging trad in werking per 1 januari 2016. In 2016 worden alle grondexploitaties nagelopen en indien nodig aangepast aan deze nieuwe regelgeving. Dit kan betekenen dat kosten niet meer aan grondexploitaties mogen worden toegerekend of in sommige gevallen helemaal geen sprake meer is van een grondexploitatie. Ook zal onderzocht worden hoe om gegaan moet worden met enkele vastgoed-eigendommen, met name in het complex centrum. Over de eventuele gevolgen voor de gemeentelijke begroting wordt u tussentijds geïnformeerd via de Planning en control cyclus.

In exploitatie genomen gronden

Jaarlijks worden de exploitatieberekeningen van complexen geactualiseerd. Voor complexen waar een tekort wordt verwacht, wordt een voorziening gevormd. In onderstaande tabel is een prognose van het totaal in exploitatie genomen gronden opgenomen. Het totaal verwachte resultaat bedraagt, conform verwachting, € 22,4 miljoen negatief. Door de vernieuwing van het BBV mogen voorzieningen geen onderdeel meer uitmaken van de grondexploitatie, maar deze moeten afzonderlijk worden gepresenteerd. Hierdoor lijkt het resultaat, ten opzichte van 2014, enorm verslechterd. Dit is echter niet het geval aangezien er tegenover dit negatieve resultaat eerder genoemde voorzieningen staan om dit op te vangen.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2016 (1)	Totaal verwachte uitgaven (2)	Totaal verwachte inkomsten (3)	Verwacht resultaat (1+2+3)	Toelichting
in exploitatie genomen gronden	34.650.051	25.971.760	38.251.141	22.370.669	Nadelig

Winstneming

Winsten op grondexploitaties worden tussentijds of bij afsluiting van een complex genomen. Dit is, afhankelijk van de grootte van het complex, per deelgebied of voor het hele complex. Bij winstneming wordt het behaalde resultaat verrekend met de risicoreserve grondexploitaties. Het complex Oostpolder is afgesloten met een winst van € 603.000.

Tekortvoorzieningen

Bij deze actualisatie van de grondexploitaties is, in lijn met de gemeentebegroting 2016, deels geanticipeerd op de vernieuwing BBV. Aangaande de waardering van voorzieningen is waardering op eindwaarde vanaf de jaarrekening 2015 het uitgangspunt. Dit is meer in lijn met de voorschriften vernieuwing BBV en is voor de raad ook transparanter. De vernieuwing BBV heeft invloed op de voorziening tekort Land van Matena, de voorziening tekort Centrum en de voorziening tekort Fokker/Slobbengors. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties kan van de voorziening Land van Matena € 2.692.000 vrijvallen en is voor complex Fokker/Slobbengors een aanvulling nodig van € 61.000. Voor de voorziening centrum is mede als gevolg van de nieuwe waardering op eindwaarde een aanvullende storting noodzakelijk van € 1.254.000.

Financieel verloop 2015

Door de mindere activiteit op de woningmarkt bleven de uitgaven en inkomsten achter op de raming. Projecten zijn uitgesteld en planontwikkeling verloopt moeizaam. De totale uitgaven blijven per saldo ca. € 1.206.000 achter op de raming. De inkomsten vallen € 683.000 lager uit. Per saldo een voordeel van € 523.000.

Kostensoort	Begroot 2015	Werkelijk 2015	Verschil 2015
Investeringen			
Rente en exploitatielasten	1.566.113	1.497.051	-69.062
Plankosten	944.444	1.089.113	144.669
Verwervingen	375.953	1.909.038	1.533.084
Sloop	159.177	593.411	434.234
Milieukosten	68.573	0	-68.573
BRMWRM	6.004.356	4.902.694	-1.101.662
Tijdelijk beheer	0	0	0
Overige	1.033.274	426.348	-606.926
Afdrachten	1.471.873	0	-1.471.873
Totaal investeringen	11.623.764	10.417.655	1.206.109
Opbrengsten			
Woningbouw	0	0	0
Bedrijventerreinen	0	0	0
Kantoren	0	0	0
Winkels en horeca	0	0	0
Voorzieningen	2.136.322	1.565.483	-570.839
Bijdragen	817.474	687.552	-129.921
Rente en exploitatiebaten	357.000	373.809	16.809
Totaal opbrengsten	3.310.796	2.626.845	683.951

Risicobepaling en -reserve grondexploitaties

In lijn met de nota grondbeleid worden risico's in de grondexploitatie per complex geïventariseerd. Van deze risico's wordt een inschatting gemaakt hoe groot de kans is dat een bepaald risico zich voordoet. Uitgangspunt bij het bijstellen van exploitatieberekening is, dat risico's waarvan de kans dat het zich voordoet groter dan of gelijk is aan 50% volledig worden verwerkt in de exploitatieopzet van betreffend complex. Door een ambtelijke werkgroep is de risicoanalyse uitgevoerd. Risico's worden situationeel beoordeeld, en afhankelijk van het ingeschatte risico, voorzien van een wegingsfactor. Voor deze wegingsfactor wordt 10%, 20%, 30% en 40% gehanteerd. Het totale risico binnen de grondexploitaties is berekend op ruim € 19 miljoen. Het totaal gewogen risico (risicobedrag x kans) is berekend op € 5.500.000.

De Risicoreserve grondexploitaties vormt het weerstandsvermogen voor grondexploitaties en is bedoeld om tekorten op lopende grondexploitaties af te dekken. Komt de risicoreserve boven of onder het gewenste niveau, dan zal dit, in lijn met het gemeentelijk beleid, via de Reserve stedelijke vernieuwing worden geëgaliseerd. Het saldo van de risicoreserve bedraagt € 3.470.000. Om de risicoreserve op peil te houden is een aanvulling van € 2.030.000 uit de resultaatbestemming noodzakelijk.

Meerjarenbegroting 2016 – 2022

De budgetten van de grondexploitatie zijn onderdeel van de gemeentebegroting. In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen per kostensoort van de verwachte uitgaven en inkomsten.

Totaal grondexploitatie per 1-1-16								
Kostensoort	exploitatie- opzet 1-1-2016	begroot 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
Rentekosten	15.605.466	746.466	791.601	725.005	189.683	127.916	70.553	43.799
Plankosten en VTU	15.680.561	785.145	539.324	264.463	167.872	167.872	167.872	158.708
Verwervingen	53.986.176	271.388	0	8.473	0	0	0	0
Sloop	846.569	100.000	0	0	0	0	0	0
Milieukosten	2.110.296	178.073	68.573	0	0	0	0	0
Bouw- en woonrijpmaken	48.302.208	5.417.641	5.057.748	2.076.922	1.599.918	1.464.314	1.464.314	849.518
Tijdelijk beheer	150.000	21.429	21.429	21.429	21.429	21.429	21.429	21.429
Overige	9.620.800	388.000	427.467	370.011	39.467	39.467	39.467	39.467
Afdrachten	31.127	0	0	0	0	0	0	0
kostenstijging	975.255	42.649	171.608	130.276	131.240	157.800	194.818	146.863
Totaal uitgaven	147.308.458	7.950.792	7.077.749	3.596.578	2.149.608	1.978.797	1.958.452	1.259.783
Woningbouw	34.151.873	1.801.653	2.975.203	4.811.203	4.505.203	4.505.203	2.975.203	2.975.203
Bedrijventerrein	2.192.200	455.400	353.000	469.400	469.400	0	0	0
Kantoren	1.440.000	1.440.000	0	0	0	0	0	0
Winkels en horeca	2.600.000	0	2.600.000	0	0	0	0	0
Voorzieningen	52.972.968	432.322	1.490.000	1.656.127	0	0	0	0
Bijdragen	16.996.305	132.565	0	1.580	0	0	0	0
Rente en exploitatiebaten	12.363.480	333.000	343.000	305.511	0	0	0	0
Opbrengstenstijging	2.220.963	3.403	121.125	327.767	425.905	492.682	391.375	458.706
Totaal inkomsten	124.937.789	4.598.343	7.882.328	7.571.589	5.400.509	4.997.885	3.366.578	3.433.910
Totaal Saldo	22.370.670	3.352.449	-804.579	-3.975.011	-3.250.901	-3.019.088	-1.408.126	-2.174.126

2.6 Bedrijfsvoering

Personeel

Het totale personeelsbestand bestond eind 2015 uit 54,0% mannen (109) en 46,0% vrouwen (93). Die verhouding is stabiel ten opzichte van eerdere jaren. Van de vrouwen heeft 68% een parttime functie. Bij mannen is dat 14%. Landelijk beeld bij gemeenten is dat 70% van de vrouwen een parttime betrekking heeft, tegenover 15% van de mannen.

Onze organisatie is langzaam maar zeker aan het vergrijzen. De gemiddelde leeftijd is 47,1 jaar (vrouwen 47,2 en mannen 47,1 jaar). Bijna 84% van de bezetting is ouder dan 35 jaar. De gemiddelde leeftijd bij alle gemeenten ligt nog iets hoger met 48,1% (bron: Personeelsmonitor 2014¹). Landelijk is zelfs 89% van het personeel dat werkzaam is bij een gemeente ouder dan 35 jaar.

In- en uitstroom

De in- en uitstroom van medewerker is in 2015 gestegen. Was in 2014 nog sprake van 'maar' drie nieuwe medewerkers (1,4%) en 8 uitstromers (3,8%) in 2015 zijn er 8 nieuwe medewerkers (3,9%) in dienst gekomen en 12 medewerkers (5,8%) vertrokken. Deze cijfers liggen iets boven het landelijk gemiddelde (2014: instroom 3,6%; uitstroom 5,3%).

Deze cijfers bevestigen het belang van de strategische personeelsplanning (SPP) ter bevordering van mobiliteit en flexibiliteit in de organisatie en met als doel een duurzame inzetbaarheid en 'de juiste medewerker op het juiste moment op de juiste plaats'.

Opleiden en ontwikkelen

Het opleidingsbudget 2015 bedroeg € 224.000, inclusief een tijdelijke extra budget van € 36.000 voor het in de CAO vastgelegde recht op een individueel loopbaanbudget (2013-2015). Dit komt overeen met 2,0 % van de loonsom. Het opleidingsplan liet in 2015 een overschrijding zien van ruim € 30.000.

Opleiding en ontwikkeling zijn nodig om de kwaliteit van de producten en dienstverlening te verbeteren, maar ook om medewerkers te boeien en te binden aan onze organisatie. Daarnaast is het, gelet op de diverse ontwikkelingen die de komende jaren op ons afkomen, nodig om in te zetten op mobiliteit en flexibiliteit van medewerkers. Dit om langdurige inzet van medewerkers te waarborgen. Vanuit dat perspectief, gelet op de overschrijding in 2015 en de verlaging van het budget in 2016 door het vervallen van het tijdelijke extra budget, is de druk op het opleidingsbudget groot.

Arbeidsvoorwaarden en personele regelingen

Regionaal is als onderdeel van het Ontwikkelingsprogramma Drechtsteden een vervolgstap gemaakt in de harmonisering en uniformering van personele regelingen en arbeidsvoorwaarden. Waar in 2014 het accent lag op nieuwe arbeidsvoorwaardenregeling, is in 2015 een inhaalslag gemaakt met een aantal beleidsstukken. Dit heeft geresulteerd in;

- Een nieuw Gezondheidsbeleid
- Een nieuw Ziekteverzuimbeleid
- Een nieuwe Werktijdenregeling (meer gericht op flexibiliteit)
- Nieuwe regelingen op gebied van integriteit (zie onder Integriteit)
- Een regeling Aanstelling in algemene dienst.

Daarnaast is ook een nieuw landelijk beloningshoofdstuk ingevoerd (per 1-1-2016).

Ziekteverzuim

Ziekteverzuimpercentage	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Papendrecht	4,92	4,91	5,28	4,86	4,84	4,84

¹ Trend van de laatste jaren is dat landelijk de gemiddelde leeftijd met 0,6 jaar stijgt. De verwachting is dat de landelijke leeftijd 2015 op gemiddeld 48,7 jaar uit zal komen.

Vergelijkbare gemeenten	5,0	5,1	4,8	4,8	4,8	nmb
Gemeentelijke verzuim norm *	-	-	4,2	3,9	3,8	nmb

25% van de vergelijkbare gemeenten heeft een lager verzuimpercentage

Het verzuimpercentage in 2015 is de laatste stabiel en vergelijkbaar met het gemiddelde percentage van vergelijkbare gemeenten. De percentages per afdeling verschillen nog steeds sterk met een variatie van 2,8% als laagste score tot een ziekteverzuim van 8,7%.

De uitvoering van de per locatie uitgevoerde Risico-inventarisaties en evaluaties (RIE) naar de arbeidsomstandigheden in de diverse locaties hebben vertraging opgelopen. De RIE-rapporten zijn omgezet in plannen van aanpak, gericht op het bevorderen van gezond en veilig werken, de uitvoering daarvan moet nog opgepakt worden.

Integriteit

In 2015 is, deels ter vervanging van de bestaande Papendrechtse regelingen, een nieuw regionaal integriteitsbeleid vastgesteld, bestaande uit:

- een Integriteitsbeleid en Gedragscode Drechtsteden/Zuid-Holland Zuid;
- de regeling ongewenst gedrag en klachtenprocedure Drechtsteden/Zuid-Holland Zuid 2015;
- de regeling vertrouwenspersonen Drechtsteden/Zuid-Holland Zuid 2015;
- de regeling melding vermoeden misstand Drechtsteden/Zuid-Holland Zuid 2015;
- de regeling gebruik ICT middelen en informatie van de werkgever Drechtsteden/Zuid-Holland Zuid 2015;
- de regeling ambtseed, ambtsbelofte en integriteitverklaring Drechtsteden/Zuid-Holland Zuid 2015.

Inhuur van extern personeel

Het percentage inhuur over 2015 komt uit op 11,2 %. Daarbij is gebruik gemaakt van de inhuurdefinitie die ook landelijk gebruik wordt (P-monitor). Het percentage 2015 is vrijwel gelijk aan het percentage over 2014. Dat was toen een stijging ten opzichte van 2013. Ook landelijk was in 2014 een stijging zichtbaar. Landelijk was het percentage in 2014 13% en voor onze gemeentegrootte 10% (bron: personeelsmonitor 2014). De inhuur voor onze organisatie betreft voor een groot gedeelte een capaciteitsvraagstuk, ongeveer 75% van de totale inhuur.

In het collegeprogramma is opgenomen dat de inhuur van externen zoveel mogelijk beperkt dient te worden, waarbij zoveel mogelijk wordt uitgegaan van eigen kracht. Dat wordt zoveel mogelijk uitgevoerd. We zijn echter een relatief kleine organisatie in omvang, waardoor tijdelijke knelpunten van kwalitatieve en kwantitatieve aard, niet altijd binnen de eigen organisatie of met eigen medewerkers kunnen worden opgelost. Bij invulling met eigen medewerkers ontstaat een relatief hoog risico op uitkeringslasten (eigen risicodragers). Bewust is daarom gekozen voor slanke organisatie met een flexibele schil waarop een beroep kan worden gedaan bij specifieke deskundigheid, piekbelastingen, efficiëntere flexibele inzet, projecten en moeilijk in te vullen vacatures. Ook dat past binnen het streven om de organisatie leniger en flexibeler te maken in combinatie met een flexibele schil (coalitieakkoord). Ook wordt steeds meer gekeken naar de mogelijkheid om binnen het Drechtstedennetwerk tot (*gezamenlijke*) oplossingen voor *inzet van personeel* te komen.

Informatieveiligheid

De ambitie van de Drechtsteden is om de komende jaren de informatieveiligheid te verhogen en de totale informatiebeveiligingsfunctie binnen alle lokale organisaties verder te professionaliseren. Informatiebeveiliging wordt binnen de Drechtsteden gezamenlijk en integraal, op basis van risicomanagement, gericht opgepakt zodat een eenduidig geheel (raamwerk) aan beheersingsmaatregelen ontstaat dat de gehele keten versterkt.

Vanuit de CIO wordt de iBewustzijns campagne begeleid door begin 2015 de digitale campagne vorm te geven. In april zijn de medewerkers die niet de eerste keer hebben meegedaan nogmaals verzocht om de vragenlijsten in te vullen. Extra aandacht is gericht aan bestuurders die hieraan vanuit hun verantwoordelijkheid ook invulling dienen te geven.

2.7 Verbonden partijen

Inleiding

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overgedragen aan verbonden partijen. De gemeente ervaart een duidelijke meerwaarde van samenwerking met deze partijen. Met behoud van eigen karakter en identiteit zal continuering van regionale samenwerking plaatsvinden. Hoewel de gemeente de taken niet meer zelf uitvoert, blijft zij hiervoor wel verantwoordelijk.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het financiële belang bestaat uit de middelen die aan de verbonden partij beschikbaar zijn gesteld en die niet verhaalbaar zijn bij een faillissement van de verbonden partij, dan wel uit een bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Het bestuurlijk belang verwijst naar hetzij de zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Hieronder wordt een opsomming gegeven van dergelijke samenwerkingsverbanden:

Gemeenschappelijke regelingen

- 1 GR Drechtsteden
- 2 GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
- 3 GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
- 4 GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
- 5 GR Sociale Werkvoorziening Drechtwerk
- 6 GR Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede (OVL)
- 7 GR Gevudo

Privaatrechtelijke rechtspersonen

- 8 Eneco Holding NV
- 9 Bank Nederlandse Gemeenten NV
- 10 Oasen NV
- 11 Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden
- 12 Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV

Deze paragraaf geeft inzicht in de betrokkenheid van de gemeente Papendrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Vanwege de vaak aanmerkelijke bestuurlijke en financiële belangen blijft inzicht in en effectieve sturing op deze verbonden partijen gewenst. Voor de beleidsmatige ontwikkelingen wordt verwezen naar de betreffende programma's.

Zoals gebruikelijk wordt per verbonden partij volgens de stoplichtenmethode in beeld gebracht welke risico's de gemeente loopt in haar financiële, informatieverstrekkende en bestuurlijke relatie met de verbonden partij. Ook algemene omstandigheden, bijvoorbeeld 'jonge' regeling, worden meegewogen. Indien er geen opmerking over het risico is, is het stoplicht groen. Kunnen enkele opmerkingen gemaakt worden, kleurt het stoplicht oranje. Mocht de relatie met de verbonden partij risicovol zijn dan is het stoplicht rood. De kleuren van het stoplicht van de betreffende verbonden partij zijn ten opzichte van de voorgaande rapportage ongewijzigd.

In tabel 1 is een overzicht opgenomen van de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen 2015, In de tabel wordt ook inzicht verschaft in de overige verbonden partijen.

Tabel 1

Overzicht verbonden partijen	Relatie met programma	Vertegenwoordiging in DB en AB	Jaarrekening			Kleur stoplicht	
			2014 * € 1.000	Begroting primair 2015 * € 1.000	Begroting 2015* * € 1.000		
Gemeenschappelijke regelingen							
1. Drechtsteden	1,2,3,4	DB/AB		18.265	18.976	21.523	Oranje
2. Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid*	1,2	AB		1.265	7.107	7.671	Rood
3. Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	2	AB		534	565	565	Groen
4. Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	3	AB		1.418	1.418	1.418	Oranje
5. Sociale w erkvoorziening Drechtwerk**	1	AB		2.446	2.831	2.781	Oranje
6. Bureau Openbare Verlichting Lek-Merw ede BV (OVL)	2	DB/AB		47	47	47	Groen
7. Gevudo - garantstellingsprovisie HVC (baat)	2,4	DB/AB		90	80	83	Groen
	Relatie met programma	Vertegenwoordiging in DB en AB	Geïnvesteed vermogen	Dividend 2014	Dividend primair 2015	Dividend 2015	Kleur stoplicht
Privaatrechtelijke rechtspersonen							
8. Eneco	4	AB	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	Groen
9. Bank Nederlandse Gemeenten	4	AB	984	966	850	846	Groen
10. Oasen	4	AB	15	8	8	4	Groen
11. Oasen	4	AB	13				Groen
11. ROM-D Holding	2,4	AB	150				Groen
ROM-D CV Kil III	2,4	AB	194				Groen
12. Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer B.V.	4		18	35	35	38	Groen

* Vanaf 2015 bijdrage aan Serviceorganisatie Jeugd

** Inclusief gemeentelijk aandeel

Gezien de omvang en de diversiteit van de verschillende onderdelen binnen de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD) is in tabel 2 een nadere detaillering van de bijdrage per dienst weergegeven.

Tabel 2

Dienst	Jaarrekening	Bijdrage	Begroting GRD	Bijdrage	Begroting GRD	Bijdrage
	GRD 2014*	Papendrecht	GRD 2015**	Papendrecht	2015***	Papendrecht
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Bureau Drechtsteden	2.816	324	4.322	505	4.349	707
Bestuur en staf	2.352	308	1.956	234	1.978	200
Sociale Dienst Drechtsteden	187.283	13.758	195.987	14.253	239.228	16.497
Servicecentrum Drechtsteden	29.114	3.395	29.790	3.467	30.129	3.670
Gemeentebelastingen Drechtsteden	4.269	422	5.482	427	5.533	431
Onderzoekcentrum Drechtsteden	750	90	750	90	750	90
Overige verrekeningen***	-269	-32	0	0	0	-72
Totaal	226.315	18.265	238.287	18.976	281.967	21.523
<i>Excl WSW (Drechtwerk) totaal</i>		<i>15.832</i>		<i>16.539</i>		<i>18.742</i>

* Jaarrekening 2014 inclusief bestemming resultaat

** Primaire begroting 2015 GRD

*** Begroting GRD op basis van 2e burap GRD

1. Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden	
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	<ul style="list-style-type: none"> • Bureau Drechtsteden, Servicecentrum Drechtsteden (SCD), Sociale Dienst Drechtsteden (SDD), Ingenieursbureau Drechtsteden (IBD): Dordrecht; • Gemeentelijke Belastingdienst Drechtsteden (GBD): Sliedrecht; • Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD): Zwijndrecht.
Doel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Drechtsteden heeft tot doel, binnen de kaders als genoemd in en voortvloeiend uit deze regeling, draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied. 2. Ter verwezenlijking van de in het vorige lid genoemde doelstelling behartigt Drechtsteden, met inachtneming van de autonomie van de deelnemende gemeenten, de gemeenschappelijke regionale belangen op de volgende terreinen: <ol style="list-style-type: none"> a. Economie en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme) b. Fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen, publieke infrastructuur, beheer basisregistraties en verkeersveiligheid) c. Sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, sociale werkvoorziening, kennisinfrastructuur, sport en cultuur) d. Bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid e. Staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering f. Sociaal-geografisch onderzoek g. De uitvoering van de belastingheffing en -invordering. 3. Naast de in het tweede lid genoemde belangen heeft Drechtsteden als doelstelling zorg te dragen voor: <ol style="list-style-type: none"> a. de efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen, voor de heffing en invordering waarvan de gemeenteraden van de gemeenten belastingverordeningen en kwijtscheldingsregels hebben vastgesteld, elk voor zover het hun gebied betreft b. de uitvoering van de WOZ waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, elk voor zover het hun gebied betreft
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van regionale belangen op het terrein van: economie en bereikbaarheid (economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme), fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen en publieke infrastructuur), sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, sociale werkvoorziening, kennisinfrastructuur, sport en cultuur), bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid, staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering, sociaal-geografisch onderzoek, uitvoering van de belastingheffing en -invordering.

1.	Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden												
Financieel belang	De gemeente betaalt jaarlijks afhankelijk van het onderdeel en de activiteit een bijdrage. Verwezen wordt naar de tabellen 1 en 2 bijdragen gemeenschappelijke regelingen.												
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging door wethouder R.T.A. Korteland in het Drechtstedenbestuur. Daarnaast heeft elke fractie van de gemeenteraad een lid aangewezen, die namens de gemeente Papendrecht zitting heeft in de Drechtstraad.												
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papenrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.												
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 1.780.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 10.975.000</td> <td>€ 15.793.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 52.273.000</td> <td>€ 59.806.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 1.780.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 10.975.000	€ 15.793.000	Vreemd vermogen	€ 52.273.000	€ 59.806.000
Jaarresultaat 2014	€ 1.780.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 10.975.000	€ 15.793.000											
Vreemd vermogen	€ 52.273.000	€ 59.806.000											
Relatie met programma	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samenleving 2. Ruimte 3. Bestuur en regio 4. Algemene dekkingsmiddelen 												
Achtergrondinformatie	Het voorlopige jaarrekeningresultaat laat een positief resultaat zien van € 17,5 miljoen wat grotendeels veroorzaakt wordt door meevallende kosten van de Sociale Dienst op de taakvelden participatie, minimabeleid en de WMO. € 15,9 miljoen hiervan wordt rechtstreeks uitgekeerd aan de gemeenten. Voor Papendrecht bedraagt dit ongeveer € 0,8 miljoen. Het restant wordt via resultaatbestemming verdeeld over de deelnemende gemeenten. Het besluit hierover wordt begin juli door de Drechtstraad genomen.												
Kleur stoplicht	Oranje												
Website	www.drechtsteden.nl (vergaderstukken van de Drechtstraad zijn op de site raadpleegbaar).												

2.	Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling

2.	Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid												
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Serviceorganisatie Jeugd en Regionale Ambulancevoorziening: Dordrecht.												
Doel	<p>Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, en met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, teneinde een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen.</p> <p>De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering ter zake van de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs en jeugd.</p>												
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van volksgezondheid, jeugd, onderwijs en welzijn.												
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.												
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door wethouder J. R. Reuwer-Verheij.												
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht.												
Kerncijfers	<table border="1" data-bbox="544 1473 1401 1615"> <tr> <td data-bbox="544 1473 831 1507">Jaarresultaat 2014</td> <td data-bbox="831 1473 1114 1507">€ 84.000</td> <td data-bbox="1114 1473 1401 1507"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1507 831 1541"></td> <td data-bbox="831 1507 1114 1541">31-12-2014</td> <td data-bbox="1114 1507 1401 1541">31-12-2013</td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1541 831 1574">Eigen vermogen</td> <td data-bbox="831 1541 1114 1574">€ 721.000</td> <td data-bbox="1114 1541 1401 1574">- € 1.048.000</td> </tr> <tr> <td data-bbox="544 1574 831 1615">Vreemd vermogen</td> <td data-bbox="831 1574 1114 1615">€ 10.655.000</td> <td data-bbox="1114 1574 1401 1615">€ 12.353.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 84.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 721.000	- € 1.048.000	Vreemd vermogen	€ 10.655.000	€ 12.353.000
Jaarresultaat 2014	€ 84.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 721.000	- € 1.048.000											
Vreemd vermogen	€ 10.655.000	€ 12.353.000											
Relatie met programma	1. Samenleving												
Achtergrondinformatie	<p>Nadat bij de Dienst Gezondheid en Jeugd in 2014 een aantal maatregelen zijn getroffen om de situatie met de financiële problemen bij de dienst op te lossen, is in 2015 verder gegaan met het goed op orde brengen van zowel de financiën als de bedrijfsvoering van de dienst.</p> <p>In 2015 is een dekkingsplan opgesteld en goedgekeurd, waarmee de financiën van de dienst op orde worden gebracht. Dit dekkingsplan bracht voor 2015 en 2016 incidentele aanvullende bijdragen voor de gemeenten met zich mee.</p>												

2.	Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid
<p>Kleur stoplicht</p> <p>Website</p>	<p>Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. De 17 gemeenten van de regio Zuid-Holland Zuid hebben besloten tot een verregaande samenwerking en functionele uitvoering. De verantwoordelijkheid is door de gemeenteraden weggezet bij de Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid.</p> <p>De gemeenten hebben ingestemd met een risicoreserve van 6,3 miljoen. De tweede bestuursrapportage 2015 van de Serviceorganisatie Jeugd laat ten opzichte van haar begroting een extra financieel beslag van € 4,5 miljoen ten laste van de begroting zien. De belangrijkste post hierin is het Landelijk Transitie Arrangement (LTA). Bij het bepalen van de prognose zijn er nog wel een aantal onzekerheden.</p> <p>Rood</p> <p>www.dienstgezondheidjeugd.nl</p>

3.	Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
<p>Vestigingsplaats</p> <p>Rechtsvorm</p> <p>Doel</p> <p>Openbaar belang</p> <p>Financieel belang</p> <p>Bestuurlijk belang</p> <p>Deelnemende partijen</p>	<p>Dordrecht</p> <p>Gemeenschappelijke regeling</p> <p>De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.</p> <p>Veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid.</p> <p>Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.</p> <p>Gemeente wordt in het algemeen bestuur door wethouder C. Koppenol vertegenwoordigd. Op voordracht van de colleges van de gemeenten Alblasserdam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht vertegenwoordigt de heer H. Mirck, wethouder uit Zwijndrecht de Drechtsteden in het dagelijks bestuur.</p> <p>Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik, Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland.</p>

3. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid													
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 392.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 1.019.000</td> <td>€ 934.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 4.458.000</td> <td>€ 7.149.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 392.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 1.019.000	€ 934.000	Vreemd vermogen	€ 4.458.000	€ 7.149.000
Jaarresultaat 2014	€ 392.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 1.019.000	€ 934.000											
Vreemd vermogen	€ 4.458.000	€ 7.149.000											
Relatie met programma	2. Ruimte												
Achtergrondinformatie	<p>Het voorlopige jaarrekeningresultaat 2015 bedraagt € 572.000. De jaarrekening met bijbehorende resultaatbestemming wordt op 8 juli 2016 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.</p> <p>De Tweede Kamer heeft op 1 juli 2015 met een ruime meerderheid ingestemd met de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de nieuwe wet staat nog steeds gepland in 2018. In Zuid-Holland Zuid hebben de Omgevingsdienst, de Veiligheidsregio en de GGD als drie uitvoeringsorganisaties het initiatief genomen om samen te werken bij de voorbereiding op de Omgevingswet.</p>												
Kleur stoplicht	Groen												
Website	www.ozhz.nl												

4. Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Onderdelen	<ul style="list-style-type: none"> • Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht. • Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR). • Regionale Ambulance Voorziening Zuid-Holland Zuid (RAV) (BV): Zwijndrecht.
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweerborging, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: regionale brandweer, centrale post ambulancevervoer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks afhankelijk van onderdeel en activiteit een bijdrage. Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen.

4.	Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid												
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Burgemeester C.J.M. de Bruin vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.												
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht.												
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 2.900.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 6.385.000</td> <td>€ 4.790.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 49.414.000</td> <td>€ 56.814.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 2.900.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 6.385.000	€ 4.790.000	Vreemd vermogen	€ 49.414.000	€ 56.814.000
Jaarresultaat 2014	€ 2.900.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 6.385.000	€ 4.790.000											
Vreemd vermogen	€ 49.414.000	€ 56.814.000											
Relatie met programma	3. Bestuur en regio												
Achtergrondinformatie	Het jaarrekeningresultaat bedraagt € 1,4 miljoen. In het algemeen bestuur van de VR ZHZ van 13 april 2016 is besloten dat € 1,0 miljoen naar rato wordt teruggegeven aan de deelnemende gemeenten. Voor Papendrecht is dit een incidenteel voordeel van € 47.000. Het overige resultaat van € 0,4 miljoen is bestemd voor o.a. de samenvoeging van de meldkamers.												
Kleur stoplicht	Oranje												
Website	www.vrzhz.nl (vergaderstukken van het algemeen bestuur zijn op de site raadpleegbaar).												

5.	Gemeenschappelijke Regeling Drechtwerk
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Het openbaar lichaam behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de sociale werkvoorziening en geeft in opdracht van de gemeenten uitvoering aan de in de wet en in deze regeling genoemde taken.
Openbaar belang	Mogelijk maken dat mensen met een arbeidshandicap kunnen werken naar vermogen.
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen. De algemene bijdrage per gemeente wordt bepaald op basis van het aantal geplaatste werknemers, afkomstig uit de betreffende gemeente, op 1 januari van het boekjaar.

5. Gemeenschappelijke Regeling Drechtwerk													
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur door wethouder J.N. Rozendaal.												
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht												
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 984.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 1.213.000</td> <td>€ 1.506.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 13.265.000</td> <td>€ 9.402.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 984.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 1.213.000	€ 1.506.000	Vreemd vermogen	€ 13.265.000	€ 9.402.000
Jaarresultaat 2014	€ 984.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 1.213.000	€ 1.506.000											
Vreemd vermogen	€ 13.265.000	€ 9.402.000											
Relatie met programma	1. Samenleving												
Achtergrondinformatie	In 2015 heeft zich de situatie voorgedaan dat een samenloop van belangen en mogelijkheden van de gemeente Dordrecht, een belangstellende koper voor een deel van het terrein, de verhuurder en Drechtwerk het mogelijk heeft gemaakt een voor allen voordelige transactie af te sluiten. Verder is de keuze gemaakt om te trachten de huidige werkbedrijven van Drechtwerk samen met marktpartijen om te vormen tot social joint ventures, die in 2016 haar verdere uitwerking verkrijgt.												
Kleur stoplicht	Oranje												
Website	www.drechtwerk.nl												

6. Gemeenschappelijke Regeling Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede	
Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Doel is het behartigen van de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de gemeenten op het gebied van het beheren en in stand houden van de openbare verlichting van de gemeenten.
Openbaar belang	Het beheren en in stand houden van de openbare verlichting.
Financieel belang	Voor de bijdrage in de gemeenschappelijke regeling wordt verwezen naar tabel 1 - Bijdragen gemeenschappelijke regelingen. De gemeentelijke bijdrage bestaat uit een bedrag dat wordt berekend op basis van het aantal lichtobjecten, dat zich op het grondgebied van de gemeente bevindt.

Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur door wethouder C. Koppenol.												
Deelnemende partijen	Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Nederlek, Vianen en Zederik												
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 28.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 128.000</td> <td>€ 152.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 277.000</td> <td>€ 293.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 28.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 128.000	€ 152.000	Vreemd vermogen	€ 277.000	€ 293.000
Jaarresultaat 2014	€ 28.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 128.000	€ 152.000											
Vreemd vermogen	€ 277.000	€ 293.000											
Relatie met programma	2. Ruimte												
Achtergrondinformatie	-												
Kleur stoplicht	Groen												
Website	www.bureau-ovl.nl												

7. Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)	
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.
Financieel belang	Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%). Gevudo heeft met ingang van 2015 haar gemeenschappelijke regeling aangepast, zij is nu een 'houdstermaatschappij': zij voert geen operationele taken meer uit.
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder C. Koppenol.

7.	Gemeenschappelijke Regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo)															
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht.															
Kerncijfers	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaarresultaat 2014</th> <th>€ 0</th> <th></th> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">31-12-2014</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">31-12-2013</td> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 62.000</td> <td style="text-align: right;">€ 26.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 502.000</td> <td style="text-align: right;">€ 6.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 0				31-12-2014			31-12-2013	Eigen vermogen	€ 62.000	€ 26.000	Vreemd vermogen	€ 502.000	€ 6.000
Jaarresultaat 2014	€ 0															
		31-12-2014														
		31-12-2013														
Eigen vermogen	€ 62.000	€ 26.000														
Vreemd vermogen	€ 502.000	€ 6.000														
Relatie met programma	2. Ruimte 4. Algemene dekkingsmiddelen															
Achtergrondinformatie	Sinds 7 december 2015 is het doel, na vaststelling gewijzigde GR, geworden het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in NV HVC, in de ruimste zin des woords, en het daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC.															
Kleur stoplicht	Groen															
Website	N.v.t.															

8.	Eneco Holding NV
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Doel van Eneco is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze produceren, verkopen en leveren van energie, warmte/ koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.
Openbaar belang	Energievoorziening
Financieel belang	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (0,69%) van de aandelen (verder wordt verwezen naar tabel 1).

8.	Eneco Holding NV												
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) door wethouder R.T.A. Korteland vertegenwoordigd.												
Deelnemende partijen	http://www.eneco.com/nl/organisatie/aandeelhouders/												
Kerncijfers	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaarresultaat 2014</th> <th>€ 206.000.000</th> <th></th> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">31-12-2014</td> <td style="text-align: center;">31-12-2013</td> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 5.188.000.000</td> <td style="text-align: right;">€ 4.593.000.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td style="text-align: right;">€ 4.963.000.000</td> <td style="text-align: right;">€ 4.592.000.000</td> </tr> </tbody> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 206.000.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 5.188.000.000	€ 4.593.000.000	Vreemd vermogen	€ 4.963.000.000	€ 4.592.000.000
Jaarresultaat 2014	€ 206.000.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 5.188.000.000	€ 4.593.000.000											
Vreemd vermogen	€ 4.963.000.000	€ 4.592.000.000											
Relatie met programma	4. Algemene dekkingsmiddelen												
Achtergrondinformatie	Eneco Groep boekte over de eerste helft van 2015 een omzet van € 2.363 miljoen en een nettoresultaat van € 144 miljoen. Dit is een daling van respectievelijk drie en zeven procent ten opzichte van dezelfde periode in 2014 toen een omzet van € 2.444 miljoen en een nettoresultaat van € 155 miljoen werden gerealiseerd. In haar halfjaarbericht spreekt Eneco haar vertrouwen uit in de verdere ontwikkelingen van Eneco Groep. Dat neemt niet weg dat de marktomstandigheden uitdagend zijn en dat zullen ze voorlopig nog blijven, mede gezien de lopende splitsingsdiscussie. Tegen deze achtergrond verwacht zij voor heel 2015 een vergelijkbaar resultaat als in het voorgaande jaar.												
Kleur stoplicht	Groen												
Website	www.eneco.com/nl												

9.	Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.
Financieel belang	De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 6.318 aandelen. Het totaal aantal geplaatste aandelen bedraagt 55.690.720 aandelen.

9.	Bank Nederlandse Gemeenten NV												
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA) vertegenwoordigd door wethouder R.T.A. Korteland.												
Deelnemende partijen	De BNG bank is een structuurvennootschap. Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.												
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 126.000.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">31-12-2014</td> <td style="text-align: center;">31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 3.587.000.000</td> <td>€ 3.425.000.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 149.895.000.000</td> <td>€ 127.727.000.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 126.000.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 3.587.000.000	€ 3.425.000.000	Vreemd vermogen	€ 149.895.000.000	€ 127.727.000.000
Jaarresultaat 2014	€ 126.000.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 3.587.000.000	€ 3.425.000.000											
Vreemd vermogen	€ 149.895.000.000	€ 127.727.000.000											
Relatie met programma	4. Algemene dekkingsmiddelen												
Achtergrondinformatie	In haar halfjaarbericht 2015 geeft de bank aan, dat zij wordt geconfronteerd met toenemende kosten, vooral als gevolg van toenemende rapportageverplichtingen en het toezicht door de ECB. Het renteresultaat over 2015 zal naar verwachting lager uitkomen dan over 2014. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2015.												
Kleur stoplicht	Groen												
Website	www.bng.nl												

10.	Oasen NV
Vestigingsplaats	Gouda
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening

Financieel belang	De gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 29 van de 748 aandelen (3,9%). De aandelen hebben een nominale waarde van € 455 per aandeel. Er zijn 748 aandelen geplaatst bij de gemeenten in het verzorgingsgebied van Oasen NV. Dit komt ongeveer neer op ongeveer 1 aandeel per 1.000 inwoners. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) bestaat uit vertegenwoordigers van aandeelhoudende gemeenten.												
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door wethouder J.N. Rozendaal.												
Deelnemende partijen	http://www.oasen.nl/over-oasen/Paginas/aandeelhouders-artikel.aspx												
Kerncijfers	<table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>€ 4.052.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 90.071.000</td> <td>€ 86.019.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 128.725.000</td> <td>€ 114.863.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	€ 4.052.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 90.071.000	€ 86.019.000	Vreemd vermogen	€ 128.725.000	€ 114.863.000
Jaarresultaat 2014	€ 4.052.000												
	31-12-2014	31-12-2013											
Eigen vermogen	€ 90.071.000	€ 86.019.000											
Vreemd vermogen	€ 128.725.000	€ 114.863.000											
Relatie met programma	4. Algemene dekkingsmiddelen												
Achtergrondinformatie	-												
Kleur stoplicht	Groen												
Website	www.oasen.nl												

11.	Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden
Vestigingsplaats	Dordrecht
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Papendrecht direct in de: <ul style="list-style-type: none"> - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kill III CV).
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.
Openbaar belang	Economisch belang: Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: uitgifte van kavels, ontwikkeling van bedrijventerreinen, revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en promotie van de regio Drechtsteden.

11.	Regionale Ontwikkelmaatschappij Drechtsteden																								
Financieel belang	De gemeente heeft een kapitaalbreng in - ROM-D Holding van € 150.000. - ROM-D Dordtse Kil III € 194.000. Het financiële risico omvat de kapitaalbreng van in totaal: € 344.000. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III.																								
Bestuurlijk belang	De gemeente Papendrecht heeft binnen de ROM-D Holding NV een aandeel van 3% en in de ROM-D Dordtse Kil III een aandeel van 2%.																								
Deelnemende partijen	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, de Provincie Zuid-Holland, de BNG en Rotterdam.																								
Kerncijfers	<p>ROM-D NV</p> <table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>-/- € 159.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 3.754.000</td> <td>€ 3.913.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 4.552.000</td> <td>€ 4.557.000</td> </tr> </table> <p>ROM-D CV</p> <table border="1"> <tr> <td>Jaarresultaat 2014</td> <td>-/- € 5.000</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 6.803.000</td> <td>€ 7.631.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 11.389.000</td> <td>€ 15.757.000</td> </tr> </table>	Jaarresultaat 2014	-/- € 159.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 3.754.000	€ 3.913.000	Vreemd vermogen	€ 4.552.000	€ 4.557.000	Jaarresultaat 2014	-/- € 5.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 6.803.000	€ 7.631.000	Vreemd vermogen	€ 11.389.000	€ 15.757.000
Jaarresultaat 2014	-/- € 159.000																								
	31-12-2014	31-12-2013																							
Eigen vermogen	€ 3.754.000	€ 3.913.000																							
Vreemd vermogen	€ 4.552.000	€ 4.557.000																							
Jaarresultaat 2014	-/- € 5.000																								
	31-12-2014	31-12-2013																							
Eigen vermogen	€ 6.803.000	€ 7.631.000																							
Vreemd vermogen	€ 11.389.000	€ 15.757.000																							
Relatie met programma	2. Ruimte 4. Algemene dekkingsmiddelen																								
Achtergrondinformatie	Regionaal heeft de doorontwikkeling van ROM-D aandacht.																								
Kleur stoplicht	Groen																								
Website	www.rom-d.nl																								

12.	Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV
Vestigingsplaats	Papendrecht
Rechtsvorm	Besloten vennootschap

12.	Gemeente Papendrecht Slobbengors Beheer BV														
Doel	Deelnemen in een besloten vennootschap die participeert als beherend vennootschap in een commanditaire vennootschap ter exploitatie van een fabriek gelegen op het terrein Slobbengors.														
Openbaar belang	Borging werkgelegenheid.														
Financieel belang	Gemeente Papendrecht is aandeelhouder van 100% van de aandelen. Het financiële risico omvat de kapitaalbreng van in totaal € 18.000.														
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder R.T.A. Korteland.														
Deelnemende partijen	Papendrecht														
Kerncijfers	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaarresultaat 2014</th> <th>-/- € 4.000</th> <th></th> </tr> <tr> <td></td> <td>31-12-2014</td> <td>31-12-2013</td> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td>€ 18.000</td> <td>€ 9.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td>€ 12.000</td> <td>€ 13.000</td> </tr> </tbody> </table>			Jaarresultaat 2014	-/- € 4.000			31-12-2014	31-12-2013	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 12.000	€ 13.000
Jaarresultaat 2014	-/- € 4.000														
	31-12-2014	31-12-2013													
Eigen vermogen	€ 18.000	€ 9.000													
Vreemd vermogen	€ 12.000	€ 13.000													
Relatie met programma	4. Algemene dekkingsmiddelen														
Achtergrondinformatie	-														
Kleur stoplicht	Groen														
Website	-														

2.8 Interbestuurlijk toezicht

Onderstaand staat de informatie opgenomen die wij conform de aangegane overeenkomst (Model bestuursovereenkomst over het interbestuurlijk toezicht) met de provincie Zuid-Holland moeten opnemen in onze jaarverantwoording. Het verschaft invulling van wettelijke domeinen waarop de provincie een toezichhoudende taak vervult. De taken waarop het Rijk het toezicht moet houden maken uiteraard geen onderdeel uit van de overeenkomst en zijn hier niet opgenomen. De kwalificatie rood, oranje of groen zijn gewaardeerd conform de handreiking van de provincie. Daaraan valt af te lezen in hoeverre wij voldoen aan de gestelde criteria. Op basis van de gegeven kwalificatie en toelichting zal de provincie vervolgens bepalen hoe zij haar toezichhoudende rol verder invulling geeft.

Financiën	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht	Groen	De jaarbegroting is in evenwicht en het laatste begrotingsjaar is in evenwicht.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Ruimtelijke ordening	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies	Oranje	De gemeente heeft voor het gehele grondgebied de structuurvisie vastgesteld, hierin is het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid vastgelegd. Voor het gehele grondgebied zijn bestemmingsplannen en/of beheersverordeningen vastgesteld. Binnen actuele bestemmingsplannen zijn nog drie deelgebieden niet actueel. Één locatie is momenteel in procedure en zal op korte termijn actueel zijn. Bij de overige deelgebieden zal aanpassing volgen als zich een ontwikkeling voordoet.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Omgevingsrecht (Toezicht, handhaving en vergunningverlening milieu, bouwen en wonen)	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH	Oranje	Vermoedelijk treedt op 1 juli 2016 de wet tot wijziging van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving) in werking. De verordening kwaliteit is in voorbereiding. Het streven is deze verordening voor juli te laten vaststellen. Het uitgangspunt is een kwaliteitsverordening in de geest van de 2.1 kwaliteitscriteria.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Monumentenzorg	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten	Groen	Een monumentendeskundige is sinds 2013 lid van de welstandscommissie.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	
Archief- en informatiebeheer	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde	Oranje	Het fysieke archiefbeheer en het beleid rondom archivering is nagenoeg op orde. Het digitale archiefbeheer is dat nu nog niet. Het op orde brengen van het digitaal archiveren is regionaal opgepakt.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	De implementatie van een nieuw digitaal archiefsysteem lopende.

Huisvesting Verblijfsgerechtigden/ Vergunninghouders	Groen / Oranje / Rood	TOELICHTING	
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand	Groen	Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	-3
		Fase interventieladder op 1 januari	Taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	24
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	27
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	-3
		Fase interventieladder op 1 juli	Taakstelling gerealiseerd
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	26
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	53
		Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	-27
		Fase interventieladder op 31 december	Taakstelling gerealiseerd
		eventuele toelichting	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee		

Jaarrekening 2015

Balans per 31 december 2015

Op de volgende pagina wordt via de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting de financiële verantwoording afgelegd over het in het jaar 2015 gerealiseerde beleid.

Balans per 31 december 2015			
(bedragen x € 1.000)			
ACTIVA	2015	2014	
VASTE ACTIVA			
<i>Immateriële vaste activa</i>	-	-	
Kosten verbonden aan het sluiten van geldlening en het saldo van agio en disagio			
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief			
Materiële vaste activa	97.946	96.859	
Investeringen met een economisch nut:			
gronden uitgegeven in erfpacht	21.928	21.928	
overige investeringen met een economisch nut	71.710	70.876	
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.863	4.055	
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	445	-	
Financiële vaste activa	5.318	4.174	
Kapitaalverstrekking aan:			
deelnemingen	1.811	1.811	
gemeenschappelijke regelingen	-	-	
overige verbonden partijen	-	-	
Leningen aan:			
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	519	573 ¹	
woningbouwcorporaties	-	-	
deelnemingen	1.613	1.640	
overige verbonden partijen	-	-	
Overige langlopende leningen	1.225	-	
Uitzettingen met een rentetypische van één 1 jaar of langer:			
in 's Rijks schatkist	-	-	
in de vorm van Nederlands schuldpapier	-	-	
overige	150	150 ¹	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	
TOTAAL VASTE ACTIVA	103.264	101.033	
VLOTTENDE ACTIVA			
<i>Voorraden</i>	11.316	5.702	
Grond- en hulpstoffen:			
niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	-	
grond- en hulpstoffen	-	-	
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	11.315	5.701	
Gereed product en handelsgoederen	1	1	
Vooruitbetalingen	-	-	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	14.067	7.740	
Vorderingen op openbare lichamen	5.192	4.246	
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	-	-	
Overige verstrekte kasgeldleningen	-	-	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één 1 jaar	-	-	
Rekening-courantverhouding met het Rijk	7.003	1.003	
Rekening-courantverhouding overige niet-financiële instellingen	1.429	1.371 ¹	
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd korter dan één 1 jaar	-	-	
Overige vorderingen	443	1.120	
Overige uitzettingen	-	-	
Liquide middelen	58	42	
Kassaldi	14	11	
Banksaldi	44	31	
Overlopende activa	4.460	1.603	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	1.490	80	
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	2.970	1.523	
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	29.901	15.087	
TOTAAL ACTIVA	133.165	116.120	

¹ In de jaarrekening 2014 w aren de bedragen resp. € 0, € 2.100 en -/- € 6. Het totaal bedrag € 1.950 w ordt nu conform Wet Fido gepresenteerd.

Balans per 31 december 2015

(bedragen x € 1.000)

PASSIVA	2015		2014	
VASTE PASSIVA				
Eigen vermogen		26.912		22.582
Algemene reserve	6.229		7.104	
Bestemmingsreserves	14.714		15.743	
Gerealiseerde resultaat	5.969		-265	
Voorzieningen		16.709		15.716
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.581		3.704	
Egalisatievoorzieningen	10.464		11.147	
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	664		865	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		55.056		67.499
Obligatieleningen	-		-	
Onderhandse leningen van:				
binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	1.250		1.250	
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	53.793		66.229	
binnenlandse bedrijven	-		-	
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	-		-	
overige binnenlandse sectoren	-		-	
buitenlandse instellingen, fondsen, banken en overige sectoren	-		-	
Door derden belegde gelden	-		-	
Waarborgsommen	13		20	
TOTAAL VASTE PASSIVA		98.677		105.797
VLOTTENDE PASSIVA				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		28.466		3.932
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	-		-	
Overige kasgeldleningen	15.000		-	
Banksaldi	1.517		1.861	
Overige schulden	11.949		2.071	
Overlopende passiva		6.022		6.391
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.320		5.160	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	399		944	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	303		287	
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA		34.488		10.323
TOTAAL PASSIVA		133.165		116.120

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Gegarandeerde geldleningen (borgstellingen)	55.126	58.934
Leasecontracten	192.299	223.715

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Omschrijving programma (bedrag * € 1.000)	Raming 2015 (voor wijziging)			Raming 2015 (na wijziging)			Realisatie 2015			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Programma Samenleving	11.745	41.020	-29.275	8.708	39.052	-30.344	8.857	37.035	-28.178	149	2.017	2.166
Programma Ruimte	24.797	34.394	-9.597	23.945	35.490	-11.545	25.591	33.066	-7.475	1.646	2.424	4.070
Programma Bestuur en regio	516	8.007	-7.491	584	7.656	-7.072	670	7.474	-6.804	86	182	268
Subtotaal programma's	37.058	83.421	-46.363	33.237	82.198	-48.962	35.118	77.575	-42.457	1.881	4.623	6.504
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen:												
Lokale heffingen	5.637	221	5.416	5.638	234	5.404	5.737	220	5.517	99	14	113
Algemene uitkeringen	27.070	0	27.070	27.250	0	27.250	27.408	0	27.408	158	0	158
Dividend	974	160	814	974	160	814	971	155	816	-3	5	2
Saldo Financieringsfunctie	3.868	92	3.776	4.150	92	4.058	3.819	96	3.723	-331	-4	-335
Overige algemene dekkingsmiddelen	12.481	3.458	9.023	11.889	3.142	8.747	12.293	2.971	9.322	404	171	575
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	50.030	3.931	46.099	49.901	3.628	46.273	50.228	3.442	46.786	327	186	513
Onvoorzien	0	100	-100	0	50	-50	0	0	0	0	50	50
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	87.088	87.452	-364	83.138	85.876	-2.738	85.346	81.017	4.329	2.208	4.859	7.067
Toevoegen/onttrekkingen aan reserves:												
Programma Samenleving	116	100	16	190	90	100	190	90	100	0	0	0
Programma Ruimte	505	649	-144	4.367	3.603	764	4.349	4.067	282	-18	-464	-482
Programma Bestuur en regio	0	0	0	10	0	10	10	0	10	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	623	74	549	2.062	814	1.248	2.062	814	1.248	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	1.244	823	421	6.629	4.507	2.122	6.611	4.971	1.640	-18	-464	-482
Gerealiseerd resultaat	88.332	88.275	57	89.767	90.383	-616	91.957	85.988	5.969	2.190	4.395	6.585

Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene waarderingsgrondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Toelichting op de balans per 31 december 2015

BALANS

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De gemeente Papendrecht heeft geen immateriële vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven'

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening ex art. 212. Indien extra wordt afgeschreven wordt dit toegelicht.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs. Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde en overeenkomstig de gestelde eisen zoals genoemd in de in 2012 bijgestelde notitie grondexploitatie (gepubliceerd door de Commissie BBV). Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Op het punt van uitzettingen is gekozen de terminologie van de Wet Fido te volgen. Het begrip uitzettingen heeft zowel betrekking op vorderingen als op effecten. Het onderscheid tussen beiden is komen te vervallen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten, de algemene reserves en bestemmingsreserves. Het resultaat van 2014 is in 2015 conform het raadsbesluit administratief verwerkt. Een specificatie is in de toelichting op de balans opgenomen

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsregalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

In het Wijzigingsbesluit van 25 juni 2013, van toepassing met ingang van begrotingsjaar 2014, is in artikel 44, lid d BBV een separate voorzieningscategorie geïntroduceerd voor vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden opgenomen onder de vlottende passiva (artikel 63 lid 7 BBV)

Volgens artikel 48 BBV, lid 1 geldt vanaf het boekjaar 2014 en vloeit voort uit de wet op het schatkistbankieren. Onder deze categorie worden leningen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar verantwoord, die ontvangen is van een andere overheidsinstantie.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn volgens artikel 49 BBV verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Borg- en Garantstellingen

Aan de passiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke personen en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt (artikel 50 BBV). In de toelichting op de balans zijn de borgstellingen gespecificeerd naar de aard van de geldleningen.

Toelichting op de balans per 31 december 2015

Toelichting op de balans per 31 december 2015

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De gemeente Papendrecht heeft geen immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa, bestaan uit de volgend onderdelen:

In erfpacht uitgegeven gronden
 Investerings met een economisch nut
 Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
 Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

	ultimo 2015	ultimo 2014
In erfpacht uitgegeven gronden	21.928.000	21.928.000
Investerings met een economisch nut	71.710.000	70.876.000
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	3.863.000	4.055.000
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	445.000	-
Totaal	97.946.000	96.859.000

De boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden is in het boekjaar niet gemuteerd.

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Gronden en terreinen; algemeen
 Woonruimten
 Bedrijfsgebouwen
 Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)
 Vervoermiddelen
 Machines, apparaten en installaties
 Overige materiële activa

	ultimo 2015	ultimo 2014
Gronden en terreinen; algemeen	6.080.000	5.835.000
Woonruimten		
Bedrijfsgebouwen	59.238.000	58.362.000
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)	2.050.000	2.079.000
Vervoermiddelen	134.000	160.000
Machines, apparaten en installaties	3.696.000	3.896.000
Overige materiële activa	512.000	544.000
Totaal	71.710.000	70.876.000

De in het bezit zijnde woonruimten van de Gemeente Papendrecht, hebben geen boekwaarde.

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut weer:

	Boekwaarde 31-12-2014	In- & desinvestering	Af-schrijvingen	Bijdrage derden	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen; algemeen	5.835.000	318.000	2.000		71.000	6.080.000
Bedrijfsgebouwen	58.362.000	1.740.000	781.000	-	83.000	59.238.000
GWW-Werken	2.079.000	119.000	148.000	-	-	2.050.000
Vervoermiddelen	160.000	-	26.000	-	-	134.000
Machines, apparaten en installaties	3.896.000	-	200.000	-	-	3.696.000
Overige materiële activa	544.000	46.000	78.000	-	-	512.000
Totaal	70.876.000	2.223.000	1.235.000	-	154.000	71.710.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen of gevoteerde kredieten staan in onderstaand overzicht vermeld.

Omschrijving krediet

Speellokaal Oranje Nassau (2015)
 IHP 2014
 Sportcentrum
 Xtragrass velden VV Drechtstreek
 Xtragrass velden VV Papendrecht
 Aanpassing gemeentehuis 2015

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2015	Cumulatief besteed t/m 2015
Speellokaal Oranje Nassau (2015)	390.000	390.000	390.000
IHP 2014	1.640.000	200.000	200.000
Sportcentrum	19.769.000	1.156.000	19.338.000
Xtragrass velden VV Drechtstreek	250.000	31.000	212.000
Xtragrass velden VV Papendrecht	500.000	62.000	437.000
Aanpassing gemeentehuis 2015	3.182.000	2.000	12.000
Totaal	25.731.000	1.841.000	20.589.000

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)
 Machines, apparaten en installatie
 Overige materiële activa

	ultimo 2015	ultimo 2014
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)	3.720.000	3.951.000
Machines, apparaten en installatie	126.000	104.000
Overige materiële activa	17.000	-
Totaal	3.863.000	4.055.000

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

	Boekwaarde 31-12-2014	In- & desinvestering	Bijdrage derden	Af-schrijvingen	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2015
GWW-Werken	3.951.000	-25.000	-	206.000	-	3.720.000
Machines, apparaten en installatie	104.000	30.000	-	8.000	-	126.000
Overige materiële activa	-	17.000	-	-	-	17.000
Totaal	4.055.000	22.000	-	214.000	-	3.863.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen of gevoteerde kredieten staan in onderstaand overzicht vermeld.

Omschrijving krediet

Intelligente sturing rioolstelsel OP 2014

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2015	Cumulatief besteed t/m 2015
Intelligente sturing rioolstelsel OP 2014	320.000	30.000	30.000
Totaal	320.000	30.000	30.000

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (GWW-Werken)

	ultimo 2015	ultimo 2014
	445.000	-
Totaal	445.000	-

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde 31-12-2014	In- & desinvestering	Bijdrage derden	Af- schrijvingen	Afwaardering i.v.m. duurzame vermindering	Boekwaarde 31-12-2015
GWW-Werken	-	445.000		-	-	445.000
Totaal	-	445.000	-	-	-	445.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen of gevoteerde kredieten staan in onderstaand overzicht vermeld.

Omschrijving krediet

Verkeersbrug Jan Steenlaan/Burgemeester Keijzerweg

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2015	Cumulatief besteed t/m 2015
	525.000	445.000	445.000
Totaal	525.000	445.000	445.000

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven :

	Boekwaarde 31-12-2014	In- & desinvestering	Aflossingen/ afschrijvingen	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen aan:					
deelnemingen	1.811.000	-	-	-	1.811.000
gemeenschappelijke regelingen	-	-	-	-	-
overige verbonden partijen	-	-	-	-	-
Leningen aan:					
openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)	573.000	-	54.000	-	519.000
woningbouwcorporaties	-	-	-	-	-
deelnemingen	1.640.000	-	27.000	-	1.613.000
overige verbonden partijen	-	-	-	-	-
Overige langlopende leningen	-	1.225.000	-	-	1.225.000
Uitzettingen met een rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar:					
in 's Rijks schatkist	-	-	-	-	-
in de vorm van Nederlands schuld papier	-	-	-	-	-
Overig uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	150.000	-	-	-	150.000
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
Totaal	4.174.000	1.225.000	81.000	-	5.318.000

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

Grond- en hulpstoffen kunnen als volgt worden onderverdeeld:
niet in exploitatie genomen bouwgronden
overige grond- en hulpstoffen

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
Gereed product en handelsgoederen
Vooruitbetalingen

	ultimo 2015	ultimo 2014
	-	-
	-	-
	11.315.000	5.701.000
	1.000	1.000
	-	-
Totaal	11.316.000	5.702.000

Toelichting

Er zijn geen niet in exploitatie genomen bouwgronden aanwezig

Van de bouwgronden in exploitatie kan het volgende overzicht worden gegeven :

	Boekwaarde 31-12-2014	Investerings	Opbrengsten	Winst uitname	Boekwaarde 31-12-2015	Mutatie voorziening	Balanswaarde 31-12-2015
Grondexploitaties	5.701.000	9.390.000	6.251.000	603.000	9.443.000	-1.872.000	11.315.000
Totaal	5.701.000	9.390.000	6.251.000	603.000	9.443.000	-1.872.000	11.315.000

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd

Vorderingen op openbare lichamen
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)
Overige verstrekte kasgeldleningen
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Rekening courant verhouding met het Rijk
Rekening courant verhouding overige niet-financiële instellingen
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
Overige vorderingen
Overige uitzettingen

	ultimo 2015	ultimo 2014
	5.192.000	4.246.000
	-	-
	-	-
	-	-
	7.003.000	1.003.000
	1.429.000	1.371.000
	-	-
	443.000	1.120.000
	-	-
Totaal	14.067.000	7.740.000

Alleen voor de overige vorderingen is er een voorziening in verband met oninbaarheid getroffen.

Op basis van geschatte inningskansen, is er € 273.000 opgenomen als oninbare debiteuren.

Hierin is voor belastingdebiteuren een bedrag van € 110.000 opgenomen.

Toelichting Rekening courant verhouding met het Rijk, schatkistbankieren

Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren (SKB) 2015, afgerond op (000)

Drempel 2015	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
663.000	305.000	529.000	280.000	176.000

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Kas
ING
ING Publiekszaken
Rabobank
Bank Nederlandse Gemeenten
Kruisposten

	ultimo 2015	ultimo 2014
	14.000	11.000
	9.000	8.000
	10.000	8.000
	11.000	14.000
	-	-
	14.000	1.000
Totaal	58.000	42.000

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Nog te ontvangen bedragen van de EU
Nog te ontvangen bedragen van het Rijk
Nog te ontvangen bedragen van overige overheid

Overige nog te ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotings jaren komen
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotings jaren komen

	ultimo 2015	ultimo 2014
	854.000	-
	-	80.000
	636.000	-
	2.714.000	1.342.000
	256.000	181.000
Totaal	4.460.000	1.603.000

Omschrijving specifieke uitkering

Subsidie Pilot Jeugdzorg
EU; Efro subsidie
Overige overheid; BDU subsidie
Overige overheid; HOVD

	Saldo 31-12-2014	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2015
	80.000	-	80.000	-
		854.000	-	854.000
		336.000	-	336.000
		300.000	-	300.000
Totaal	80.000	1.490.000	80.000	1.490.000

Toelichting**Vooruitbetaalde bedragen**

Onder deze post zijn facturen verantwoord die voor 31 december 2015 betaalbaar zijn gesteld, maar waarvan de lasten betrekking hebben op het dienstjaar 2016. Hieronder vallen bijvoorbeeld verzekeringspremies en contributies.

Nog te ontvangen bedragen

Onder deze post zijn bedragen verantwoord die ten gunste van 2015 komen, maar waarvan de bedragen in de loop van 2016 worden ontvangen. Hieronder vallen met name nog te ontvangen bedragen van de provincie, belastingdienst en GRD.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten :

	ultimo 2015	ultimo 2014
Algemene reserve	6.229.000	7.104.000
Bestemmingsreserve	14.714.000	15.743.000
Gerealiseerde resultaat	5.969.000	-265.000
Totaal	26.912.000	22.582.000

Het verloop in 2015 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoeging, exclusief resultaat vorig boekjaar	Onttrekking, exclusief resultaat vorig boekjaar	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2015
Algemene reserve	7.104.000	814.000	1.689.000		-	6.229.000
Reserve zonder naam	2.397.000	-	74.000		-	2.323.000
Risicoreserve Noordoevers	880.000	-	-		-	880.000
Reserve stedelijke vernieuwing	1.508.000	-	1.390.000		-	118.000
Reserve raadsvisie	548.000	1.000	10.000		-	539.000
Reserve tariefsegregalisatie afvalstoffenheffing	495.000	-	246.000		-	249.000
Risicoreserve grondexploitatie	2.383.000	3.022.000	1.935.000		-	3.470.000
Risicoreserve erfpachtsgronden	1.412.000	417.000	-		-	1.829.000
Reserve frictie personeel	1.952.000	-	398.000		-	1.554.000
Reserve bedrijfsvoering	312.000	-	-		-	312.000
Risicoreserve deelnemingen	102.000	34.000	-		-	136.000
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties	346.000	-	240.000		-	106.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning	105.000	559.000	-		-	664.000
Egalisatiereserve bestemmingsplannen	-	35.000	-		-	35.000
Reserve geluidsschermen A15	1.303.000	-	778.000		-	525.000
Bestemmingsreserve Sportcentrum Papendrecht	2.000.000	90.000	116.000		-	1.974.000
Resultaat na bestemming	-265.000			265.000	-	-
Gerealiseerde resultaat						5.969.000
Totaal	22.582.000	4.972.000	6.876.000	265.000	-	26.912.000

Toelichting per reserve:

Reserve zonder naam

Deze reserve is gevormd uit de verkoop van de centrale antenne inrichting (CAI).
Komende jaren wordt de reserve ingezet om een deel van het verwachte jaarlijkse exploitatietekort op het nieuw te bouwen sportcentrum af te dekken.

Risicoreserve Noordoevers

Reserve is bedoeld voor het opvangen van het risico Noordoevers en de uitkoop van Noordoevers uit ROM-D.
De reserve maakt onderdeel uit van het gemeentelijke weerstandsvermogen.

Reserve stedelijke vernieuwing

Deze reserve wordt gevoed door bijdragen uit de grondexploitatie. Te weten 2,5 % van de grondverkoop, aangevuld met eventuele "overschotten" uit de risicoreserve grondexploitatie. Bestedingen liggen in het karakter van de volkshuisvesting.

Reserve raadsvisie

Deze reserve heeft een meer algemeen karakter en de middelen worden door de raad veelal ingezet in het kader van nieuw beleid.

Reserve tariefsegregalisatie afvalstoffenheffing

Deze reserve dient om grote tariefsmutaties op te vangen.
De inzamelingskosten worden verrekend met de opbrengsten en het saldo wordt vervolgens onttrokken aan of gestort in de reserve.

Risicoreserve grondexploitatie

Reserve is bedoeld voor het opvangen van risico's van nog niet in exploitatie genomen gronden, terwijl ook tekorten op lopende exploitaties worden afgedekt. Afwijkingen van de gewenste hoogte worden verrekend met de reserve stedelijke vernieuwing.
De reserve wordt gevoed door tussentijdse winstnemingen en eventuele toevoegingen vanuit de algemene middelen.

Risicoreserve erfpachtsgronden

De reserve is gevormd om waardedaling op erfpachtsgronden in geval van herbestemming op te vangen.
De reserve wordt gevoed door gehanteerde risico-opslagen in de berekende erfpachtcanon jaarlijks toe te voegen.

Reserve frictie personeel

Deze reserve is in 2007 gevormd om alle ontstane personele frictiekosten te dekken

Reserve bedrijfsvoering

Deze reserve is in 2009 gevormd en "gevoed" uit de opbrengsten van de verkoop van een vakantiehuisje en de uitkering opheffing IZA.
Het doel is de reserve in te zetten voor toekomstige personeel gerelateerde uitgaven.

Risicoreserve deelnemingen

Deze reserve dient ter afdekking van het risico in de deelnemingen Slobbengors.
De reserve wordt gevoed vanuit de risico-opslag op de financiering van de commanditaire vennootschap Fabriek Slobbengors C.V..

Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties

Vanaf 2012 zijn rijksbudgetten (algemene uitkering, specifieke geldstromen) ontvangen waar toekomstige uitgaven of tekorten tegenover kunnen staan.
In komende jaren kunnen nog niet ingezette rijksmiddelen toegevoegd worden aan deze reserve en tekorten worden onttrokken.

Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties

Vanaf 2012 zijn rijksbudgetten (algemene uitkering, specifieke geldstromen) ontvangen waar toekomstige uitgaven of tekorten tegenover kunnen staan.

In komende jaren kunnen nog niet ingezette rijksmiddelen toegevoegd worden aan deze reserve en tekorten worden onttrokken.

Egalisatiereserve leges omgevingsvergunning

Deze reserve dient om legesmutaties op te vangen opdat een bestendig beeld aan legesinkomsten van de omgevingsvergunningen in de meerjarenbegroting kan ontstaan.

Afwijkingen van realisatie en begroting worden bij een tekort onttrokken uit deze reserve terwijl een overmaat gestort wordt. Ook past de inzet van deze reserve bij het egaliseren van het verschil tussen baten en lasten omdat deze niet altijd in één en hetzelfde jaar plaatsvinden.

Reserve geluidsschermen A15

Voor het onderhoud en vervangen op termijn van de geluidsschermen langs de rijksweg A15 was tot 2013 een voorziening ingericht.

Tot en met 2010 werd jaarlijks gedoteerd. Met ingang van 2011 is het inzicht in de technische ontwikkelingen bijgesteld en is de voorziening van voldoende omvang en kunnen dotaties achterwege blijven.

Door deze aanpassing ontbreekt de basis voor het instandhouden van een onderhoudsvoorziening en is een bestemmingsreserve gevormd.

Bestemmingsreserve Sportcentrum Papendrecht

Vanuit de Reserve zonder naam zou een bedrag van € 2.000.000, zijnde het onderwijsstelsel, in één keer afgeschreven worden van het Sportcentrum. Dit bleek echter niet toegestaan. Dit had extra kapitaallasten tot gevolg van jaarlijks € 116.000.

De dekking wordt gevonden in een jaarlijkse vrijval vanuit deze reserve over de gehele gebruiksduur.

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaat uit de volgende posten :

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Egalisatievoorzieningen

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden

	ultimo 2015	ultimo 2014
	5.581.000	3.704.000
	10.464.000	11.147.000
	664.000	865.000
Totaal	16.709.000	15.716.000

Het verloop van de voorzieningen in 2015 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2015
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
VZ pensioenen wethouders	2.949.000	399.000	-	93.000	3.255.000
VZ FPU personeel	52.000	1.000	-	7.000	46.000
VZ retourbetaling 2017 de Biezen	65.000	-	-	-	65.000
VZ personele verplichtingen	401.000	296.000	-	312.000	385.000
VZ liquidatie GR Logopedische Dienst KS	237.000	31.000	-	96.000	172.000
VZ faillissement ToBe	-	22.000	-	-	22.000
VZ tekort grondexploitaties	-	1.636.000	-	-	1.636.000
Egalisatievoorzieningen					
VZ onderhoud gebouwen	2.580.000	739.000	356.000	387.000	2.576.000
VZ pontons waterbus	37.000	46.000	-	79.000	4.000
VZ onderhoud roltrap De Overtoom passage	19.000	19.000	-	-	38.000
VZ (IBOR) egalisatie reconstructies	5.493.000	2.588.000	-	3.071.000	5.010.000
VZ (IBOR) egalisatie asfaltlagen	1.406.000	425.000	-	1.082.000	749.000
VZ (IBOR) baggeren vijvers en watergangen	684.000	143.000	-	81.000	746.000
VZ (IBOR) baggeren havens	938.000	50.000	-	-	988.000
VZ (IBOR) egalisatie speelplaatsen	-10.000	80.000	-	57.000	13.000
VZ onderhoud civiele kunstwerken	-	252.000	-	-	252.000
VZ Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)	-	343.000	-	255.000	88.000
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden					
VZ calculatieverschillen riolering	740.000	-	-	201.000	539.000
VZ (IBOR) onderhoud ecozone polder Nieuwland	125.000	-	-	-	125.000
Totaal	15.716.000	7.070.000	356.000	5.721.000	16.709.000

Toelichting per voorziening:

VZ pensioenen wethouders

In deze voorziening is de geactualiseerde waarde opgenomen van de wethouderspensioenen.
Deze worden door derden berekend en, afhankelijk van de berekening wordt de storting (of vrijval) bepaald.

VZ FPU personeel

In deze (aflopende) voorziening zijn de rechten opgenomen voor die mensen die gebruik maken van de oude (fpu) regeling gemeenten.
Als eventueel zich nog mensen, die hier nog aanspraak op kunnen maken zich nog voor de regeling aanmelden, zal de hoogte hierop worden aangepast.

VZ retourbetaling 2017 de Biezen

Dit betreft een ontvangen bedrag wat mogelijk na afloop van een 10-jarige huurperiode terugbetaald dient te worden.
Afhankelijk van het al of niet verlengen van het contract.

VZ personele verplichtingen

Deze voorziening is gevormd voor frictie kosten personeel.

VZ liquidatie GR Logopedische Dienst KS

Op 12 december 2013 heeft de gemeenteraad besloten een voorziening te treffen voor de opheffing van de gemeenschappelijke regeling Logopedische Dienst Kring Sliedrecht.
De basis van de voorziening is een realistisch scenario en vijf jaar uitvoeringskosten preventieve logopedie door Rivas.

VZ faillissement ToBe

Het betreft hier de zogenaamde 'B3-kosten', die worden betaald door het UWV in de eerste 6 weken na het faillissement van ToBe.
Deze kosten worden doorberekend aan de instelling (en conform de statuten uiteindelijk neergelegd bij de gemeenten).

VZ tekort grondexploitaties

Het BBV schrijft voor dat als een voorziening voor een grondexploitatie hoger wordt dan de balanswaarde deze aan de passiva-zijde van de moet worden verantwoord. Het betreft voorziening tekort Centrum en voorziening tekort Fokker Slobbengors.

VZ onderhoud gebouwen

Dit betreffen onderhoudsvoorzieningen die zijn gebaseerd op een, minimaal 10-jarig, onderhoudsplan en dienen ter nivellering van de jaarlijkse kosten.
Op basis van de kosten wordt een (gemiddelde) storting berekend. Op basis van nacalculatie worden de voorzieningen bijgesteld en, waar nodig, de stortingen voor de toekomst aangepast. In de benaming van de voorziening is het specifieke object(en) benoemd.

VZ pontons waterbus

Wordt afzonderlijk gepresenteerd, was oorspronkelijk meegenomen in voorziening egalisatie reconstructies.

VZ onderhoud roltrap De Overtoom passage

Het meerjarig specialistisch onderhoud is in kaart gebracht en er wordt, op basis van een 10 jarenplanning, jaarlijks een vast bedrag gestort.

VZ calculatieverschillen riolering

Tot en met 2014 was de bestendige gedragslijn om het calculatie verschil van de rioolproducten te verwerken in de reserve tarief egalisatie rioolheffing. Deze reserve diende om grote tariefmutaties op te vangen.
Conform nieuwe voorschriften uit het BBV dienen dit soort verschillen in een voorziening gestort of onttrokken te worden, dit om een zuiverder beeld te krijgen over gelden die voor riooldoeleinden ingezet moeten worden.

VZ Openbare ruimte (IBOR)

Het egaliseren van kosten in de openbare ruimte door optimale afstemming van onderhoudsplannen. Te onderscheiden zijn:

- Egalisatie reconstructies
- Egalisatie asfaltlagen
- Baggeren vijvers en watergangen
- Havens
- Egalisatie speelplaatsen
- Onderhoud Ecozone Polder Nieuwland (door ontwikkelaar is het toekomstig groenonderhoud afgekocht).

Vaste schulden met een rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt :

Obligatieleningen

Onderhandse leningen van:

- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen
- binnenlandse bedrijven
- openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)
- overige binnenlandse sectoren
- buitenlandse instellingen

Door derden belegden gelden

Waarborgsommen

	ultimo 2015	ultimo 2014
	-	-
	1.250.000	1.250.000
	53.793.000	66.229.000
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	-	-
	13.000	20.000
Totaal	55.056.000	67.499.000

De totale rentelast voor het jaar 2015 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 2.408.380

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van obligatie en onderhandse leningen over het jaar 2015.

	Saldo 31-12-2014	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2015
Obligatieleningen	-			-
Onderhandse leningen	67.479.000	-	12.436.000	55.043.000
Totaal	67.479.000	0	12.436.000	55.043.000

VLOTTENDE PASSIVA

Onder de vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar is er onderscheid gemaakt naar:

Schulden korter dan één jaar
Overlopende passiva

	ultimo 2015	ultimo 2014
Schulden korter dan één jaar	28.466.000	3.932.000
Overlopende passiva	6.022.000	6.391.000
Totaal	34.488.000	10.323.000

Schulden korter dan één jaar

De in de balans opgenomen schulden korter dan één jaar, kunnen als volgt gespecificeerd worden :

Kasgeldleningen
openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)
overige partijen
Banksaldi
Overige schulden

	ultimo 2015	ultimo 2014
Kasgeldleningen	-	-
openbare lichamen (Art. 1a Wet Fido)	15.000.000	-
overige partijen	1.517.000	1.861.000
Banksaldi	11.949.000	2.071.000
Overige schulden	-	-
Totaal	28.466.000	3.932.000

Toelichting op schulden korter dan één jaar

Overige schulden
De overige schulden bestaan met name uit crediteuren en de transistorische rente.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt :

Vooruitontvangen bedragen van:
de EU
het Rijk
overige overheid

Overige overlopende passiva:
vooruitontvangen bedragen van overige partijen
nog te betalen bedragen, verplichtingen

	ultimo 2015	ultimo 2014
Vooruitontvangen bedragen van:		
de EU	-	-
het Rijk	-	944.000
overige overheid	399.000	-
Overige overlopende passiva:		
vooruitontvangen bedragen van overige partijen	303.000	287.000
nog te betalen bedragen, verplichtingen	5.320.000	5.160.000
Totaal	6.022.000	6.391.000

Toelichting

Vooruitontvangen bedragen

Onder deze post zijn opgenomen de bedragen die in 2015 reeds zijn ontvangen maar betrekking hebben op 2016. Tevens zijn de ontvangen middelen van derden verantwoord, welke het volgende jaar nog besteedbaar zijn.

	Beginsaldo 2015	Mutaties		Eindsaldo 2015
		Toevoegingen	Bestedingen	
Fietsroute Beneden Merwede	940.000	-	545.000	395.000
Onderwijsachterstandenbeleid	4.000	147.000	147.000	4.000
	944.000	147.000	692.000	399.000
Overige vooruitontvangen posten	287.000			303.000
Totaal	1.231.000			702.000

Nog te betalen bedragen

Dit betreft posten welke ten laste van het dienstjaar 2015 zijn gebracht, waarvan de facturen in de loop van 2016 zijn ontvangen en betaalbaar gesteld. Deze posten worden in 2016 afgewikkeld.

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Hieronder worden de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen vermeld, waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden.

Gegarandeerde geldleningen

Voor de gegarandeerde geldleningen van de Woningstichting geldt dat er alleen een achttevang is voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Voor stichtingen, verenigingen en andere maatschappelijke instellingen zijn conform de Verordening Algemene Garantievoorwaarden geldleningen gegarandeerd door de gemeente Papendrecht.

Per ultimo boekjaar zijn deze als volgt:

	ultimo 2015	ultimo 2014
Woonkracht 10	35.733.000	43.710.000
Zorginstellingen	-	-
Overige niet-natuurlijke rechtspersonen	19.392.000	15.224.000
totaal	55.125.000	58.934.000

Toelichting op het overzicht van baten en lasten Jaarrekening 2015

Belangrijke verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging worden systematisch toegelicht voor ieder afzonderlijk onderdeel van het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma Samenleving

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	11.745.000	8.708.000	8.857.000	149.000	19.000
Lasten	41.020.000	39.052.000	37.035.000	2.017.000	1.902.000
Totaal saldo van baten en lasten	-29.275.000	-30.344.000	-28.178.000	2.166.000	1.921.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves	16.000	100.000	100.000	0	74.000
Gerealiseerde resultaat	-29.259.000	-30.244.000	-28.078.000	2.166.000	1.995.000

De verschillen per thema:

BATEN

Werk en inkomen

De baten van het thema werk en inkomen geven een voordeel weer van € 109.000. Dit voordeel ontstaat vooral doordat op de definitieve toekenning Rijksbijdrage (november 2015) gebundelde uitkering Participatiewet, IOAW, IOAZ en loonkostensubsidies meer is ontvangen van het rijk.

Welzijn en volksgezondheid

Theater De Willem

De kaartverkoop bij theater De Willem bleef in 2015 iets achter bij de prognose, net als het aantal verhuringen. De belangrijkste oorzaak is dat de voorstellingen van Youp van 't Hek, die wegens ziekte is geannuleerd. Het betreft hier een nadeel van ca € 30.000.

Stichting ToBe

Ultimo 2015 is door de rechtbank Rotterdam het faillissement over de Stichting ToBe uitgesproken. Onder de baat is het te vorderen aandeel van Papendrecht in de egaliseringsreserve ToBe opgenomen. Onzeker is of het bedrag van € 51.000 wordt ontvangen. Het bedrag is in de financiële administratie opgenomen onder dubieuze debiteuren.

LASTEN

Werk en inkomen

WWB-I

Op basis van regionale verwachtingen werd over 2015 een Drechtstedelijk tekort op inkomensondersteuning verwacht van € 5,6 miljoen. Via de eerste concernrapportage 2015 is hiervoor lokaal een bedrag opgenomen van € 378.000. Het gemeentelijk aandeel in het tekort van € 285.000 is onderdeel van de jaarrekening 2015 van de GRD waardoor financiële verwerking in 2016 in de Drechttraad (juli 2016) zal plaatsvinden.

Minimabeleid, apparaatskosten en participatiebudget

Op basis van de tweede bestuursrapportage GRD (Drechttraad december 2015) kan vrijval plaatsvinden van de budgetten voor minimabeleid en apparaatskosten voor in totaal € 117.000. Verder kan met name door een onderbesteding op het Participatiebudget een budget vrijvallen van € 189.000.

Welzijn en volksgezondheid

Wmo regionaal

Via de tweede bestuursrapportage 2015 heeft de GRD de budgetten Wmo, waaronder de huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen/vervoer en apparaatskosten positief bijgesteld. Voor Papendrecht een lagere bijdrage van € 222.000. Daarnaast heeft via resultaatbepaling teruggave plaatsgevonden van Wmo gelden ad. € 948.000. Dit bedrag kan voornamelijk worden toegerekend aan Wmo begeleiding en kortdurend verblijf en maatwerk inkomensondersteuning.

Wmo lokaal

Met de betrokken maatschappelijke partners zijn vernieuwingen opgestart (o.a. sociaal team, onafhankelijke wijkverpleegkundige, mantelzorgmakelaar, wijklooppunt Waardeburgh), maar is de inzet van energie voornamelijk gericht geweest op de transitie en borging van continuïteit van de zorg en ondersteuning voor de Wmo en Jeugdhulp. Op het lokale Wmo- en Jeugdbudget is voor 2015 sprake van een overschrijding van € 97.000. Het gaat hierbij voornamelijk om overschrijding van budgetten gericht op vernieuwende arrangementen op het snijvlak van wonen, zorg, welzijn, jeugd en vernieuwing en versterking van de mantelzorgondersteuning, omdat deze pas later zijn/worden opgestart (focus op zorg continuïteit).

Regresmiddelen

Vanuit de verzekeraars zijn eind 2015 de zogenaamde regresmiddelen ontvangen via de VNG ledenbijdrage. Door deze afkoop kan geen verhaal meer worden gehaald op verzekeraars indien verstrekte Wmo-voorzieningen het gevolg zijn van een ongeval. De SDD heeft voor de hiermee gepaard gaande middelen van € 20.000 in 2015 geen gemeentelijke bijdrage gevraagd.

Lokale impuls jeugd

Er is sprake van een voordeel op lokale impuls jeugd, vanwege de focus op zorg continuïteit in het eerste jaar en later starten van vernieuwende arrangementen. Een incidenteel voordeel van € 82.000. Daarnaast zijn er meer apparaatskosten begroot die door een verschuiving van ambtelijke inzet niet ten laste van dit thema is gebracht

Logopedische Dienst Kring Sliedrecht

In 2013 is besloten om de gemeenschappelijke regeling Logopedische Dienst Kring Sliedrecht te liquideren. Voor de afronding van dit traject is een voorziening gevormd. Deze loopt tot en met 2018. De voorziening is geactualiseerd en is met € 31.000 nadelig bijgesteld.

Theater

Het exploitatie saldo van het Theaterprogramma is de laatste jaren stabiel en beduidend lager dan voor de verbouwing. Bij de begroting 2015 waren wij uitgegaan van lager exploitatie saldo op basis van een stijgende trend van het aantal bezoekers. Helaas is dit door het wegvallen van 2 voorstellingen (zie baten) deze doelstelling niet gehaald. Daarnaast is in 2015 door een langdurige zieke medewerker meer gebruik gemaakt van inzet uitzendkrachten en overuren van andere collega's. Ook is er meer uitgegeven aan onderhoud dan gepland. Het totaal aan extra kosten bedraagt ca € 40.000.

Evenementen

Bijzondere evenementen zoals Koningsdag hebben geleid tot een verschuiving van ambtelijke inzet tussen de diverse programma's.

Stichting ToBe

Het faillissement over de Stichting ToBe heeft geleid tot een extra bijdrage op verzoek van de bewindvoerder om de kosten voor ondermeer de loonkosten in de maand december te kunnen voldoen. Dit heeft met name geleid tot een incidenteel nadeel van € 11.000.

Serviceorganisatie Jeugd

Via de tweede bestuursrapportage 2015 is door de Serviceorganisatie Jeugd een overschrijding van € 4,5 miljoen op haar budgetten gemeld. De gemeente heeft hierop via de tweede concernrapportage 2015 haar gemeentelijk aandeel met € 265.000 bijgesteld. In juni 2016 heeft de Serviceorganisatie bericht, dat de verwachte overschrijding op Zuid-Holland Zuid niveau zich niet heeft voorgedaan, maar

dat op regionaal niveau een voordeel van € 5,3 miljoen is bereikt ten opzichte van de aangepaste begroting van de Serviceorganisatie Jeugd. Dit leidt ten opzichte van de tweede concernrapportage tot een voordeel van € 313.000.

Onderwijs en jeugd

Beheer panden openbaar onderwijs

De Stichting Openbaar Primair Onderwijs Papendrecht en Sliedrecht heeft alsnog de nog niet gedeclareerde WOZ aanslagen van de openbare schoolgebouwen voor de jaren 2011 en 2013 bij de gemeente ingediend, hetgeen tot een nadeel leidt van € 54.000.

Apparaatskosten

Er zijn meer apparaatskosten verantwoord door een verschuiving van ambtelijke inzet tussen de diverse thema's binnen onderwijs. De verschuiving bij onderwijs komen voort uit inzet op o.a. de voorbereiding start toekomst voortgezet onderwijs, passend onderwijs nieuwkomers en het regulier onderhoud van gemeentelijke accommodaties.

Jeugd- en jongerenwerk

Het jeugd- en jongerenwerk laat een onderschrijding zien van € 35.000. Deze onderschrijding is te verklaren door de verhuizing vanuit gebouw Interval. Hierdoor zijn er minder onderhoudskosten geweest en konden enkele activiteiten niet doorgaan.

Sport

De overschrijding op het gebied van Sport komt voor het belangrijkste deel door het Sportcentrum. In 2015 zijn meer kosten gemaakt door de verhuizing en door het goede buitenseizoen (toezicht). Er zijn hierdoor meer apparaatskosten toegerekend, de overschrijding op het personeelsbudget is beperkt gebleven. Ook waren er nog eenmalige opstartkosten. De extra inkomsten uit de verhuur konden deze overschrijving niet compenseren.

Economie en ondernemen

In verband met de herinrichting van het marktplein zijn er in relatie tot het beheer en exploitatie van de weekmarkt meer kosten gemaakt. Voor wat betreft het onderdeel horeca heeft meer inzet plaatsgevonden vanuit de inzet van de boa's, Hierbij is sprake van een verschuiving van de kosten bij het product straatparkeren zijn namelijk minder uren toegerekend.

Programma Ruimte

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	24.797.000	23.945.000	25.591.000	1.646.000	1.639.000
Lasten	34.394.000	35.490.000	33.066.000	2.424.000	1.041.000
Totaal saldo van baten en lasten	-9.597.000	-11.545.000	-7.475.000	4.070.000	2.680.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-144.000	764.000	282.000	-482.000	708.000
Gerealiseerde resultaat	-9.741.000	-10.781.000	-7.193.000	3.588.000	3.388.000

De verschillen per thema:

BATEN

Mobiliteit

De kosten van de uitvoering van het project fietsroute Beneden Merwede worden volledig gedekt door een subsidiebijdrage van de provincie. De hogere baten hebben betrekking op de uitvoering van een deel van de fietspaden langs de in 2015 gereconstrueerde Burgemeester Keijzerweg.

Wonen en ruimtelijke kwaliteit

Wonen

In het laatste kwartaal is een tweetal "last onder dwangsom" verbeurd verklaart. Deze baten zijn niet opgenomen in de begroting. Het betreft een voordeel van € 50.000

Eind 2015 is een tweetal grote omgevingsvergunningen afgegeven. Volgens planning zouden deze in 2016 vergund worden. Het voordeel aan leges betreft € 490.000. Conform de huidige gedragslijn zal het overschot aan leges gestort worden in de reserve omgevingsvergunning om de toekomstige geraamde leges te kunnen egaliseren.

Ruimtelijke kwaliteit

De meeropbrengst van € 635.000 heeft betrekking op de diverse subsidies die in het kader van de reconstructie Burgemeester Keizerweg gehonoreerd gaan worden. Met de uitvoering van genoemd project is met de subsidiegelden rekening gehouden (zie ook de lasten).

Baten van het verhuren van gronden en de gebruiksvergoedingen zijn € 30.000 hoger dan geraamd. Volgens huidig inzicht heeft deze meeropbrengst een structureel karakter. Voor de toekomst zal de begroting hierop aangepast worden.

De afwijking is het gevolg van een hoger aantal ingediende ingravingsverzoeken voor kabel –en leidingwerkzaamheden dan vooraf ingeschat. Ook de omvang van de werkzaamheden is groter geweest dan de inschatting. Met een stijging van het aantal aanvragen voor ingravingen, stijgt ook de degeneratiekostenvergoeding die door de gemeente bij de kabelbedrijven in rekening wordt gebracht. De afwijking bedraagt € 45.000 voordelig

Groen, milieu en recreatie

In financieel opzicht hebben de rioleringstaken een neutraal karakter. Om dit te kunnen bereiken wordt gebruik gemaakt van een voorziening calculatieverschillen. Omdat de kosten meegevallen zijn is de bijhorende onttrekking ook lager.

De afgelopen jaren zijn de opbrengsten grafrechten achtergebleven t.o.v. de begroting. Er is een tendens waar te nemen dat minder eigen graven en meer algemene graven uitgegeven worden.

LASTEN

Mobiliteit

Voor de uitvoering van het project fietsroute Beneden Merwede is geen budget geraamd. De kosten worden volledig gedekt door een subsidiebijdrage van de provincie. De kosten hebben betrekking op de uitvoering van een deel van de fietspaden langs de in 2015 gereconstrueerde Burgemeester Keizerweg. De subsidie bijdragen zijn terug te vinden onder de baten. Het saldo is derhalve neutraal. Daarnaast zijn er op diverse onderdelen kleine afwijking van per saldo € 35.000 voordelig.

Wonen en ruimtelijke kwaliteit

De genoemde meeropbrengst van ca. € 635.000 zijn ingezet voor de reconstructie van de Burgemeester Keizerweg. Met de uitvoering van genoemd project is met de subsidiegelden rekening gehouden. Hiertegenover staat een onderbesteding van € 40.000 op diverse onderdelen.

De toegekende gelden naar aanleiding van de besluitvorming van IBOR zullen ook na 2015 ingezet worden om de onderhoudsachterstand verder in te lopen. Deze gelden zijn slechts gedeeltelijk ingezet, dit onder andere door de voorbereidingstijd van de werken. Er is daarom een onderschrijding van het budget € 1.220.000. Conform richtlijnen moet de besteding van de gelden via de exploitatie lopen. Voor de restant beschikbare middelen wordt voorgesteld om deze in een bestemmingsreserve te storten.

Groen, milieu en recreatie

In 2015 is een gestart gemaakt met het omvormen van groenpercelen. Deze omvorming werd zoveel mogelijk door eigen medewerkers uitgevoerd, hierdoor zijn minder derden in gehuurd. Door de omvorming van veelal slechte groenstukken van beplanting naar gras is minder beplanting ingekocht.

Door een gunstige inschrijving bij het aanbesteden van het maaiwerk zijn de kosten voor onderhoud gras lager uitgevallen, daarnaast zijn in verband met het niet voldoen aan het maaibestek kortingen bij de aannemer opgelegd. Totaal op groen een voordeel van € 220.000.

Een toename van de hoeveelheden afval en de prijsverhogende afvalbelasting hebben er toe geleid dat de kosten van de afvaltaken overschreden zijn. Conform de bestendige gedragslijn zal het negatieve saldo onttrokken worden uit de tarief egalisatie afvalstoffenheffing. Het betreft een negatief saldo van € 240.000

Binnen het totaal van de jaarrekening hebben de riolerings taken een neutraal karakter. Om dit te kunnen bereiken wordt gebruik gemaakt van een voorziening calculatieverschillen. Omdat de kosten met € 75.000 meegevallen zijn is de bijhorende onttrekking ook lager. De meevallers zaten voornamelijk op het gebied van rioolreiniging en inspectie.

Een deel van de kosten voor milieuonderzoeken is rechtstreeks op de betreffende projecten verantwoord. Daarnaast is een aantal taken niet in 2015, maar in 2016 volledig afgerond. Voorgesteld wordt het bijbehorende budget over te hevelen naar 2016 (zie bijlage 2). Van de subsidieregeling laadpalen voor elektrisch rijden is minder gebruik gemaakt dan verwacht. Het totale positieve saldo bedraagt € 110.000.

Grondexploitatie

In 2015 is minder ambtelijk ingezet op visievorming en binnenstedelijke herontwikkeling, dit zal in 2016 weer intensiever worden opgepakt. Per saldo een voordeel van circa € 100.000. Daarnaast wordt complex Oostpolder in 2015 afgesloten. Met de komst van de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten is, mede ter beperking van administratieve lasten, het minimaliseren van het aantal grondexploitaties gewenst.

Gezien de ruimtelijke koppeling tussen complex Oostpolder en Land van Matena is ervoor gekozen de deelgebieden binnen Oostpolder die qua programma en fasering een nadrukkelijke koppeling hebben met Land van Matena aan dit complex, toe te voegen. Voor locatie Aalscholver is per 31 december 2015 een nieuwe exploitatie geopend. Complex Oostpolder kan worden afgesloten met een voordelig resultaat van € 603.000.

Daarnaast is op basis van de actualisatie van de grondexploitaties aanpassing van de tekortvoorzieningen noodzakelijk. Van voorziening tekort Land van Matena kan € 2.692.000 vrijvallen. Hier staat tegenover dat de voorziening tekort centrum met € 1.254.000 moet worden aangevuld

Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Programma Bestuur en regio

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	516.000	584.000	670.000	86.000	72.000
Lasten	8.007.000	7.656.000	7.474.000	182.000	19.000
Totaal saldo van baten en lasten	-7.491.000	-7.072.000	-6.804.000	268.000	91.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	10.000	10.000	0	0
Gerealiseerde resultaat	-7.491.000	-7.062.000	-6.794.000	268.000	91.000

De verschillen per thema:

BATEN

Regio

Uit de 2e Burap van de GRD 2015 bleek een belastingteruggaaf en een voordeel op de rente. Dit zijn incidentele meevallers die niet waren voorzien. Totaal € 72.000.

LASTEN

Bestuur en organisatie

De hogere lasten worden met name veroorzaakt door een hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders. De geactualiseerde waarde van deze voorziening wordt door derden berekend en afhankelijk van de berekening vindt storting of vrijval plaats.

Dienstverlening

Er zijn minder uren aan dienstverlening toegeschreven.

Openbare orde en veiligheid

Dit voordeel wordt in belangrijke mate toegerekend aan minder ambtelijke inzet en is verdeeld over de verschillende onderdelen binnen het genoemde thema.

Communicatie

Dit voordeel is tot stand gekomen doordat een medewerker tijdelijk gedetacheerd was in 2015 en de uren dus niet zijn geschreven.

Toelichting op de lasten thema Regio

Het voordeel op de GR Drechtsteden wordt met name veroorzaakt doordat door langdurige ziekte minder uren op dit product zijn geschreven. In het budget van OCD is ruimte voor aanvullende onderzoeken in het jaar. In 2015 is wel een extra onderzoek uitgevoerd, maar er is toch nog budget over.

Programma Algemene dekkingsmiddelen

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	50.030.000	49.901.000	50.229.000	327.000	15.000
Lasten	3.931.000	3.628.000	3.444.000	186.000	365.000
Totaal saldo van baten en lasten	46.099.000	46.273.000	46.785.000	513.000	380.000
Toevoeging/onttrekking aan reserves	549.000	1.248.000	1.248.000	0	1.350.000
Gerealiseerde resultaat	46.648.000	47.521.000	48.033.000	513.000	1.730.000

Per onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen volgt hieronder de uitsplitsing met toelichting.

Ongebonden lokale heffingen

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Onroerenede zaakbelasting	5.482.000	5.482.000	5.588.000	106.000	0
Hondenbelasting	155.000	155.000	149.000	-6.000	0
Totaal	5.637.000	5.637.000	5.737.000	-100.000	0

De meeropbrengsten OZB niet-woningen zijn mede gerealiseerd door areaaluitbreiding. In deze categorie zijn betrokken alle waardevermeerdering incl. de vermeerdering als gevolg van een eerder vastgestelde waarde. De omvang hiervan is vooraf bij het opstellen van de begroting niet eenvoudig te berekenen.

Algemene uitkeringen

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Algemene uitkeringen	27.070.000	27.250.000	27.409.000	159.000	159.000
Totaal	27.070.000	27.250.000	27.409.000	159.000	159.000

De verantwoorde algemene uitkering uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie. In het voordelig verschil van € 159.000 zijn tevens afrekeningen voorgaande jaren begrepen. Voor 2013 en 2014 voordelig resultaat van € 34.000. Deze afrekeningen vinden plaats op basis van vaststellingen van maatstaven. Uitkeringsjaar 2013 is nu definitief vastgesteld. Het overig verschil ten opzichte van de stand bij de tweede concernrapportage wordt gevormd door mutaties in de uitkeringsbasis (= aanpassing maatstaven) van € 130.000, uitkering verdeelreserve (1 punt uitkeringsfactor) € 20.000 en een nadelige WOZ-aanpassing (-/- € 25.000). Per saldo een voordeel ten opzichte van de raming van € 125.000.

Verantwoord zijn de navolgende dividenden:

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
HVC	80.000	80.000	83.000	3.000	0
BNG	8.000	8.000	4.000	-4.000	0
Hydron	1.000	1.000	0	-1.000	0
Eneco (concessievergoeding)	850.000	850.000	846.000	-4.000	0
Rom-D	1.000	1.000	0	-1.000	0
Slobbengors	35.000	35.000	38.000	3.000	0
Totaal	975.000	975.000	971.000	-4.000	0

Saldo financieringsfunctie

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	3.868.000	4.150.000	3.819.000	-331.000	-331.000
Lasten	92.000	92.000	96.000	-4.000	0
Totaal saldo van baten en lasten	3.776.000	4.058.000	3.723.000	-335.000	-331.000

Er is sprake van een negatief renteresultaat. Het renteresultaat is het saldo van de werkelijk betaalde rente en de rente die doorberekend wordt aan de grondexploitaties of via kapitaallasten aan producten. Het nadeel houdt onder andere verband met een omissie vanuit de begroting die bij de Tweede Concernrapportage niet juist is gecorrigeerd.

Overige algemene dekkingsmiddelen

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Vershil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	12.481.000	11.889.000	12.293.000	404.000	187.000
Lasten	3.458.000	3.142.000	2.973.000	169.000	365.000
Totaal saldo van baten en lasten	9.023.000	8.747.000	9.320.000	573.000	552.000

Het onderdeel overige algemene dekkingsmiddelen is een verzameling van diverse posten. Op hoofdlijnen kunnen ze worden onderverdeeld in algemene begrotingsposten waaronder personeel, gebouwen, bijdrage SCD etc.

Baten

Het voordeel op de algemene baten en lasten wordt met name veroorzaakt door het gerealiseerd resultaat 2014 van € 265.000 bij de Eerste Concernrapportage op begrotingsbasis technisch hier verwerkt is. De werkelijke verantwoording wordt hier niet verantwoord. Hier tegenover staat, dat bij boventallig personeel een nadeel van € 35.000 wordt gerealiseerd door niet gerealiseerde detacheringsofbrengsten.

Op grond van strengere regelgeving in het kader van het BBV is tijdens de controle van de gemeentelijke voorzieningen gebleken, dat voor de kinderboerderij en de gemeentewerf een voorziening (€ 176.000) niet noodzakelijk is en derhalve kan vrijvallen. De jaarlijkse kosten kunnen worden verantwoord in de lopende exploitatie van beide producten. Wij stellen voor om uit de vrijval van beide voorzieningen een bedrag van € 20.000 te bestemmen voor een nieuw hekwerk rondom de kinderboerderij.

Lasten

Het positieve verschil wordt met name veroorzaakt door het saldo op de kostenplaatsen. Dit saldo wordt o.a. veroorzaakt door een voordeel op de loonkosten € 366.000, facilitaire budgetten € 53.000 en een hogere doorbelasting van de uren € 38.000. En een nadeel op de bijdrage aan het SCD € 174.000. De aanvullende storting in de voorziening personele verplichtingen van € 296.000 (zie resultaatbestemming). De overige algemene baten en lasten geven een voordeel € 184.000. Dit heeft te maken met doorvertaling trap af naar diverse verbonden partijen en iNUP gelden (zie reserve boeking).

Onvoorzien

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015	Verschil	Incidenteel gerealiseerd 2015
Baten	0	0	0	0	0
Lasten	100.000	50.000	0	50.000	0
Totaal saldo van baten en lasten	-100.000	-50.000	0	50.000	0

In de primitieve begroting is onder de algemene dekkingsmiddelen een post voor onvoorzien uitgaven opgenomen ad € 100.000. In het begrotingsjaar is bij de Tweede Concernrapportage een bedrag van € 50.000 vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Overzicht incidentele baten en lasten

Hiervoor is reeds op diverse plaatsen via een kolom "incidenteel gerealiseerd in het boekjaar" aangegeven dat er sprake was van incidentele baten en lasten. Door onderstaande vergelijking van de realisatie van de incidentele baten en lasten met de begrotingscijfers ontstaat een (totaal)inzicht in de feitelijke afwijking van wat werd begroot en ook in wat alsnog – na einde van het begrotingsjaar - bij het opstellen en analyseren van de jaarrekeningcijfers als een incidentele bate dan wel last is gesignaleerd.

Incidentele baten

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015
Programma Samenleving	0	-9.000	19.000
Programma Ruimte	130.000	130.000	1.639.000
Programma Bestuur en Regio	0	119.000	72.000
Algemene dekkingsmiddelen	45.000	276.000	15.000
Mutatie reserves	445.000	1.997.000	6.460.000
Totaal incidentele baten	620.000	2.513.000	8.205.000

Incidentele lasten

	Raming 2015 (voor wijziging)	Raming 2015 (na wijziging)	Realisatie 2015
Programma Samenleving	117.000	277.000	1.902.000
Programma Ruimte	0	-1.550.000	1.041.000
Programma Bestuur en Regio	0	-71.000	19.000
Algemene dekkingsmiddelen	495.000	860.000	365.000
Mutaties reseves	130.000	-66.000	4.328.000
Totaal incidentele lasten	742.000	-550.000	7.655.000

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 zijn de belangrijke verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging toegelicht. Hier volgt een toelichting op de gesignaleerde incidentele baten en lasten bij het opstellen en analyseren van de jaarrekeningcijfers.

Baten

Het incidentele voordeel op de baten van het programma Samenleving komt door een incidenteel nadeel door minder kaartverkoop in verband met het annuleren van een voorstelling en een incidenteel voordeel door nog uit te keren egaliseringsreserve van ToBe aan de gemeente.

Het incidentele voordeel op de baten van het programma Ruimte wordt o.a. veroorzaakt door subsidie ontvangsten voor Fietsroute Beneden Merwede en reconstructie Burgemeester Keizerweg.

Het incidentele voordeel bij de baten van het programma Bestuur en regio wordt veroorzaakt door een belastingteruggaaf en een voordeel op de rente bij de GRD.

Bij de Algemene dekkingsmiddelen wordt het incidentele voordeel van € 15.000 veroorzaakt door een nadeel op het renteresultaat en voordelen op de algemene uitkering en het gerealiseerde voordelige resultaat van 2014 dat hier technisch op verwerkt is.

Lasten

De incidentele voordeel op de lasten van programma Samenleving wordt door diverse posten veroorzaakt nl. inkomensondersteuning, WMO, lagere bijdrage aan SO Jeugd en lokale impuls jeugd.

Het incidentele nadeel op de lasten van programma Ruimte heeft te maken met kosten die gemaakt zijn voor Fietsroute Beneden Merwede en reconstructie Burgemeester Keizerweg. Deze kosten zijn niet geraamd, maar worden gedekt door een subsidiebijdrage vanuit de provincie.

Het voordeel op de lasten wordt veroorzaakt doordat een deel van de voorziening IBOR niet is ingezet.

Het incidentele voordeel op de lasten van programma Bestuur en regio heeft te maken met een saldo van een nadeel en een voordeel. Een nadeel, doordat er een hogere storting heeft plaatsgevonden in de voorziening pensioenen wethouders en een voordeel doordat er minder uren ten laste van dit programma zijn gebracht.

Het incidentele voordeel op de algemene dekkingsmiddelen heeft te maken met een voordeel op de loonkosten en een nadeel door een bijdrage SCD in het kader van Trap af en doordat de voorziening voor de kinderboerderij en de gemeentewerf niet noodzakelijk is en vrij is gevallen.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves :

Toevoeging aan de reserves	Raming 2015 (na wijziging)	Waarvan structureel	Realisatie 2015	Waarvan structureel
<u>Programma Samenleving</u>				
Bestemmingsreserve Sportcentrum (inflatie)	90.000	90.000	90.000	90.000
Toevoeging programma Samenleving	90.000	90.000	90.000	90.000
<u>Programma Ruimte</u>				
Risicoreserve deelnemingen	34.000	34.000	34.000	34.000
Egalisatiereserve leges omgevingsvergunningen	70.000	0	559.000	0
Risicoreserve erfpachtsgronden	417.000	417.000	417.000	417.000
Risicoreserve grondexploitatie	3.022.000	0	3.022.000	0
Egalisatiereserve bestemmingsplannen	60.000	0	35.000	0
Toevoeging programma Ruimte	3.603.000	451.000	4.067.000	451.000
<u>Programma Bestuur en Regio</u>				
Toevoeging Bestuur en regio	0	0	0	0
<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>				
Resultaatbestemming 2014	444.000	0	444.000	0
Storting resultaat VR ZHZ (1e CR)	90.000	0	90.000	0
Beleidsoverheveling Tweede Concernrapportage:				
<i>Evenementen</i>	25.000	0	25.000	0
<i>Subsidie Stichting Beeldenpark Drechtoevers</i>	10.000	0	10.000	0
<i>Gemeentehuis</i>	50.000	0	50.000	0
Reservering decentralisaties (2e CR)	93.000	0	93.000	0
Algemene reserve inflatiecorrectie	102.000	102.000	102.000	102.000
Toevoeging Algemene dekkingsmiddelen	814.000	102.000	814.000	102.000
Totaal toevoegingen aan de reserves	4.507.000	643.000	4.971.000	643.000

Toelichting

Aan de egalisatiereserve leges omgevingsvergunningen wordt, door hogere legesopbrengsten, meer toegevoegd dan begroot. Aan de egalisatiereserve bestemmingsplannen wordt, als gevolg van meerkosten, minder toegevoegd dan begroot.

	Raming 2015 (na wijziging)	Waarvan structureel	Realisatie 2015	Waarvan structureel
Ottrekking aan de reserves				
<u>Programma Samenleving</u>				
Bestemmingsreserve Sportcentrum	116.000	116.000	116.000	116.000
Reserve zonder naam	74.000	0	74.000	0
Ottrekking programma samenleving	190.000	116.000	190.000	116.000
<u>Programma Ruimte</u>				
Reserve geluidsschermen A15	778.000	0	778.000	0
Risicoreserve grondexploitatie	1.935.000	0	1.935.000	0
Reserve stedelijke vernieuwing	1.408.000	25.000	1.390.000	25.000
Reserve tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	246.000	0	246.000	0
Ottrekking programma Ruimte	4.367.000	25.000	4.349.000	25.000
<u>Programma Bestuur en Regio</u>				
Reserve raadsvisie	10.000	10.000	10.000	10.000
Ottrekking programma Bestuur en regio	10.000	10.000	10.000	10.000
<u>Algemene dekkingsmiddelen</u>				
Resultaatbestemming begroting 2015	383.000	0	383.000	0
Dekking IBOR (1e CR)	700.000	0	700.000	0
Participatiewet, meeneemregeling (1e CR)	176.000	0	176.000	0
Overheveling beleid jaarrekening 2014 (1e CR)	224.000	0	224.000	0
Bijdrage rMJP (1e CR)	-59.000	0	-59.000	0
Reserve frictie personeel (JR 2014)	398.000	0	398.000	0
Egalisatiereserve rijksstromen taakmutaties (JR 2015)	240.000	0	240.000	0
Ottrekking algemene dekkingsmiddelen	2.062.000	0	2.062.000	0
Totaal ottrekkingen aan reserves	6.629.000	151.000	6.611.000	151.000

Toelichting

De lagere ottrekking uit de reserve stedelijke vernieuwing is, als gevolg van de lagere bijdrage voor het herstel van beeldbepalende panden, lager dan begroot.

Analyse begrotingsafwijking en begrotingsrechtmatigheid

Omschrijving programma (bedrag * € 1.000)	Raming 2015 (na wijziging)			Realisatie 2015			Begrotingsafwijking		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
Programma Samenleving	8.708	39.052	-30.344	8.857	37.035	-28.178	149	2.017	2.166
Programma Ruimte	23.945	35.490	-11.545	25.591	33.066	-7.475	1.646	2.424	4.070
Programma Bestuur en regio	584	7.656	-7.072	670	7.474	-6.804	86	182	268
Subtotaal programma's	33.237	82.198	-48.962	35.118	77.575	-42.457	1.881	4.623	6.504
Omschrijving algemene dekkingmiddelen:									
Lokale heffingen	5.638	234	5.404	5.737	220	5.517	99	14	113
Algemene uitkeringen	27.250	0	27.250	27.408	0	27.408	158	0	158
Dividend	974	160	814	971	155	816	-3	5	2
Saldo Financieringsfunctie	4.150	92	4.058	3.819	96	3.723	-331	-4	-335
Overige algemene dekkingmiddelen	11.889	3.142	8.747	12.293	2.971	9.322	404	171	575
Subtotaal algemene dekkingmiddelen	49.901	3.628	46.273	50.228	3.442	46.786	327	186	513
Onvoorzien	0	50	-50	0	0	0	0	50	50
Gerealiseerde totaal saldo baten en lasten	83.138	85.876	-2.738	85.346	81.017	4.329	2.208	4.859	7.067
Toevoegen/onttrekkingen aan reserves:									
Programma Samenleving	190	90	100	190	90	100	0	0	0
Programma Ruimte	4.367	3.603	764	4.349	4.067	282	-18	-464	-482
Programma Bestuur en regio	10	0	10	10	0	10	0	0	0
Algemene dekkingmiddelen	2.062	814	1.248	2.062	814	1.248	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	6.629	4.507	2.122	6.611	4.971	1.640	-18	-464	-482
Gerealiseerd resultaat	89.767	90.383	-616	91.957	85.988	5.969	2.190	4.395	6.585

Voor 'Analyse begrotingsafwijking en begrotingsrechtmatigheid' geldt:

De rechtsmatigheidscontrole is gebaseerd op de Gemeentewet. In het "Besluit accountantscontrole decentrale overheden" zijn nadere regels gesteld met betrekking tot de reikwijdte van en de verslaggeving over de rechtmatigheid als onderdeel van de accountantscontrole van jaarrekeningen van gemeenten.

Voor een goede uitvoering van de rechtmatigheidscontrole is het belangrijk dat de geldende regeling duidelijk vastligt. Het college is primair verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en moet dus permanent inzicht hebben in de van toepassing zijnde relevante wet- en regeling. Om die reden is voor de controle 2015 als eerst het normenkader geactualiseerd. Het normenkader is door het college vastgesteld en ter kennisname van de Raad gebracht (januari 2016).

De gemeente heeft, vanwege het niet verplichte karakter, geen afzonderlijk controleprotocol. Voor de tolerantiegrenzen is aangehaakt bij de inhoud van de Kadernota 2015 (4.2.2. Toleranties).

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium wordt in de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) als volgt beschreven; "Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten en balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij niet alleen het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn".

De controles hebben plaatsgevonden op de volgende terreinen: programma's, kredieten, reserves, dotaties aan voorzieningen en kapitaallasten.

Programma's: bij de gemeente Papendrecht heeft de gemeenteraad de autorisatie op (vier) programmaniveaus vastgesteld. Met de controle met betrekking tot het begrotingscriterium wordt getoetst of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Controle heeft plaatsgevonden op mogelijke overschrijdingen van de lasten;

Kredieten: vastgesteld is of alle lopende en afgesloten kredieten binnen de ramingen zijn gebleven.

Reserves: gecontroleerd is of de mutaties in de bestemmingsreserves zijn verwerkt tot maximaal het bedrag dat via de begrotings(wijzigingen) is vastgesteld. Dit voor zowel stortingen als onttrekkingen.

Dotaties aan voorzieningen: mutaties in voorzieningen moeten zijn onderbouwd. In veel gevallen is de storting gebaseerd op het geplande onderhoud voor de komende 10 jaar. Voor grote reconstructies wordt per jaarschijf de storting bepaald. De storting in een personele voorzieningen als bijvoorbeeld de pensioenvoorziening van de wethouders wordt actuarieel berekend. Controle heeft plaatsgevonden of de hoogte van de storting binnen de vastgestelde raming is gebleven.

Kapitaallasten: over nieuwe investeringen worden kapitaallasten berekend. Deze bestaan uit rente en afschrijving en gaan in een jaar na ingebruikname. Van de afgesloten kredieten 2014, eerste lasten in 2015, is beoordeeld of een juiste berekening heeft plaatsgevonden. Dus wijze, looptijd en hoogte van de rente zoals vastgelegd in o.a. de financiële verordeningen.

Naar aanleiding van de uitgevoerde controles kan in het kader van de (begrotings)rechtmatigheid het volgende worden vermeld.

Onderdeel	Bevinding	Rechtmatig?
<u>Programma 's</u>	<p>Op programma niveau zijn geen overschrijdingen te zien.</p> <p>Formeel zijn overschrijdingen van de door de raad vastgestelde budgetten niet toegestaan. Echter, als deze binnen het gemeentelijk beleid passen en/of worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten en herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen, zullen deze niet in het oordeel van de accountant worden betrokken.</p> <p>Dit geldt niet voor overschrijdingen op posten die:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>niet</u> binnen het gemeentelijk beleid passen en waarvoor, tegen beter weten in, geen voorstel tot begrotingswijziging is gedaan; 2. weliswaar passen in het gemeentelijk beleid, maar waarvan ondubbelzinnig vast staat (oordeel accountant) dat deze ten onrechte niet gesignaleerd zijn, en waarvoor dus ook geen voorstel voor aanvullende middelen zijn aangevraagd. <p>De programma's zijn onderverdeeld ingericht in thema's en worden op dit niveau geanalyseerd. Het autorisatieniveau is door de raad vastgesteld op programmaniveau. Overschrijdingen aan de lasten-zijde zijn (in principe) onrechtmatig, maar door het karakter van de post hoeft dit geen gevolgen te hebben voor het oordeel van de accountant.</p>	Op programma niveau geen overschrijdingen.

Onderdeel	Bevinding	Rechtmatig?
	Bij de beoordeling van de verschillen over 2015 is niet gebleken dat er overschrijdingen zijn die niet passen binnen het gemeentelijk beleid en/of bewust zijn achtergehouden bij eerdere rapportages.	
<u>Kredieten</u>	De kredieten zijn op twee plekken overschreden. Het betreffen in beide gevallen een inbreng van (restand) boekwaarden van afgesloten grondexploitatie complexen De Laaght en Oostpolder (€ 154.000 resp. € 124.000). Als gevolg van de regelgeving (BBV) moeten deze posten onder materiële vaste activa ("Strategische gronden") worden verantwoord, tot deze in een nieuwe exploitatie worden ingebracht. Dit betreft een technische balanscorrectie.	Ja, regelgeving schrijft verwerking voor.
<u>Dotaties aan voorzieningen</u>	In 2015 hebben stortingen plaatsgevonden tot een totaalbedrag van € 5.774.000. Geraamd was een bedrag van € 6.434.000. Het verschil bedraagt dus € 661.000. De stortingen wijken, ten opzichte van de bijgestelde raming op de volgende posten af: De hogere vergoeding voor ingravingen van € 13.000 is conform gemeentelijk beleid toegevoegd aan de voorziening; Aanvulling voorziening liquidatie logopedische dienst € 31.000. Betreft de aanvulling ter afdekking van de frictiekosten verband houdend met de liquidatie. De actualisatie heeft begin 2016 plaatsgevonden; De hogere storting van € 159.000 voor pensioenen wethouders op basis nieuwe actuariële berekening van januari 2016; Doordat het product riolering per saldo voordeliger sluit dan begroot wordt minder uit de egalisatiereserve riolering € -/- 182.000 onttrokken. Storting wegens vorming voorziening faillissement To Be € 22.000 per 30 december 2015. De posten zijn verder toegelicht in een afzonderlijk controlememorandum. De storting in de voorziening Civiele kunstwerken van € 252.000 komt vanuit de voorziening IBOR en betreft dus een overheveling. Inzet van de toegekende gelden naar aanleiding van de besluitvorming IBOR via de voorzieningen zorgt voor een piek in de stortingen en uitgaven. Conform de richtlijnen is dit niet toegestaan.	Ja.

Onderdeel	Bevinding	Rechtmatig?
	Hierdoor is de storting € 1.220.000 lager dan begroot.	
<u>Kapitaallasten.</u>	<p>Conform de nota Waarderen en afschrijven wordt begonnen met afschrijven van de activa het jaar na ingebruikname. Op basis van de in 2014 afgesloten kredieten zijn de kapitaallasten berekend en gecontroleerd op looptijd, wijze van afschrijving en gehanteerde rente. Op twee afgesloten kredieten is geen geld uitgegeven, te weten renovatie velden 2014 en sturing pompen rioolstelsel 2014. In het eerste geval zijn de werkzaamheden binnen de reguliere budgetten opgevangen en het tweede krediet is later meegenomen in de investering "Intelligente sturing rioolstelsel OP 2015".</p> <p>In twee gevallen wijken de kapitaallasten af van de regels.</p> <p>Bij kinderboerderij de Papenhoeve is uitgegaan van een lineaire afschrijving op basis van 40 jaar tegen 5%, terwijl dit annuïtair moet zijn.</p> <p>Bij renovatie Erasmusplein is wel uitgegaan van een annuïteit, maar deze is gebaseerd op 30 jaar terwijl dit 40 jaar moet zijn. Het afwijkende percentage van 1,5 (i.p.v. 5) wordt veroorzaakt doordat hier (project) financiering via het Stimuleringsfonds heeft plaatsgevonden.</p>	Ja, de geconstateerde fouten leiden tot een per saldo lager bedrag en zullen in 2016 worden gecorrigeerd.

Interne controle op rechtmatigheid.

Interne controle 2015 heeft plaatsgevonden na inventarisatie van de diverse processen. Gekozen zijn die processen, die voor de gemeente van materieel belang zijn. In 2015 zijn controles uitgevoerd met betrekking tot de volgende processen: Inkoop en uitbesteding, omgevingsvergunningen, bouwleges en subsidies.

Van bovenstaande gecontroleerde onderdelen is een (korte) proces beschrijving gemaakt, de uitgevoerde controles zijn zichtbaar vastgelegd en de bevindingen daarbij. Ten aanzien van de inkoop en aanbestedingen had bij de bestedingen bij twee leverancier een melding moeten worden gedaan. Dit in verband met een cumulatieve overschrijden van de (Europese) drempel voor diensten. Dit betreft echter een formele fout.

Recapitulatie fouten en onzekerheid betreffende het getrouwe beeld en rechtmatigheid

	Fouten	Onzekerheden	fouten en onzekerheden
Getrouwheid	0	0	0
Begrotingsonrechtmatigheid	0	0	0
Voorwaardencriterium	0	0	0
Totaal fouten/onzekerheden getrouwe beeld/rechtmatigheid	0	0	0

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Papendrecht van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de gemeente Papendrecht is € 178.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	APMAF Bergmans	M. Boogmans	J. Sutmuller
Functie(s)	griffier	secretaris	secretaris
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 – 1/8	8/9 – 12/11
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	0,98
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	Nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	ja	ja	Nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nvt	nvt	Nee
Individueel WNT-maximum	178.000	103.386	31.065
Bezoldiging			
Beloning	89.114	80.549	-
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	13.113	7289	-
<i>Subtotaal</i>	<i>102.228</i>	<i>87.839</i>	<i>32.876</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totaal bezoldiging	102.228	87.839	32.876
Motivering indien overschrijding:	nvt	nvt	Interim korter dan 6 maanden
Gegevens 2014			
Duur dienstverband in 2014	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	
Omvang dienstverband 2014 (in fte)	1,0	1,0	
Bezoldiging 2014			
Beloning	89.598	84.954	
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	14.361	13.841	
Totaal bezoldiging 2014	103.959	98.795	
Individueel WNT-maximum 2014	230.474	230.474	

-vervolg-

bedragen x € 1	R. van Netten	R.G. Beek
Functie(s)	secretaris	secretaris
Duur dienstverband in 2015	15/11 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,1
Gewezen topfunctionaris?	nee	ja
Echte of fictieve dienstbetrekking?	nee	nee
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nee	nvt
Individueel WNT-maximum	22.920	178.000
Bezoldiging		
Beloning	15.720	120.413
Belastbare onkostenvergoedingen	-	8.380
Beloningen betaalbaar op termijn	-	15.600
<i>Subtotaal</i>	<i>15.720</i>	<i>144.394</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	15.720	144.394
Motivering indien overschrijding:	nvt	nvt
Gegevens 2014		
Duur dienstverband in 2014		1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2014 (in fte)		1,1
Bezoldiging 2014		
Beloning		114.163
Belastbare onkostenvergoedingen		
Beloningen betaalbaar op termijn		18.999
Totaal bezoldiging 2014		133.162
Individueel WNT-maximum 2014		230.474

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

bedragen x € 1	GEEN
Functie(s) gedurende dienstverband	
Omvang dienstverband (in fte)	
Echte of fictieve dienstbetrekking?	

Individueel WNT-maximum ontslaguitkering²	75.000
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	
Totaal overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	
Waarvan betaald in 2015	
Motivering indien overschrijding:	

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

² y = de bezoldiging over de 12 maanden voorafgaand aan de beëindiging dienstverband exclusief belastbare onkostenvergoedingen; OF, indien dit lager is: $y = (x \cdot a)$ waarbij: x = WNT-maximum voor onslagvergoeding, a = deeltijdfactor (maximaal 1,0 fte)

4. SISA – Bijlage bij de jaarrekening

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04
			€ 144.778	€ 1.425	€ 0	€ 428
OCW	D11	Wet participatiebudget 2014 - overgangsrecht 2015 reserveringsregeling deel educatie Wet participatiebudget Gemeenten	Besteding in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling. Aard controle R Indicatornummer: D11 / 01	Baten in 2015 van OCW-gelden educatie binnen de grenzen van de reserveringsregeling. Aard controle R Indicatornummer: D11 / 02		
			€ 0	€ 0		
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SISA tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04
			1 DOS-2012-0004192	€ 220.783	€ 0	€ 17.341
			2 DOS-2014-0004444	€ 81.546	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
			1 DOS-2012-0004192	€ 0	€ 0	Ja
			2 DOS-2014-0004444	€ 0	€ 0	Ja
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) na controle door de	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G1A / 01	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 02	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G1A / 03	
			1 60590 Papendrecht	93,04	9,30	

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB totaal 2014 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord voor het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	
				inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 05	
			€ 6.459.902	€ 240.585	€ 278.319	€ 2.301		
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01	Besteding (jaar T-1) IOAZ	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 11
			1 60590 Papendrecht	€ 26.839	€ 1.280	€ 7.088	€ 221	€ 0

SZW	G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2015 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2014 Besluit	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
			1 60590 Papendrecht	€ 62.897	€ 9.541	€ 1.932	€ 33.118	€ 5.884
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10		
			1 60590 Papendrecht	€ 0	€ 0	€ 0		
SZW	G5A	Wet Participatiebudget (WPB)_totaal 2014 Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G5B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G5)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5A / 01	Besteding (jaar T-1) participatiebudget inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G5A / 02	Waarvan besteding (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G5A / 03	Baten (jaar T-1) (niet-Rijk) participatiebudget inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G5A / 04	Waarvan baten (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G5A / 05	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) inclusief deel openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G5A / 06
			1 60590 Papendrecht	€ 752.896	€ 54.289	€ 13.800	€ 0	€ 0

5. OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING DELOITTE

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Gemeenteraad van de gemeente Papendrecht

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken 2015 opgenomen jaarrekening 2015 van de gemeente Papendrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2015 met de toelichtingen, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Papendrecht is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het raadbesluit d.d. 28 januari 2016 en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door de gemeenteraad op 28 januari 2016 en de operationalisering van het normenkader voor rechtmatigheid in de beheersorganisatie van de gemeente.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad vastgesteld bij raadsbesluit van 6 november 2003, 2003/9393. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Papendrecht een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2015 als van de activa en passiva per 31 december 2015 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Rotterdam, 16 augustus 2016

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: W. Kalkman RA

6. Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht restantkredieten per 31-12-2015

Omschrijving	Begroot 2015	Werkelijk	Over-schrijving	Onder-schrijving	Nog beschikbaar	Code
P1 Asbestsanering onderwijs	68.000	6.000	0	62.000	62.000	C
P1 Speellokaal Oranje Nassau	390.000	390.000	0	0	0	A
P1 IHP	1.640.000	200.000	0	1.440.000	1.440.000	C
P1 Sportcentrum	1.520.000	1.089.000	0	431.000	431.000	B
P1 Xtragrass veld VV Drechtstreek	70.000	31.000	0	39.000	0	A
P1 Xtragrass velden VV Papendrecht	125.000	63.000	0	62.000	0	A
P1 Renovatie voetbalvelden	40.000	25.000	0	15.000	15.000	B
P1 Sloop voormalige sporthal De Laaght	41.000	40.000	0	1.000	0	A
P1 Aanpassingen Randweg (sanitair woonwagenkamp)	60.000	60.000	0	0	0	A
Verkeersbrug Jan Steenlaan/Burgemeester						
P2 Keijzerweg	525.000	445.000	0	80.000	80.000	C
P2 Parkeergarage Den Briel	500.000	0	0	500.000	500.000	E
P2 Riolering Ketelweg		-25.000	0	25.000	0	A
P2 Intelligente sturing rioolstelstel OP	320.000	30.000	0	290.000	290.000	C
P2 GEO-informatieplan	23.000	-1.000	0	24.000	24.000	C
P2 Regionaal beheerssysteem	25.000	14.000	0	11.000	11.000	C
P3 Invoeren basisregistratie	67.000	27.000	0	40.000	40.000	C
P4 Hoogwerker en houtversnipperaar	33.000	0	0	33.000	33.000	E
P4 Aanpassing gemeentehuis	672.000	4.000	0	668.000	668.000	C
P4 Kantoormeubilair	403.000	0	0	403.000	403.000	D
P4 Archivering opschoonactie	76.000	14.000	0	62.000	62.000	C
TOTAAL	6.598.000	2.412.000	-	4.186.000	4.059.000	

Verklaring code

- A Investerings die worden afgesloten
- B Investerings die zijn uitgevoerd waarvan de financiële afwikkeling nog moet plaatsvinden
- C In uitvoering zijnde investeringen
- D Investerings die in voorbereiding zijn
- E Investerings waarvan de voorbereiding nog moet worden opgestart

Bijlage 2 voorstel overheveling budgetten van 2015 naar 2016

Bij de Tweede Concernrapportage 2015 is in de raadsvergadering van 10 december 2015 besloten voor de volgende onderdelen overheveling toe te passen.

Beleids-overheveling van 2015 naar 2016	Tweede Concernrapportage 2015
Evenementen	25.000
Subsidie Stichting Beeldenpark Drechtoevers	10.000
Gemeentehuis	50.000
Totaal overgeheveld bij de Tweede Concernrapportage:	85.000

Bij het vaststellen van de jaarstukken wordt aan de raad voorgesteld de volgende budgetten over te hevelen naar 2016

	Programmarekening 2015
Subsidie Stichting Beeldenpark Drechtoevers	-10.000
Regionaal duurzaamheidsprogramma	15.000
Subsidieregeling aanleg oplaadunits op eigen terrein	10.000
Budget verzelfstandigingstrajecten	20.000
Tobe	35.000
Begraafplaats	17.000
Organisatieontwikkeling	290.000
Hekwerk kinderboerderij	20.000
Inrichting openbare ruimte WC Wilgendonk	120.000
Totaal overheveling bij de Programmarekening:	517.000

Subsidie Stichting Beeldenpark Drechtoevers

Bij de Tweede Concernrapportage 2015 is verzocht € 10.000 beschikbaar te stellen voor een bijdrage aan de Stichting Beelden park Drechtoevers in verband met 20 jarig bestaan. De betaling heeft reeds in 2015 plaatsgevonden, dus budgetoverheveling is niet noodzakelijk

Regionaal Duurzaamheidsprogramma

Voorgesteld wordt € 15.000 beschikbaar te houden voor de uitvoering van het Regionaal Duurzaamheidsprogramma.

Subsidieregeling aanleg oplaadunits op eigen terrein

Voorgesteld wordt een bedrag van € 10.000 over te hevelen om uitvoering te geven aan de subsidieregeling 2016.

Budget verzelfstandigingstrajecten

Voorgesteld wordt een bedrag van € 20.000 over te hevelen naar 2016 ter bekostiging van de verzelfstandigingstrajecten.

ToBe

De totale kosten faillissement ToBe worden op basis van de huidige inzichten geschat op € 51.000. Als onderdeel van dit bedrag wordt voor de opstartkosten van de Stichting voor Cultuureducatie Zuid-Holland-Zuid verzocht om € 35.000 over te hevelen naar 2016.

Begraafplaats

Ten behoeve van de verbetering van de financiële administratie van de begraafplaats wordt het positief resultaat 2015 van het product begraafplaats overgeheveld naar 2016.

Organisatieontwikkeling

Voorgesteld wordt om € 290.000 over te hevelen om verdere invulling te geven aan de gewenste organisatieontwikkeling, opleiding, training.

Hekwerk kinderboerderij

Bij de kinderboerderij is € 20.000 noodzakelijk voor vervanging van het hekwerk. Voorgesteld wordt om dit bedrag beschikbaar te houden.

Inrichting openbare ruimte WC Wilgendonk

Voorgesteld wordt om vanuit de opbrengst gronduitgifte locatie WC Wilgendonk € 120.000 beschikbaar te houden voor de inrichting van de openbare ruimte WC Wilgendonk in 2016.

Bijlage 3 Bestemming gerealiseerd resultaat 2015

Het gepresenteerde resultaat van baten en lasten 2015 volgt uit besluiten 2015. Basis hiervan zijn de jaarrekening 2014, Programmabegroting 2015 en de Eerste en Tweede Concernrapportage 2015. In het voorstel tot resultaatbestemming wordt vervolgens een lijst opgesteld met daarop een mogelijke verrekening met de reserves. De gemeenteraad besluit uiteindelijk over de definitieve bestemming.

Bij de Tweede Concernrapportage 2015 werd uitgegaan van een resultaat van € 615.000 nadelig, na bestemming. Het verwachte rekeningsaldo 2015, rekening houdend met het bijbehorende ontwerp raadsbesluit is € 5.969.000 voordelig.

Bestemming gerealiseerd resultaat 2015	Voorstel	
	Baten	Lasten
Gerealiseerd resultaat baten en lasten 2015 (voordelig)	5.969.000	
<u>Algemene reserve</u> Onverdeeld resultaat 2015		2.659.000
<u>Algemene bestemmingsreserve</u> Budgetoverhevelingen bij jaarrekening 2015 naar 2016		517.000
<u>Reserve frictie personeel</u> Dekking aanvullende storting voorziening personele verplichtingen	296.000	
<u>Tariefsegalisatiereserves</u> Mutatie afvalstoffenheffing 2015	161.000	
<u>Bestemmingsreserve IBOR</u> Storting bestemmingsreserve IBOR		1.220.000
<u>Risicoreserve grondexploitatie</u> Aanvulling risicoreserve naar gewenst niveau (vanuit onderdeeld resultaat)		2.030.000
Voorstel resultaatbestemming Programmarekening 2015	6.426.000	6.426.000

Voorgesteld wordt reserves te herschikken. In onderstaande tabel is de herverdeling opgenomen.

Herschikking reserves	Voorstel	
	Baten	Lasten
<u>Algemene reserve</u> Van Reserve raadsvisie		159.000
Van Reserve zonder naam		1.023.000
Vrijval naar vrije reserve	2.315.000	
Vrijval naar Algemene bestemmingsreserve	290.000	
<u>Algemene bestemmingsreserve</u> Van Algemene reserve		290.000
<u>Vrije reserve</u> Van Algemene reserve		2.315.000
<u>Reserve raadsvisie</u> Vrijval naar Algemene reserve	159.000	
<u>Reserve zonder naam</u> Vrijval naar Algemene reserve	1.023.000	
Voorstel herschikking reserves	3.787.000	3.787.000

RAADSBESLUIT

Datum en nummer

29 augustus 2016, nummer 058/2016

De raad van de gemeente Papendrecht;
gelezen het voorstel van het college van 16 augustus 2016,
gelet op artikel 197 van de gemeentewet,

besluit:

1. De Jaarstukken 2015 vast te stellen.

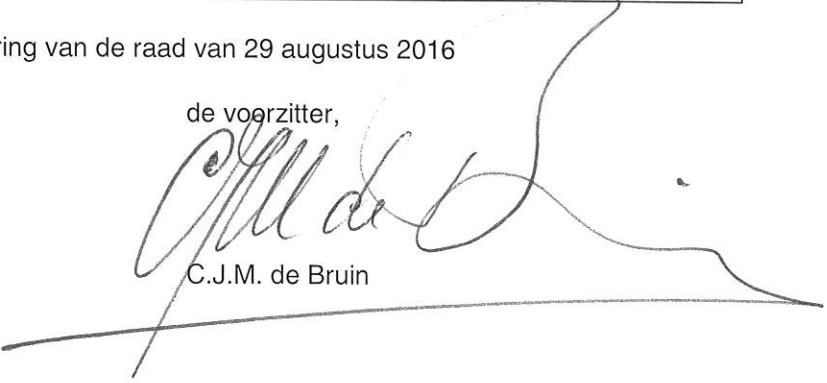
Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 29 augustus 2016

de griffier,

A.P.M.A.F. Bergmans

de voorzitter,

C.J.M. de Bruin